

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

KALEA

NİSAN 2019 Sayı: 56
Fiyat: 10 TL - KKTC: 11 TL

ISSN 2148-7820

9 772148 782803

bi dünya...

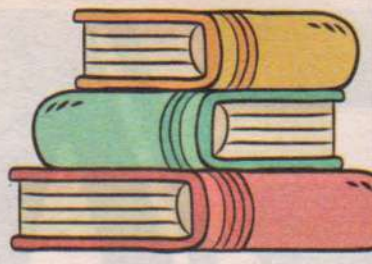

DÜNYADA HAYATIN BİR TEK MANASI VARSA O DA SEVMektir

İlber Ortaylı • Vedat Milor • Şebnem İşigüzel • Enis Batur • Sunay Akın • Nermin Yıldırım • Kemal Sayar • Mert Fırat • Serkan Altunışne
Mahir Ünsal Eriş • Alper Canıgüz • Umay Umay • Zafer Algöz • Cem Davran • Bedia Güzelce • Can Yılmaz • Nihat Sırdar • Levent Erden • Akgün Akova
Hakan Altun • Ertuğrul Özkök • Nilay Örnek • Candaş Tolga • Başar Başaran • Gökhan Çınar • Kaan Koç • Aslı Alpar • Metin Uca • Cem Güventürk
İbrahim Büyükkak • Zeki Kayahan Coşkun • Gökhan Dağıstanlı • Türkü Turan • Dilan Bozyel • Emirhan Perker • Selen Servi • Mansur Ark

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>
#sabahattinalininfailibulunsun

Kafa 2 Kafa Sözlük

Sunay Akın s.14
isim. **İntihal:** Aşıрма.

İbrahim Büyükkak s.13
sıfat. **Sakil:** Çirkin, kaba, uyumsuz.

Akgün Akova s.29
isim. **Mendirek:** Kıyılarda dalgakıranla yapılmış liman.
sıfat. **Gizil:** Potansiyel.

Başar Başaran s.15
isim. **Vezin:** Ölçü.
isim. **Heva:** Heves, istek, arzu.
sıfat tamlaması. **Eşref-i mahlukat:** Varlıkların en şerefli.
sıfat. **Makûs:** Uğursuz, kötü.
isim. **Vakanüvis:** Osmanlı Devleti'nde zamanın olaylarını tespit etmek ve yazmakla görevli devlet tarihçisi.
isim. **Taahhüt:** Bir şey yapmayı üstüne alma, üstlenme.
sıfat. **Yeknesak:** Tekdüze.
sıfat. **Mübah:** Yapılmasında sakınca görülmemeyen.

Selen Servi s.42
sıfat. **Endemik:** Sadece bir bölgede yetişen veya yaşayan.
isim. **Tahkir:** Aşağılama, onur kırma, onuruna dokunma.

Alper Canıgüz s.21
isim. **Ekseriyet:** Çoğunluk, çokluk.
sıfat. **Menfi:** Olumsuz, negatif.
isim. **Yafta:** Kişiyi isnat edilen haksız suçlama.

Zeki Kayahan Coşkun s.28
sıfat. **Mütebessim:** Gülümseyen, güleç.

Kemal Sayar s.11
isim. **Obsesif Kompulsif:** Mantıksız düşünceler ve korkular (takıntılar) nedeniyle insanın sürekli tekrar eden davranışlar sergilemesi.
zarf. **Haddizatında:** Aslında.

Metin Uca s.36
isim. **Tiran:** Eski Yunan'da siyasal gücü zorla ele geçiren, onu kötüye kullanan kimse.

Can Yılmaz s.41
isim. **Nümayiş:** Gösteri.
isim. **Zevküsefa:** Eğlenme, eğlence.

Nilay Örnek s.45
isim. **Bilâ-bedel:** Bedelsiz, ücretsiz.

Gökhan Dağıstanlı s.8
isim. **Eziç:** Organik veya ruhsal büyük sıkıntı, azap.
zarf. **Biteviye:** Tekdüze.
isim. **Tekâmül:** Olgunluk, olgunlaşma.
isim. **Dilfiruz:** Gönle ferahlık veren, sevindiren.
sıfat. **Ari:** Arınmış, soyutlanmış.
sıfat. **Muttasıl:** Bitişik.

Zafer Algöz s.39
sıfat. **Kesif:** Yoğun.

Mahir Ünsal Eriş s.9
isim. **Tahakküm:** Baskı, zorbalık, hükmetme.
isim. **Şiar:** Ülkü, düstur.
isim. **İtikat:** inanç.
isim. **Telmi:** Anlatılmak istenen şeyi söz arasında imalı olarak belli etme, açıkça söylememe.

İlber Ortaylı s.4
isim. **Tasnif:** Bölümleme.
isim. **Tenkit:** Eleştirme, eleştiri.
zarf. **Nezinde:** Yanında, huzurunda, gözetiminde.
isim. **Entegrasyon:** Bütünleşme.
isim. **Mütareke:** Ateşkes.
isim. **Tefekkür:** Düşünme, düşünüş.

Bedia Ceylan Güzelce s.31
isim. **Basiret:** Gerçekleri yanılmadan görebilme yeteneği, uzağı görüş, sezgi, anlayış, kavrayış, sağgörü, vizyon.

Kaan Koç s.43
isim. **Engerek:** Başı üç köşeli, rengi siyah veya siyaha yakın, taşlık ve güneşli yerlerde yaşayan zehirli bir yılan.
isim. **Yaba:** Harman savurmakta kullanılan, çatal biçiminde, tahtadan tarım aracı.

Cem Davran s.40
isim. **Dilemma:** İkilem.
isim. **Fetiş:** Tapınırcasına sevilen şey veya kimse.

Vedat Milor s.6
deyim. **Amiyane tabirle:** Halk ağzı ile, halk deyişle.
isim. **Fr. Somölye:** Fine dining restoranlarda (servis, dekorasyon, hitap, yemek kalitesi ve sunumu anlamında üst düzey standartta hizmet veren restoranlar) çalışan şarap ve içecek profesyonellerine verilen isim.

bir CÜMLE olsam...

Abdurrahim Doğan

"Bu geceyi unutma... çünkü sonsuzun başlangıcıdır."

Dan Brown, Cehennem, Altın Kitapları, 2013

Dilara Genç

İyi şeyler birdenbire olur; bu kadar bekletmez insanı.

Oğuz Atay, Korkuyu Beklerken, İletişim Yayınları, 2004

Özge Sayılır

İçim ona nehirlerin denize aktığı gibi akıyordu.

Sait Faik Abasıyanık, Havada Bulut, Türkiye İş Bankası Yayınları, 2013

Deniz Arman

Bazı canlıları yara öldürmüyor, muhatapsız kalmak öldürüyor.

Hasan Ali Toptaş, Kuşlar Yasına Gider, Everest Yayınları, 2016

Zöhre Seda Uğur

İçimde biriken hislerin birdenbire patlayarak beni zerrelere hâlinde dağıtacağından korkuyorum.

Sabahattin Ali, İçimizdeki Şeytan, YKY, 2003

Hakan Akaydın

Bazı gerçeklerin kimseye yararı yoktur.

Ahmet Ümit, Beyoğlu'nun En Güzel Abisi, Everest Yayınları, 2015

Duygu Kurt

Denizli, kitaplı, kahveli ömrüme en güzel çiçeği eylülde ekledim.

Göksu Yıldırım

Sakin kimseye bir şey anlatmayın. Herkesi özlemeye başlıyorsanız sonra.

J. D. Salinger, Çavdar Tarlasında Çocuklar, YKY, 2019

Tuğçe Karadaş

Senin bu kadar mutlu olmana, ancak senden bir şey almaya hazırlandıkları zaman izin verirler.

Khaled Hosseini, Uçurtma Avcısı,

Hilal Sarıkaya

Aidiyet bir kandırmacaydı küçük çocuklara anlatılan. Hiçbir yerde hiç kimse beklemiyordu beni.

Hakan Gündoğ, Kinyas ve Kayra, Doğan Kitap, 2011

Ertuğrul Küçükandaç

"Dünya insanın gölgesi gibidir; ona sırtını dönersen peşinden gelir de, peşine düşersen hep önünden kaçar."

İskender Pala, Babil'de Ölüm İstanbul'da Aşk, Kapı Yayınları, 2004

Nazlı Kuru

Hayatım bir film olsaydı, izlerken ya uyuyakalır ya da yarısında çıkardım.

Murat Menteş, Ruhi Mücerret, April Yayıncılık, 2013

Selçuk Cebeci

İnsanın en büyük düşmanı, kurduğu hayallerdir. Gerçekleşen ya da gerçekleşmeyen!

Seni anlatan cümle ne?
Bir dize, bir kitap alıntısı
ya da senin cümle mi?
bircumleolsam@kafadergi.com
adresine gönder,
mayıs sayısında bu sayfada
adınızla yayımlayalım.

Fotoğraf: Sabahattin Ali
Kaynak: Filiz Hiç Üzülmesin, YKY, 2016

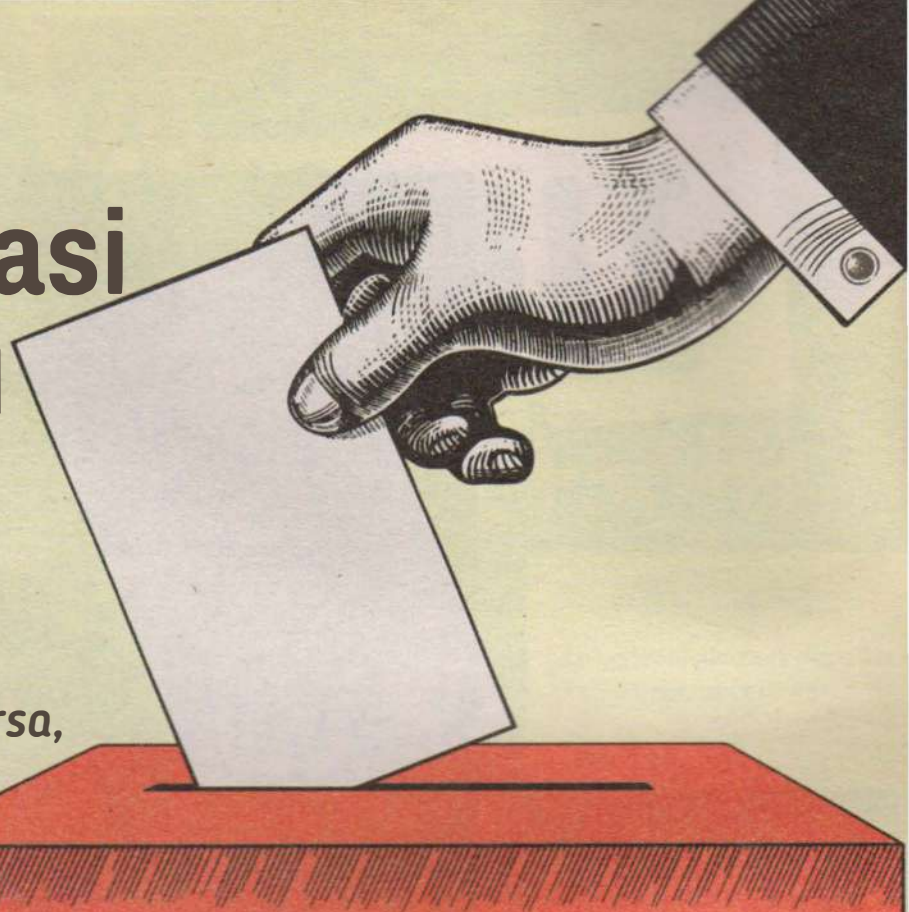
Dünyada hayatın bir tek manası varsa o da sevmektir. Hatta mukabele edilmesini bile beklemeden sadece sevmek. **Başka bir insanı bahtiyar edebilmek, kendini bahtiyar edebilmekten daha güç fakat daha insancadır.** Bugün böyle düşünenlere saf, hatta enayi derler. Fakat ne derlerse desinler, biz kalbimizin ve kafamızın doğru bulduğu şeyleri etrafın ne dediğine bakmadan yapmalıyız.

İlber Ortaylı

türkiye'de demokrasi gelişemiyor çünkü insanlar kurallara uymayı sevmiyor

Türkiye'de demokrasi kurumsallaşamıyorsa, istenen düzeyde gelişemiyorsa bunun en büyük nedeni insanların kurallara uymayı sevmemesidir.

Malum mart sonu itibarıyla ülkemizde yine seçim oldu. Bu vesileyle 2000'lere gelene kadarki süreçte hem seçim tarihimizi hem de o dönemlere damga vuran liderleri anımsatmakta fayda var.

Seçim tarihimizin başlangıcı Tanzimat'tır (1839). Cumhuriyet döneminde ise ilk genel seçim 1924 seçimi, ilk belediye seçimi ise 1930 seçimleridir. Tek partili rejimin doğal bir sonucu olarak bunların hiçbiri adil seçimler değildir. Çok partili rejime geçiş ise 1946 seçimleridir. Açık rey kapalı tasnif yapılan bu seçimler de "adil bir oylama" olmaktan uzaktır. Ancak Demokrat Parti'nin (DP) Meclis'e girmesiyle ilk kez çok partililik test edilir. İsmet İnönü, kişiliğini 1946 seçimleriyle törpülemiştir. **Yeni dünyanın bu ilk seçiminde bir Amerikalı gazeteci "Siz iyi diktatördünüz Mr. President?" diye sorunca "Diktatörün iyisi olmaz, senin yaşın diktatör tanımaya yetmez," diye cevap verir.** Bu önemli bir dönüşümdür. Kanuna ve nizamla dönüşür...

Türkiye seçimler tarihinin konuşulması ve gençlerin muhakkak tanınması gereken figürlerden biri de Süleyman Demirel'dir. Demirel, ilk kez Adalet Partisi'yle 1965'te büyük bir çoğunlukla iktidara gelir. Vaatleriyle ün kazanır. Hatta bunlar hâlâ espri konusudur: "Demirel kayığı sallar, sizi denizde dalga olduğuna inandırır," denirdi. Aslına bakarsanız bol keseden vaat vermek sadece Demirel'e özgü bir siyasetçi tavrı değildir. Türkiye'de alışlagelmiş siyasetçi tipi vaat eden ama yapmayandır. Buna karşın Demirel dönemi Türkiye'si büyük bir dönüşüm gerçekleştirmiştir. Elektrik üretilmeye, barajların sayısı arttırılmaya başlanmıştır ve mühendis kadrosu kurulmuştur. Demirel yerine göre kurnaz yerine göre işini bilen ama Türkiye gibi bir ülkeyi tehlikeli yollarda gelişme trendinde götürmeyi başarmış bir adamdır.

Siyasi tarihimiz açısından 1969 seçimleri de son derece önemlidir. Demirel'in başbakanlığı döneminde kendisine laiklik üzerinden büyük hücum edilir. O da bu etkiyle Necmettin Erbakan'ı parti listesine almaz. Erbakan, Konya'dan aday olur ve bir bağımsız adayın tek başına, 5 mebus çıkaracak rey aldığı tarihi bir rekor kırar. Bu Necmettin Erbakan'ın Türk siyasetine girişidir.

Erdal İnönü, siyasi tarihimizde hiçbir kalıcı yeri olamamış ancak çok sevdiğimiz, saydığımız bir hocaydı. Siyaset için gereken dinamizmi olmadığı aşikardı. Bununla birlikte bir kanun, hukuk, kültür ve medeniyet adamı olarak hatırlanır. Siyasi tabana ve havaya hiçbir zaman uymamış ama çevresini kendisine uymaya zorlamayarak siyasi parti liderleri arasında bu anlamda bir ilki gerçekleştirmiştir.

Turgut Özal deyince akla Özalizm gelir. Sevenlerini kızdırmak istemem ama Özalizm hiçbir işe yaramayan geçici bir rüzgardı. Kalıntılarına bakacak olursak yarattığı zengin sınıftan hiçbiri bugün yoktur. Özalizm, tahribatla geçmiştir. **Kuru bir iktisadi sloganla köy ve hayvancılık öldü, bir daha da dirilmedi. Türkiye ziraat ve hayvancılığı Özal ile yanmıştır. Bu hâlâ devam etmektedir.** Özal, karısı her şeye karıştırdı diye tenkit edilirdi. Bazı noktalarda karışması isabet olmuştur, bazı noktalarda ise hayvanlarca.

kantarın topuzu fena hâlde kaçmıştır.

Seçim tarihimizin 1990'lar bölümünde çokça adı geçen isimler ise Mesut Yılmaz ve Tansu Çiller'di. İkisinin de siyasi ustalıklı hatta trendle uzaktan yakından alakası yoktur. Her ikisi de mevki elde etmiş, halk nezdinde itibar kazanmış liderlerin yerlerine koydukları kişilerdi. Yılmaz ve Çiller'in başbakan olmaları, İmparator Caligula'nın atını senatör yapması gibi bir iştir.

Süleyman Demirel'in kariyerindeki en büyük felaket, koltuğu Tansu Çiller'e bırakması olmuştur. Bizim memleketimizde sınıflar mali güce, servet birikimine dayanmaz. O yüzden düpedüz birbirine yabancı kültürel oluşumlardan ibarettir. Demirel, teknik üniversite bitirmiş; Çiller oradan geçememiş bile... Çiller, Bebek'te yaşayan, Robert Koleji formasyonu almış; Demirel, İslamköy'den gelen Afyon Lisesi mezunu biri... Türkiye'deki en büyük sorun kültürel sınıflar arasındaki kavgadır. Bu sınıflar büyük bir tarihi servet birikimiyle, aristokratik yapılanmayla oluşmuş değildir. Demirel ve Çiller'in ait olduğu iki farklı zümre Türkiye'de geçmişten beri birbirinden çekinir hatta nefret eder. Bunu maalesef Demirel kavrayamamıştır.

Bülent Ecevit, büyük projeleri olan ciddi bir siyasetçiydi ama adam seçme konusundaki başarısızlığı ve talihsizliği siyasi kariyerini acı bir sonla bitirmesine sebep olmuştur. Son Ecevit hükümetinin Türkiye'nin gelişmesi için aldığı "Kemal Derviş Reçetesi" adındaki zorunlu tedbirler çok acı ilaçlardı ve faturası kendilerine çıktı. Bir başka handicap ise Ecevit dışında kalan grubun politikayı bilmeyen adamlar oluşudur. Mesut Yılmaz'ın başında olduğu ANAP artık devri geçmiş ve sorumsuz bir partiydi. Her türlü projeyi, stratejiyi, uygulamayı deli dana aldırılmazlığıyla yapabilirlerdi. Hâl böyle olunca koalisyon parçalandı. Burada şunu da söyleyeyim: Şimdi o günlere bakıp "Gördük işte, Türkiye'de koalisyon olmaz," deniyor. Olur! Ama bir olgunluk, demokratik yetkinlik gerektirir.

Velhasıl sonuçta ANAP silindi. DSP silindi, oradan çıkanlar CHP'de toplanmaya çalıştı. O da olmadı. Çünkü DSP başka bir kuruluştur. Böyle bir takımın CHP'ye entegrasyonu çok zordur.

Çok sık tekrarladığım bir söz var: Demokrasi bir ülkeye ithal gelmez. Mütareke döneminde İstanbul'da sendika kurulmuş, Komünist Partisi varmış, bazı filmler gösterimdeymiş gibi belirtiler yeterli değildir. Bunlarla bir topluma demokrasi gelip yerleşmez. Demokrasi mahalli tefekkürün kaynağıdır, mahalli müesseselerin gelişmesidir ki o da kolay bir gelişme değildir. Kaldı ki Türkiye'de demokrasinin bir türlü istenen düzeye gelememesinin sebebi de öyle bazılarınin söylediği gibi bilmem kaç yüzyıllık geçmişinin olmayışı değildir. Türkiye'de demokrasi kurumsallaşamıyorsa, istenen düzeyde gelişemiyorsa bunun en büyük nedeni insanların kurallara uymayı sevmemesidir. Bu eğilimi ne yazık ki en tepeden en aşağı kadar toplum yaşamının her kademesinde görüyoruz. Kurallar kimsenin umurunda değil, herkes bir yolunu bulup bir an önce işini "halletme" peşinde...

Yoklukta kuralları ihmal ettiği bir ülkede demokrasiden bahsedemezsiniz.

Türkiye'de alışlagelmiş siyasetçi tipi vaat eden ama yapmayandır.

Nermin Yıldırım

her yaz hep çocuk

Çocuğun yavaş yavaş uzaklaşan minik adımlarına bakıyorum. İçimden ona "Büyüemeyeceksin," diye fısıldıyorum. "Bir yanın hep böyle kırık dökük kalacak, üzgünüm bunun için."

Atlantik Okyanusu'nun köpürerek büyüyen dev dalgaları, ağzını açmış dişsiz bir canavara benziyor. Öğle yemeğimi yemek için oturduğum kıyı lokantasının camından dalgalara bakarken, şehirleri bir çırpıda yutan korkunç tsunamileri düşünüyorum. Durduk yere içimi çocuksu bir korku kaplıyor. Çocukken bu kadar korkak değildim oysa. Sahi, değil miydim? Belki de öyleydim.

Yan masadaki oğlan çocuğuna takılıyor gözüm. O da korkmuş görünüyor. Ama dalgalardan değil. Sanki daha çok karşısında oturan adamın -babası olmalı, yüzleri birbirlerine ne de çok benziyor- dikkatini çekmeyi becerememekten korkuyor. Büyük bir iştahla konuşup konudan konuya atlayarak, telefonuna dalmış adamın dikkatini çekmeye çalışıyor. Adam gözlerini telefonun ekranından ayırmadan arada hıhlıyarak geçiriyor onu. Çocuğun verdiği hiçbir haberle (matematikten aldığı iyi not, bahçede koşarken yere düşüp kanattığı dizinin son durumu, dün arkadaşının doğum gününe giderken götürdüğü oyuncak trenin rengi) ilgili soru sormuyor. O zaman da ufaklığın çaresizce açmaya çalıştığı muhabbet bir türlü ilerlemiyor.

Anne baba ayrı, baba da çocuğu hafta sonları bir gün görüyor olmalı diye düşünüyorum. Önce yemek yiyorlar, muhtemelen buradan da sinemaya gidecekler. Birbirini yeterince tanımayan iki insanın yan yana vakit geçirmesinin en kolay yolu bu. Mümkün olduğunca uzun bir filme girip kadife kaplı koltuklara oturmak ve konuşmak mecburiyetinde kalmamak.

Çocuk da durumun farkında olmalı ki şimdi konuşabilecekleri bu kısıtlı zamanı sonuna kadar değerlendirmek istiyor. "Baba bana bak" demek istiyor, koca koca açılmış gözlerinden belli. "Baba ben sana bakıyorum, hadi sen de bana bak." Demiyor. Babası da bakmıyor. Telefonunda halletmesi gereken yığınla iş olmalı. Ya da cevaplanmayı bekleyen birikmiş WhatsApp mesajları. Ya da belki rekora koştuğu mühim bir oyun. O kadarını bilmiyorum. Uydurmayı biliyorum sadece. Ve uydurmaya kalktığımda niyeyse hiç güzel şeyler uydurmuyorum. Hepsini biraz karanlık. Gereğinden kasvetli.

Bir ara çocukla göz göze geliyoruz. "Bak işte, sana bakan biri var," der gibi elimden geldiğince sevimli olmaya gayret ederek gülümsüyorum. Cevaben gözlerinde öfkeli bir ışık yanıp sönüyor. Çabucak başını öbür yana çeviriyor. İsteddiği benim bakışım değil çünkü, benim tebessümüm değil. **O şu an -ve belki ömrü boyunca- tek bir kişinin tebessümünü arzuluyor. Belli ki onun dışında kalan bütün gülümsemeler, eksikliğini duyduğu şeyi hatırlatıyor, canını sıkıyor.** Ayrıca dikkat çekmeye çabalarken yakalandığını, daha da fenası dikkat çekemezken yakalandığını düşünün.

utanmış da olabilir. Çocukken insan çok kolay utanıyor. Utanmanın masumiyetle doğrudan ilişkili olduğunu büyüdükçe, büyüyen hemen herkesin daha az utanmaya başladığını fark ederek anladım.

Rahatsız etmekten çekindiğimden artık çaktırmadan bakıyorum çocuğa. Yedi sekiz yaşında olmalı. Dümdüz saçları hafifçe uzamış, perçemleri kaşlarının üstüne düşüyor. Yanakları tombik, dudakları köfte. O köfte dudakların ucunu küskünce sarkıtıyor çenesinin iki yanına. Başını önüne eğip çatalıyla tabağındaki et parçasını dürtmeye koyuluyor sonra. Eti mi, kendini mi, yoksa babasını mı cezalandırıyor bilmiyorum ama yemeyecek işte. Ben de yemezdim. Çocuklar önce büyüklerine, sonra tabaklarına küserler hep. Sonra da sırasıyla kalan her şeye. Et parçası, tabağın içinde bir o yana bir bu yana kayarak can çekiyor. Kulağıma uzaktan uğuldayan dalgaların sesi geliyor.

Haritada ve zamanda bir kayma oluyor birden. Otuz sene önceye gidiyorum. Yalova sahilindeyim. Tepede yakıcı yaz güneşi. Uzaktan dalgaların sesleri geliyor. Kıyıda meşhur Sydney Rose lokantasının bahçesindeki masalardan birinde babamla birlikte oturuyoruz. Senede

bir buraya yemeğe getiriyor babam beni. O zamanlarda kendimi yetişkin biri gibi hissediyordum. Karşı karşıya oturup yemek yememizi çok havalı buluyordum. O yemeklerde ne yediğimi hiç hatırlamıyorum ama her defasında kahverengi cam şişede Tamek şeftali suyu içiyordum. Beyaz üzerine mavi çizgili bir pipetle içiyordum. Meyve suyu bitince pipeti büküp patlatacağım. Biraz ses çıkacak ve babam dönüp bana bakacak.

Babam çok yakışıklı adam, saçları zamanın modasına uygun kesilmiş, biraz uzun. Bıyıkları var bir de. Arada eliyle düzeltiyor onları. Bunu yaparken film artistlerine benziyor. Sokaktan geçen genç kızlar arada ona doğru bakıp kendi aralarında gülüşüyor, babam da onları süzüyor çapkın çapkın bazen. Bu duruma bazen gıcık oluyordum, bazen de babamın yakışıklılığıyla gururlanıyordum. Galiba genellikle gıcık oluyordum. Evet evet, en

çok gıcık oluyordum. O kızlar babama bakmasın. Babam o kızlara bakmasın. Bana baksın babam, sadece bana, yani en azından en çok bana baksın. Ya da arada bir işte, babam bana baksın.

Babam çok afili adam, lokantadaki herkes onu tanıyor. Ahmet Abi aşağı, Ahmet Abi yukarı. Babam da lokantadaki herkesi tanıyor. Yani benden başka herkesi. Ben lokantadaki kimseyi tanımiyorum. Babam dâhil kimseyi.

Her sene, her yaz bir defa Sydney Rose'da karşılıklı oturup yemek yiyoruz. O zaman ben büyümüş gibi oluyordum. Karşısında otururken, babam lokantadakilerle çene çalmasın, hep benimle konuşsun istiyordum. Öyle olmadığında, her yaz çocuk kalıyorum. Her yaz biraz daha büyüyordum aslında ama gene de her yaz hep çocuk kalıyorum.

Okyanusun dalgaları kesik kesik uğulduyor. Yan masadaki baba ve çocuk kalkıp gidiyor. -Çocuğun eti olduğu gibi duruyor tabakta- Sinemaya gidecekler, tahmin ediyordum. Yan yana konuşmadan oturabilecekleri en konforlu yerlerden biri sinema sonuçta. Çocuğun yavaş yavaş uzaklaşan minik adımlarına bakıyorum. İçimden ona "Büyüemeyeceksin," diye fısıldıyorum. "Bir yanın hep böyle kırık dökük kalacak, üzgünüm bunun için. Her yaz hâlâ biraz çocuk. Her yaz hep çocuk..."

Sonra okyanusun dev dalgalarına çeviriyordum bakışlarımı. Şişip köpürerek yaklaşan dalgalar, dişsiz bir canavarın ağzına benziyorlar. İçim ürperiyor. Gelip beni yutacaklarmış gibi geliyor, korkuyordum. Çocuk gibi korkuyordum.

Vedat Milor

günümüzde makbul müşteri nedir? (çattık belaya!)

Lokantalar yemek odaklı olmaktan çıkmış, görmek ve görülmek odaklı olmuş. Özellikle lüks lokantalarda müşteri oraya daha çok ego tatmini için geliyor. Lokantacı da amiyane tabirle müşteriyi yolunacak bir kaz, bir cüzdan olarak görüyor.

Deniz Alphan bana bakıp gülüyor:

"Çattık belaya demiştir garson içinden!"

Milliyet'te henüz yeni başlamışım yeme-içme eleştirisine.

Deniz Hanım hafta sonu eki genel yayın yönetmeni. Eşlerimizle birlikte Park Şamdan lokantasındayız. Ben garsonu, her zamanki gibi, soru yağmuruna tutmuşum. "Balık yetiştirme mi?", "Dana kaburga kaç saatte ve derecede pişiyor?", "Risotto'da ne tip pirinç kullanılıyor? Arborio mu?" gibi sorular...

Garson dört dörtlük. Sorulara şaşırmıyor. Bildiklerini cevaplıyor, bilmediklerini yöneticiye soruyor. Bu sayede Hıdır Bey ile de tanışıyoruz. Batıdaki üst düzey lokantalardan alışık olduğum lokanta işletmecisi tipi. Yaptığı işe saygılı, efendi, bilgili ve görgülü. Karşılıklı saygı duyuyoruz birbirimize. İyi başlayan yemek, güzel devam ediyor ve üzerinden epey zaman geçse bile hafızamda hoş anı olarak iz bırakıyor.

Ama Deniz Alphan'ın neden benim sorularımın herhangi bir garsonu rahatsız edeceğini düşündüğünü anlamam epey zaman alıyor. Bu da normal. **Uzun süre yurt dışında yaşamışım ve ülkemın şartları ve lokantalarda geçerli normların ne olduğu konusunda bilgim sınırlı. Burayı da oralar gibi addediyorum.**

Peki Batı Avrupa ülkeleri ve San Francisco ile civarında geçerli normlar ne? Gastronomik lokantalar yemek odaklı. Makbul müşteri çok soru soran müşteri. Ben hem menüyü hem de şarap listesini uzun uzun inceleyen bir müşteriyim. İnceledikten sonra da detaylı sorular yönelten biriyim.

Belki bu yüzden deneyimlerimin %99'u hep olumlu Batı Avrupa ülkelerinde. İyi sorular sormak lokantaya doğru sinyalleri veriyor. Yemeğe odaklı ve bilgili olduğunuzu gösteriyor. Sizin lokantayı ilk ziyaretiniz olsa bile size VIP muamelesi yapılıyor. VIP muamelesi yapılması doğal çünkü lokantanın istediği müşteri profiline uyuyorsunuz. Batı ülkelerinde şef hünelerlerini sergilemek ve malzeme kalitesi ile övünmek istiyor. Somolye, pahalı şarap içene değil, ona danışarak yemekle uyumlu ve makul fiyatlı şarap seçen müşteriye saygı duyuyor. Bütün bunların gerisinde de mesleğine saygı ve haysiyet anlayışı yatıyor.

Peki ya bizde? 2005 yılındaki Vedat Milor'a geri dönelim. 1981-2005 arası hemen hep yurt dışında yaşamışım. 1981 öncesi, delikanlılık ve gençlik yıllarımda gittiğim gastronomik lokantalar sınırlı: Abdullah, Süreyya, Beyti, Liman Lokantası, Kervansaray. 1981-90 arası ülkeye geldiğimde de Ulus 29 ve Park Şamdan'ı hatırlıyorum. Bu birbirinden çok farklı lokantaların ortak bir paydası var: Klas. Hepsini yukarıda bahsettiğim Batılı lokantalarla aynı özelliklere sahipler. Hepsini yemek odaklı. İşletmeciler yaptıkları işi severek ve bilerek yapıyorlar. Her şeyden önce kendilerine saygıları var. Bunun doğal uzantısı olarak da bilgili, görgülü, çok gezmiş ve çok görmüş müşteriye saygıları var.

Ya sonra? Sonra hep kötüye gidiyoruz. Deniz Alphan'ın bilip benim 2000'lerde yavaş yavaş kafama dank eden bir gerçek var: Lokantalar yemek odaklı olmaktan çıkmış, görmek ve görülmek odaklı olmuş. Özellikle lüks lokantalarda müşteri oraya daha çok ego tatmini için geliyor. Lokantacı da amiyane tabirle müşteriyi yolunacak bir kaz, bir cüzdan olarak görüyor. Tipik müşteri önüne ne kosa yiyor nasıl olsa. Önemli olan müşterinin egosunu okşamak, krallar muamelesi çekmek. Buna paralel olarak lokantaların pek çoğunda benzer uygulamalar gelişiyor. Müşteri ne kadar çok yemek ısmarlar ve ne kadar çok yerse o kadar iyi. Artık eskiden olduğu gibi "Efendim, fazla şey ısmarladınız, yiyemeyeceksiniz," diyen kalender garson nadir bulunan nimet. İkincisi müşteri ne kadar çok içse o kadar iyi. Şarap kadehleri,

dünyanın her yerinde olduğu gibi üçte birine kadar değil, ağzına kadar dolduruluyor. Tabaklar ve bardaklar daha yemek veya şarap bitmeden önünüzden yangından mal kaçırır gibi kaldırılıyor. "Efendim bitirdiniz mi? Yeni kadeh ister misiniz?" diyen garsona rastlamak mucize. Belki en önemlisi de hesap işi. Saydamlık denen olay tarihe karışmış ya da karışmak üzere. **Hesap pusulalarının çoğu Hititlere ait hiyeroglif kitabeleri gibi. Uzmanların uzmanı olmak lazım okuyup anlamak için.** Doğrudur, değildir bilmem ama birçok müşteride uyanan his lokantacının hem adamına hem kafasına göre hesap yazdığı.

Ama niye olmasın? Hesap pusulasını kaçımız dikkatle inceleyip, kibarca sorular soruyoruz? "Keyfimiz kaçmasın, tatsızlık olmasın," diye düşünüyoruz. "Çattık belaya!" dedirtecek biri olmayalım diyoruz. Makbul müşteri olmak istiyoruz.

Bu gerçekleri göz önüne alınca şaşırtıcı olan bir durum var. Şaşırtıcı olan nasıl olup da yukarıda bahsettiğim Park Şamdan ve benzer anlayışta olan 5-10 lokantanın hâlâ varlığını sürdürüp standartlarını korudukları.

Kesin cevap vermek zor ama iki nedeni kesin:

Birincisi "Eski Türkiye"nin bazı işletmecilerinin hâlâ dimdik ayakta olması. Şüphesiz bunların başında 80 küsur yaşındaki Beyti Bey geliyor ama başkaları da var. Dürüst ve haysiyetli insanlar, devir ne olursa olsun, kolay kolay değişmiyorlar. Ama bir neden daha var, matrak bir neden. O da şu: Görmeye, görülmeye ve ego tatminine odaklı müşteri tipi bu "klas" mekânlara gitmiyor. Çünkü gidince sudan çıkmış balığa dönüyor. Ona iyi muamele edilse bile kendini rahatsız hissediyor. Yemek boyunca on kez dışarı çıkıp ya da çıkmadan sigarasını tüttüremeyince strese giriyor. "Eller havaya" yapamayınca içindeki kurtları atamıyor. Mutsuz oluyor. Günümüzün makbul müşterisi nereden ve nasıl bulduğu belli olmayan parasını verse de düdüğünü hep istediği gibi öttüremiyor. Allahtan!

Saydamlık denen olay tarihe karışmış ya da karışmak üzere.

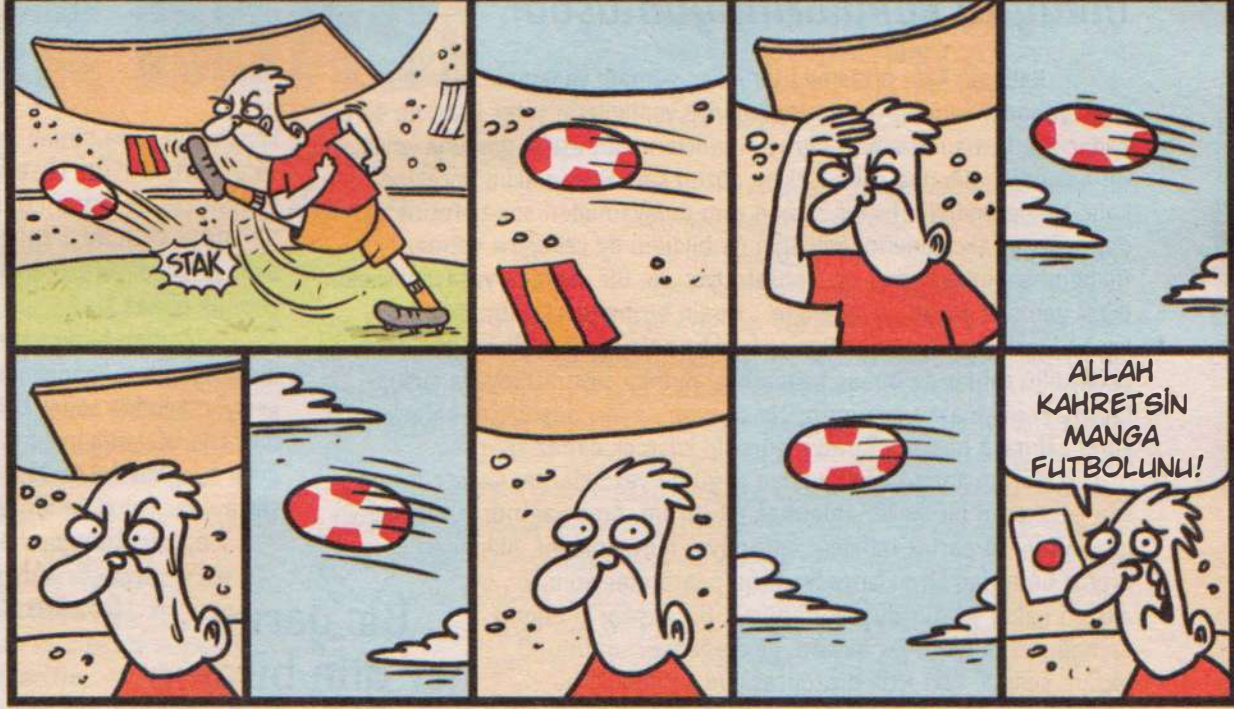

Serkan Altunvigne

TUTMAYAN SÜPER KAHRAMANLAR

1- TOPALAK ADAM!

Gökhan Dağıstanlı

müstear

Bir akşam, geleceğe dair umutlu. O akşam seninle rakı içtik biz, öncesinde sarıldık ki bu yanağının göğsümle tanışmasıydı. Orada bütün kötü huylarım ıslandı, sert bildiğim kalıplarım yumuşadı.

Kalbinin tam ortasında bir ezinç yumağı yaşamak. Öyle ki hep zayıf yerinden sınanır insan. Ne biteviye yenilgilerin yeter sana ne de bu kadar acı, tartışmasız bir doğruyu inançlarından aşırıp gönlüne koyar. Bir yaşımdan diğerine savrulurken, gözün sonrakinde aklın öncekinde kalır. Ne öğrendiğini hiçbir zaman tam anlayamadan son nefesine doğru koşar akciğerlerin. Sevdiğin de bildiğin de çektiğine yetmez. Bildiğini sandıklarından hiç bahsetmiyorum. Bir yanında yaşayabileceğin diğer yanında yaşamak istediğin... Hırsın birine tevekkülün diğerine kayar. Layıkıyla yaşamak bilgelerin işidir anlayacağın. Bizim gibi eksik tekâmüllü ruhlar da birkaç beden hep yerinde sayar. Dünyaya susup ötelere konuşmaktır sonumuz. Ne zaman bunları düşünsem kafamda bir şarkı çılmaya başlar: "Tanrıya gücenip küsmek olmaz ki!"

Kafam karışık olduğundan değil bu yazdıklarım, sadece içinde sen geçmeyen bir şeyler anlatmak istiyorum. Ama yağmur tutup yağıyor işte. Gözlerim parlak renklere bürünüyor mevsimle bir. Aklımdan aforoz hatıralar, kirpiklerimden sızıp pencereme konuyor. Bir akşam paldır küldür düşüyor önüme. Bir akşam ki dilimiz damağımız bulutlu. Bir akşam, geleceğe dair umutlu. O akşam seninle rakı içtik biz, öncesinde sarıldık ki bu yanağının göğsümle tanışmasıydı. Orada bütün kötü huylarım ıslandı, sert bildiğim kalıplarım yumuşadı. **O an sen korktun besbelli, masamızdan uzak bir tavır takındın. Bunu kolaylıkla anladım, hemdemini bulunca panikler insan.** Masken dilfiruz bakışlarını örtmeye yetmeyince, ben dışarıdan dokunulmaya elverişsiz bir samimiyeti üstüme geçirdim. Her şey işte öyle başladı. Sonrası rakı masasının okyanusluğu, benim köpek balıklığı ve senin yüzmeyi yeni öğrenmiş bir çocuk çaresizliğinin. Yavaşça indirdin kalkanlarını. Girdiğin tek taraflı savaştan usulca çekildin. Beyaz bayraklarımızı çekip kalktık o masadan. Dudaklarımız daha meyhanenin eşliğinde kavuştu. Sonra biz uzunca bir yolu el ele teptik. Sonra tabulardan ari bir ülkenin sınırlarını geçtik. Güneş odamızı selamlarken içimden sana sorular sordum: Sağanağında temizlenmez mi etkin pişman günahım? Ya da tüm ihtimalleri bir an olsun unutup fikrim bir hayalin pembe yalanına kanmaz mı?

Bir gün oturup eteğimizdeki taşları döktük seninle. Başta anlaşır gibi olduk. Dışardan bakana kolay gözüken bir resim tasarladık oracıkta. Kocaman bir güneş koyduk tepesine. Evleri, insanları uzak, kalplerimizi birbirine yakın çizdik. Önümüze birbirine hiç dokunmayan iki ova, gerimize kül olmuş ormanlar düşündük. Sonra o resimde gözlerini açınca gördün ki evdeki hesap çarşıya uymuyor. Oturup bana dinlemekten bıktığım masallardan anlattın. Sırf senin yüzün gülüyor diye gülümsemeyi istedim ben ama yapamadım. Unutmak düşüğünde insanın payına, yaşınca tepki gösterir. Anlamasına anladım seni ama

kendinden yana olmalı insan. Senin gözünden iki damla yaş akarken, bütün teselli cümlelerini bastırıp sustum ben. Sense daha önce çokça denenmiş bir yol seçtin. Bütün sahneyi oracıkta bırakıp başka bir perdeye geçtin. Kafamda aynı şarkı çalıverdi: "Gönül yarasına yoksa ilacın / Talihe boş yere çatmak olmaz ki..."

Zaman herkes için aynı hızla akıyor. Çok hızlı hareket eden insan için, hızı kendisinden düşük birinin algıladığından daha yavaş geçiyor. Senden sonra ben öyle bir durdum ki günlerim benzersiz bir hızla ufalandı ardıma. Tam unutuyorum seni derken bir şarkı gelip ayağıma bastı. Kısa ama tesirli geçmişimiz muttasıl kanadı soframda. Tuhaf tuhaf isimler verdim sana, sıcaklığı baharda badem ağaçları. Bugün baksan kendini acıdan hırsıyla sıyıran bakışlarım arayıpta. **Ah bizim yakanın en güzel hikâyesi. Çözülmüyor aramızda boğazlar meselesi.**

Bu bendeki cesaret mi korku mu hiçbir zaman anlamadım. Kaçmak mı yoksa vazgeçmek mi bu yaptığım? Anlamlar iç içe geçince beynimde tutup düşünmeyi bıraktım belki de. Aksi taze bir yaraya parmak basmaktı çünkü. Sağlıklı bir ruhtan, kendi canını bile isteye bu denli yakmasını bekleyemezsin. Ama akacak kan da damarda durmaz. Bakma kafamı başka yöne çevirdiğime, göğsüme tetik düşürdün namlusu çiçekten aşkı. Bütün ağır tahriklerimi arkana alıp, tüm hafifletici sebepleri omuzlayıp güneşimi sabahından vurdun, göçmen kuşlarını öldürdün sen. Bu bir yerleşik hayat çağrısıydı belki ama ortadaki cinayeti hangi iyi niyet örtbas edebilir? Şimdi sıcak yerlere düşmeyecekse gölgem, bir tarafım biliyor, bu suçun yarısı benim. Bilmediğimden soruyorum; neden buz kesiyor gözlerim?

Sonra düşündüklerime aldırmadan gelirsın diye açık bıraktım ışıklarını kalbimin. Sana uzaktan bakışlarıma sakladım davetimi. Gelsen kalacağımdan emin olmadığım evin kapısını açacaktım. Bunun adı düpedüz bencilliktir işte. Merhamet dendiğinde mangalda kül bırakmayan yüreğim en çok sevdiklerini yakıyor. Yeri geliyor utanıyorum bundan. Kendime edilmedik hakaret bırakmıyorum. Bu karmaşalardan bıkip yaşamaktan çok ölüme kaçıyor aklım. Günah diyorum, günah! Öte yandan elimden ancak bu kadarı geliyor. Bir yarım her gün bırakıp gidiyor seni, öbür yarım göğsümde başının sıcaklığını özlüyor. Bağlanmaktan ölümüne kaçarken aklım, kalbim durmadan yanına koşuyor. Bu dengesizlik hâlini tutup nasıl sindirelim? Başka yolu kalmadı sanırım. Ya elini uzat bu hasreti dindirelim ya da izin ver artık, yastığımdaki hayalini öldürelim.

**Bir yarım
her gün bırakıp
gidiyor seni,
öbür yarım
göğsümde başının
sıcaklığını
özlüyor.**

Mahir Ünsal Eriş

kıskanmak bahsi

Kıskanmak, kendini, hayatını çevreleyen canlı cansız her şeyin üzerinde gizliden gizliye bir mülkiyet iktidarının öznesi olarak görmektir

Kıskanmak, cenneti hayal ederek hayatı cehenneme çevirmektedir. Refik Halid Karay'ın da dediği gibi, "Kıskanmanın temelini, kendini üzme ve işkenceye sokmak meyli teşkil eder." Çünkü kıskanmak, kendini, hayatını çevreleyen canlı cansız her şeyin üzerinde gizliden gizliye bir mülkiyet iktidarının öznesi olarak görmektir. Oysa bu durumu çözümleyen oldukça basit bir denklem vardır. Bir şey ya sizindir ya da değildir. **Hatta daha da el yükseltecek olursam; üç-beş günlük ömrümüzün olduğu ve onu bir noktada tamamlayıp bu dünyada çok hızlı silinen izler bırakacak insançıklar olduğumuz gerçeğini hesaba katmaya kalkarsak hiçbir şey sizin değildir.** Dünyadaki mülkiyet, iktidar ve hırs telaşı süslü bir yalandır ve bu "üç-beş günlük" hayatı zorlaştırmaya yarayan bir eziyetten başka bir işe yaramaz. Onu kıskançlıkla, hasetle taşınmaz hâle gelecek kadar ağır bir yüke dönüştürmek hiçbir şeyi "sizin" yapmaz, size has kılmaz, sizin tahakküm ya da mülkiyetiniz altına sokmaz. Kıskanmak, haset etmek ve fesat, insanın tüm güzellikleri kendine has kılmak isterken her şeyin ellerinden kayıp gitmesine, dünya hırsı ve sahiplik telaşıyla hayatı endişeye boğarak onu cehenneme çevirmesine yol açar. Hepsu bu.

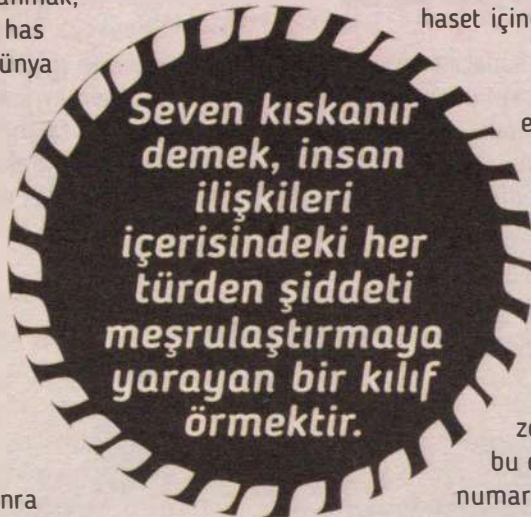
İslam düşüncesinde kıskançlığın mertebeleri vardır. Bunların hepsi, daha birkaç satır önce sözünü ettiğim dünyevi hırsa işaret eder. Bunların ilki "hased" mertebesidir. "Bende yoksa onda da olmasın," der. İkinci meritebe, "buhûl"dür. "Bende var ama onda olmasın," der. Tam bir şerefsizliktir. Bir diğer meritebe "şuhl" mertebesidir. "Benim yok, onunki benim olsun," der ve hırsızlığın mazeretidir. "Gipta," meritebesi ise "Onda varsa bende de olsun," diyendir. "Sehavet" meritebesinden sonra işler değişir. Çünkü sehavet içinde olan, "Benim varsa onun da olsun," diyendir. "İsar" meritebesinde ise, "Benim değil de onun olsun," diyen vardır. "Cud" yokluk meritebesidir ve "Bende yoksa bari onda olsun," der. Sonuncusu ise "fakr"dır. Onun şiarı, "Onda yoksa bende de olmasın," diye bilinir. Bu meritebeler, her ne kadar kötüden iyiye doğru sıralanıyor gibi görünseler de, ahlâk düşüncesine göre hepsi itikadi açıdan sorunludur. Çünkü Allah'ın, malı, serveti ve ilmi dengesiz dağıttığı, yanlışlık yaptığına telmih sayılır. Öte yandan, Kitab-ı Mukaddes'in Tanrısı kıskançlığı bizzat

üstüne alır. Tevrat'ın "Çıkış" ve "Tesniye" kitaplarında defalarca kendi ağzından, "Ben, Rabbin, kıskanç bir tanrıyım." der. Demekle de kalmaz, "Benden nefret edenin babasının işlediği suçun hesabını çocuklarından, üçüncü, dördüncü kuşaklardan sorarım," diye de tehdit eder. Tabii bunun Tanrı'nın bir ve tek (vahid ve ehad) olmasına vurgu yapan (Adonai Eloheni Adonai Ehad) alegorik bir anlatım tarzı olduğunu düşünmek gerekir. Çünkü aslında Tevrat ve İncil kökenli Yahudi-Hristiyan geleneğinde kıskançlık, yedi ölümcül günahın biri, dördüncüsüdür. Budizm de kıskançlık ya da hasedi, zihnin on prangasından biri olarak tanımlar. Mahayana Budizmi içinde aynı şekilde zihni zehirleyen beş şey arasına sayılır kıskançlık. **İşin doğrusu, kıskançlığı öven bir ahlâki, dini ya da felsefi yol bulmak imkânsız gibidir. Çünkü insanın yontulması gereken pürüzlerinden biri olarak tanımlandığı açıktır.** Kâmil insan olabilmek için tüm ahlâki yollar insandan dünyevi hırlardan kurtulmasını bekler. Zamanında OT Dergisi'nde de yazmıştım, "Hep kötüler kazanır çünkü iyi insan olmak için kazanma hırsını hayattan çıkarmak gerekir."

Türkçede "kıskanmak" fiili, "kısmak" ile aynı kökten gelir. Burada kısmaktan kasıt, eli sıkı olmak, nekeslik etmek anlamındadır. Yani paylaşmamak, paylaşmayacak kadar cimri ve kibir içinde olmak. Evlerde, iş yerlerinde tercih edilen yatay ve dikey stor perde türü jaluzinin de adı olan, Batı dillerinde rastladığımız "jealousy/jalousie" (kıskanç) sözcüğü de kökünü aynı yerde bulur. Klasik Yunancada "cimri, eli sıkı ve haris" anlamına gelen "zelos" kelimesi önce Latince'ye "zelosus" olarak geçer. Oradan da İngilizce, Fransızca, İtalyanca, İspanyolca ve Rumence'ye taşınır. Kıskançlık bahsinde İskandinav dilleri ilginçtir. Örneğin İsveççe'de kıskanç anlamına gelen sözcük (svartsjuka) kelimenin birebir çevirisiyle "kara hasta" demektir. Danca'da da "skinsyg" olarak ifade edilir ki bu da tam anlamıyla "örtülü hasta/içeriden hasta" anlamına gelir. Kıskançlığı kapkara, insanın içinde gizliden yuva tutan bir hastalık olarak görür bu diller. Arapça'da kıskanç karşılığı olarak kullanılan "guyur" (g'si yumuşak g'den biraz sert bir gayn, ikinci u'su uzun) ise "başka" anlamındaki "gayr" sözcüğünden türetmedir. Bunu aşırı serbest çevirecek olursam, "başkalarıyla kafayı bozacak kadar haset içinde olan," demektir.

Seven insan kıskanır, sözü zayıf karakterliliği işaret eden, saldırgan bir ifadedir. Seven sever. Sevmeyen gider. Bu kadar basit. Kimse kimseye mecbur olmadığı gibi kimse hiç kimseyi sevmek, onunla olmak zorunda da değildir. Seven korur, kollar, üstüne titrer, kaybetme korkusuyla yanıp tutuşur, özler, arzular, arar, merak eder, sevdiğinin namına üzüldür, sevinir, kaygılanır. Ama seven kıskanır demek, insan ilişkileri içerisindeki her türden şiddeti meşrulaştırmaya yarayan bir kılıf örmektir. Zayıf insanların tiksindirici zorbalığının en bilindik mazeretlerinden biri olan bu düşünce kalıbı, özellikle kadına yönelik şiddetin bir numaralı bahanesidir. Bundan, bu saldırganlıktan kaçınmak, insanı insan olmaya bir adım daha yaklaştırır çünkü hayatta güzel giden her şeyi mahvetmek için tek bir küçük hata bile yeterlidir.

Bana Twitter ve Instagram üzerinden önerdiğiniz "bahis konusu" başlıklarının hepsini not ediyorum ve sırayla hepsine yer vereceğim bana bu dergide sayfa vermeye devam ettikleri sürece. Herkese teşekkür ederim. Ayrıca bu son satırlarda konu yine kişiselleşmişken belirtmeden geçemeyeceğim: En büyük Gençlerbirliği!

nisan

Eve dönerken gözüme piyango bileti satan bir kadın ilişti. Dedemin komşusu varlık vergisini piyangodan çıkan parayla ödeyip kurtulmuş. Bunu hatırladım, çektim bir bilet. Bir umut belki ben de kurtulurdum.

Artık baharın geldiğini düşünüyordum. Bu nisan hayatımı değiştirecek olaylar olacaktı. Kızımın adını Nisan koymuştum ve neredeyse bir yaşına basacaktı. Ona ilk doğum gününü yapamayacak kadar mutsuzdum. Oysa evimizin önündeki erguvan ağacı çiçeğe durmuş, etraf kuş civıltılarıyla dolmuştu. Öğrencilerim böyle kompozisyonlar yazardı. Öğretmenlikten ayrılmıştım. Güneşin doldurduğu balkona dalmış bakarken kızımın ilk adımlarını atmaya başladığını fark edip irkilmiştim. Bebeğimin yürümeye başladığından habersizdim. Kim bilir belki kendimden habersizdim. Evlilik iyi gitmiyordu ve ben onu sonlandırmaktan acizdim. Kocam yüzüme bakmıyor, benimle konuşmuyor, konuşsam dinlemiyor, parayı esirgiliyor, ağzını açsa hakaret ediyor, beni korkutuyordu.

Şunu öğrenmekte fayda var: Evlilik asla bir başarı hikâyesi değil. Olmamalı. Bir kadının geleceği evlilik olmamalı. Bebeği alıp çıkıyor akşamüstü dönüyordum. Böylece zaman daha kolay geçiyordu. Zaman konusunda birkaç şey söylemek isterim. Çünkü fizik okudum. Fizik öğretmenliği olmayınca sınıf öğretmenliği verelim dediler, "Olur, alırım bir dal" dedim.

Hızlanma çağı çoktan bitti diyor bilim insanları. Hızlanma dediğimiz şey zamansal dağılmanın özelliklerinden birisi.

Bu da diskroni denilen şeyden kaynaklanıyor. Bir tür zamansal bozulma. Zamanın dönüp durmasına yol açan şey bu yani. Kısacası, dünyanın saati bozuldu.*

Geçelim.

İşte hayatımın diskroniden bağımsız değişeceği gün kızımı alıp parka gittim. O uyudu, ben kendimi güneşe verdim. Telefonda avaz avaz konuşan kadının sesiyle gözümü açtım. Keyfim kaçtı. Kadın gitti ilerideki banka oturdu ve şıklığıyla tezat ağır dalaşını sürdürdü. Ardından şoför kılıklı birisinin geldiğini, onunla birlikte yürüyüp gittiklerini gördüm. Telefonda azarladığı bu adam olmalıydı. **Derken kadının biraz önce oturduğu bankın altında bir cüzdan ve telefon çarptı gözüme. Bebek arabasını o tarafa doğru sürdüm. Hava güzel, park kalabalıktı.** Geçtim o boş banka çöktüm. Bebeğin battaniyesini düşürür gibi yaptım ve yerdekileri alıp bebek arabasının sepetine bırakverdim.

Hızla oradan uzaklaştım. Kimse görmemişti. Sadece şaşı bir kedi dikkatle bana bakıyordu. Köşeyi dönmüş gidiyordum ki bulup sepete attığım telefon çaldı. "Çiçekçi Kiracı" yazıyordu ekranında. Açtım. Kadın beni ev sahibi sanarak konuştu. Yok ben bulmuştum bu telefonu. Hatta çalmaya niyetleniyordum, kararsızdım. Çiçekçi Kiracı dükkânı tarif etti.

Ona bırakabilirdim. Bu sırada telefonun şarjı bitti. Böylece bulduğum cüzdan ve telefonu çiçekçiye teslim ettim.

Minicik bir dükkândı burası. Sahibi çiçekler kadar güzel, tatlı bir kadın. Dükkân sahibi bezdirmiş onu. Haksızca, hukuksuzca zorla zam yapmış parayı da almış. Bulduğum cüzdanı uzattım. "İşte içinde duruyor benden aldığı iki bin lira," dedi kadın. Yarısını bana verdi. "Ben telefonu satar, kredi kartlarını yoklar, çökertirim o kalpsizi."

Hak etmişti.

Böylece cebimde bin lira, elimde koca bir buket kokulu bahar çiçeği evin yolunu tuttum. Kocam çocuk gibi harçlık verirdi bana.

Oysa vardı parası. Ama benden esirgerdi. Öyle ki canım buz gibi bira çektiğinde ve dayanamayıp bir kafeye girip

içtiğimde cüzdanımı unutmuş numarası yapmıştım.

Garson, "Sıkıntı yok. Başka sefer verirsiniz," demişti.

Borcum borçtu verdim. Sizin anlayacağınız cimri kocam parasını benden bu kadar esirgiyordu.

Kendimi aşağılanmış, değersiz hissediyordum. Ne yani ben de çocuk bakıyordum. Paylaşamaz mıydı parasını benimle? Müsriflik yaptığım vardı sanki!

Kendime bira ismarladım. Yanında patates. Bebek uslu durdu, hepsinin keyfini sürdüm. Sonra eve dönerken gözüme piyango bileti satan bir kadın ilişti.

Dedemin komşusu varlık vergisini piyangodan çıkan parayla ödeyip kurtulmuş. Bunu hatırladım, çektim bir bilet. Bir umut belki ben de kurtulurdum.

Ertesi sabah yine güneş doldurmuşken balkonu ve bebeğim Nisan kuşlarla konuşmaya dalmışken biletin çekildiğini hatırladım. Baktım telefondan. Yine baktım. Durdum soluk aldım yine baktım. Belki büyük ikramiye değildi ama beni ve Nisan'ımı bu evden gönderecek kadar paraydı işte. İstersem ev alırdım. Olmadı bankaya koyardım faizle bira içer, yanında patates yerdim. Kızımı kreşe yazdırır, özel fizik dersi verirdim. Kafede verirdim dersleri. Çünkü insan parası olsa bile çalışmalı. **İhtiyacı olan öğrencilere bedava ders verirdim. Özellikle kızlara. Çünkü en çok bizim özgüvenimizi yok edip kolumuzu kanadımızı kırıyorlar.** Kocama söylemedim.

Bin liranın kalanıyla uçak bileti aldım. Bira patates ve piyangoyla eksiltmişim çünkü parayı. Ankara'ya uçtum bebekle, çektim ikramiyeyi, yatırdım bankaya, her zamanki saatimde döndüm eve. Bir sonraki sabah nisan ayı bütün güzelliğiyle geldiğini hissettirmişken:

"Senden ayrılmak istiyorum," dedim kocama.

"Nafaka falan vermem, süründürürüm."

"Senden nafaka isteyen kim," dedim ve çıkıp gittim.

Hak etti. Hak ettim. Nisan hepimize güzel hikâyeler getirsin.

Kemal Sayar

her şeydeki çatlak

Sosyal olarak kabul edilmem için mükemmel olmam gerekmiyor. İşler yanlış gittiğinde çıkarılacak dersler var. Mükemmel diye bir şey yok, bu bir efsane. Harika selfie için belki kırk defa poz verdi o kişi. Mükemmel sürdürülemez.

Mükemmeliyetçilik, kişinin olumsuz sonuçlarını bilmesine rağmen kendisine çok yüksek standartlar koyması ve kendi değerini bu yüksek ölçütlerin başarılmasına bağlamasıdır. Bu ölçütler tutturulmadığında kişi kendisini kıyasıya eleştirmeye başlar.

Kendine yönelik mükemmeliyetçilik ulaşılması çok güç hedefler tayin etmektedir. Bu ölçütleri kişi kendisi belirler, ulaşamadığında yoğun bir özeleştiri bombardımanı yapar ve kendi kusurlarını kabullenmek istemez. Ötekine yönelik mükemmeliyetçilik başkalarının sizin gerçekçi olmayan yüksek ölçütlerinize uymalarını beklemektir. Sosyal mükemmeliyetçilik başkalarının sizden karşılayamayacağınız kadar yüksek beklentileri olduğunu düşünmenizdir. Başkalarından onay almak için ölçütler karşılanmalıdır.

Mükemmeliyetçilik bir kişilik özelliğidir. Bu özellikler sizi olduğunuz kişi yapan istikrarlı vasıflardır ve genetik olarak aktarılabildiği gibi ödül, ceza veya modellemeyle de öğrenilebilir. Mükemmeliyetçiler işlerin kendilerinin bildiği gibi yapılmamasından büyük rahatsızlık duyar. Depresyon, endişe, sosyal endişe, öfke, obsesif kompulsif davranışlar, yeme bozuklukları mükemmeliyetçilikle ortaya çıkar.

Mükemmeliyetçiler ufak gelişmelere razı olmaz büyük zaferler isterler. Mükemmeliyetçilik yerine sürekli gelişmeye odaklanmak gerekir. **“Seni sürekli başka bir şey yapmaya çalışan bir dünyada kendin olmak büyük bir başarıdır,” der Emerson.**

Başarıya aşırı odaklanma, yenilgiden kaçınma şeklinde kendini gösteriyor. Mükemmeliyet gerçekte imkânsızdır ve bu yüzden erteleme davranışına yol açabilir. Son otuz yılda Batı toplumlarında mükemmeliyetçilik oranında %30'luk bir artış tanımlanıyor. Bugünün kuşaklarının mesleki ve eğitimsel anlamda imkânsız başarımları bekleniyor. Yaptığımız işin kim olduğumuzu tanımlayabileceğini sanıyoruz. İç sesimiz kültürün rengine bürünüyor ve eleştirel ton sürekli bir mutsuzluk, kendinden razı olamama hâli üretiyor. **Hataları büyüme ve öğrenmek için bir fırsat olarak görmek yerine onları yeterince iyi olmamanın kanıtı saymak ve en ufak tökezlemede bile kendine aşırı sert eleştiride bulunmak mükemmeliyetçilerin özelliği.** Ne yapsalar tam anlamıyla başarmış hissetmezler, dolayısıyla bir türlü rahatlamazlar. Öz değerleri başarıya odaklanmıştır. Başkalarından da yüksek standartlar bekledikleri için ilişkileri kolayca bozulur. Başaramayacakları işlere girmez, bundan kaçarlar. Kusurlarını gizlemek için çok zaman harcar, işleri

bitiremezler. Yenilgi korkusu ve gelecek endişesi yüzünden hayatlarında huzur bulamazlar. Mükemmeliyetçilik, davranışı katılaştırır. Bizi başarı kölesi kılar. Anne babalar çocuklarının durumundan statü devşirdikçe çocukların üzerindeki baskı artıyor. “Başar! Başarılı ol!” komutları gidiyor sürekli. Başarı baskısı da hataları için eleştiri biçiminde algılanıyor. Mükemmeliyetçilik risk almayı azalttığı için haddizatında yaratıcılık ve yenilikçiliği de öldürüyor. Sürekli kendine bakan, kendini değerlendirip eleştiren bir insanın depresyon ve kaygıya yakalanması kaçınılmaz. Mükemmeliyetçiler, bir hatanın başkalarının kendileri hakkında çok kötü kanaate varmalarına sebep olacağını sanır. Özellikle çocuk yetiştirirken hatalara odaklanmak çocuğun “ben değersizim” şeklinde düşünmesine yol açar.

Sosyal olarak kabul edilmem için mükemmel olmam gerekmiyor. İşler yanlış gittiğinde çıkarılacak dersler var. Mükemmel diye bir şey yok, bu bir efsane. Harika selfie için belki kırk defa poz verdi o kişi. Mükemmel sürdürülemez. Sürekli hedef koymak, ona ulaştığında kutlamak, sıg yaşamak ve sahip olduklarımıza şükretmemektir. Farkında yaşamalıyız. Statü, para, unvanla tatmin bulamıyoruz. Şeyler ve nesneler üzerine inşa ettiğimiz bir kimlik hep aç ve boş kalacaktır. Daha iyiyi yapma becerimizden taviz vermeden, sosyal beklentilerin iç sesimize galip gelmesine engel olabiliriz. Mükemmeliyetçilik yerine “iyi hayat”ın izini sürebilir; bağ kurma, değer ve hem kendimiz hem başkaları için mevcut bulunma yolunda çaba harcayabiliriz.

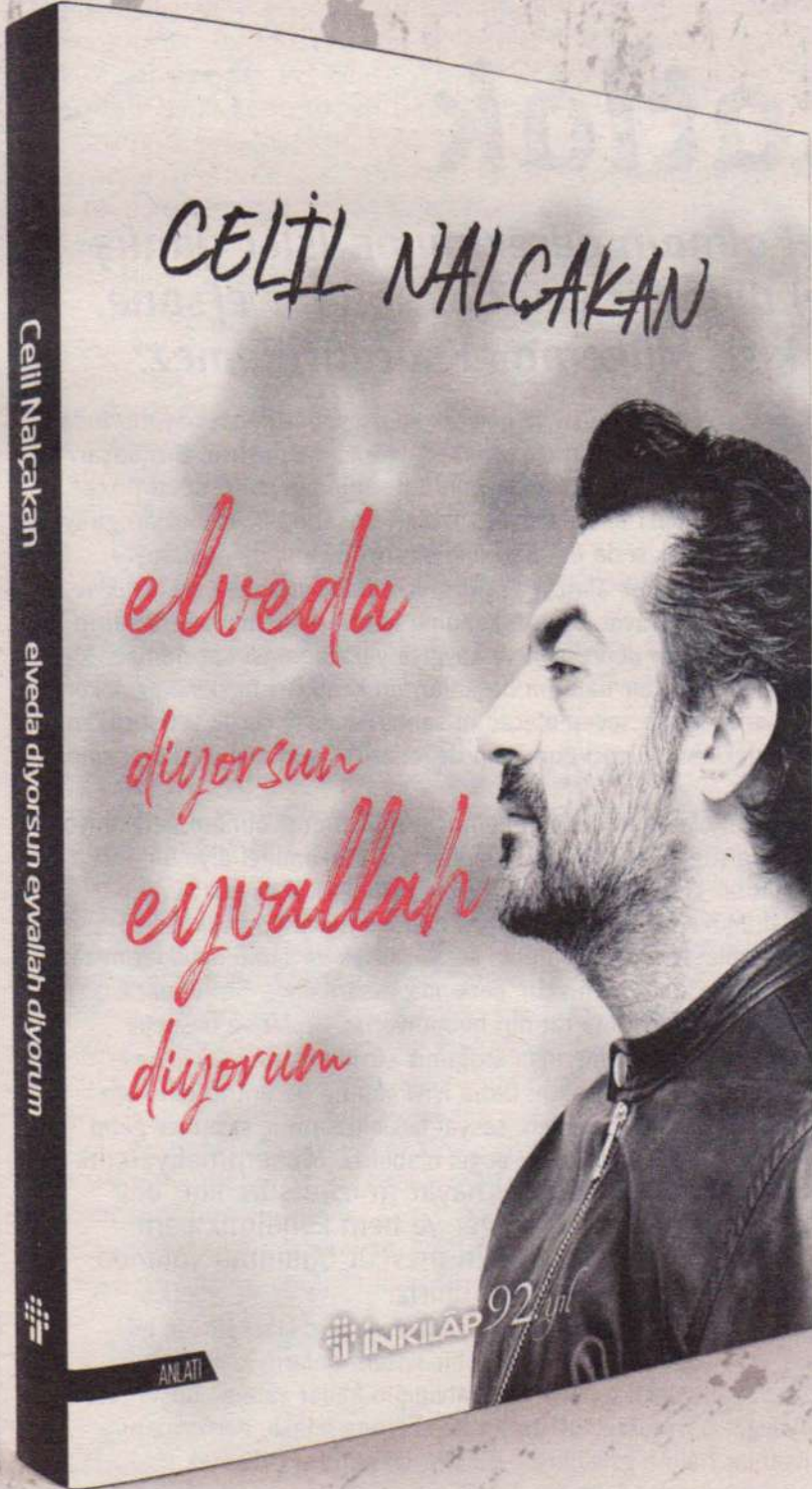
Çocuklara sadece başardıkları sürece iyi olduklarını söyleyen bir sistem onların kişiliklerini geliştirmez. “Sen başarabildiğin kadar varsın” düşüncesi yaygın bir mutsuzluk üretir. Kendilerine odaklı, performans delisi insanlar hâline gelebilirler. Bir işte iyi olmaya çalışmak, sonuca değil, sürece odaklanmakla olur, yaptığınız işten hoşlanır, öğrendiğinizden zevk alır, bir güven geliştirirsiniz. Yanlışlarla çok ilgilenmek başarısızlığa zemin hazırlar oysa. **Başarı bazen her şeyi doğru yapmakla değil, yanlış giden şeyleri nasıl ele aldığınızla gelir. İşte burada yaratıcılık, tutku ve azim devreye girer. İlginizi çeken bir konuda ne kadar tutkulusunuz?** Yenilgi bizi değişmeye, kendimizi fark etmeye zorlar. “Neyi daha iyi yapabilirim?” sorusunu sormaya başladığımızda öğrenmeye de başlamışız demektir.

“Her şeyde bir çatlak var,” diyor Leonard Cohen, “Işık işte oradan içeri sızar.”

Statü, para, unvanla tatmin bulamıyoruz. Şeyler ve nesneler üzerine inşa ettiğimiz bir kimlik hep aç ve boş kalacaktır.

CELİL NALÇAKAN

elveda diyorsun eyvallah diyorum

Celil, çoğunu anahtar deliğinden gözetlediğim cümlelerini size emanet etmeye karar vermiş. “Elveda”ya “Eyvallah” demenin, diyebilmenin koşusunda nefes nefese satırlar var elinizde.

Cem Davran

Celil, okuyucularının çok sevdiği o şiirsel anlatımıyla özgün bir üslup yarattı. Aktörlükten gelen o müt-hiş duygu aktarımı kabiliyeti yazıya dönüştüğünde ortaya çıkan metinler çok sevildi. Ne mutlu bize ki sonunda o metinler bir kitaba dönüştü ve okuyucusuyla buluşuyor...

Candaş Tolga

Güzel kardeşim, Celo'm, Bilirsin, ben senin kardeşliğini, yüreğini, insanlara davranışını hep çok sevdim. Sen biliyor musun, bilmiyor musun bilmiyorum ama ben senin kalemini de çok sevdim!

Hakan Altun

Birçok yazısını yayımlanmadan önce okuma ayrıcalığını yaşadım. Her birini okuduğumda heyecanlanıp, işte bu en güzeli oldu, diye tepki veriyordum. Sonunda anladım ki her seferinde yine “en güzeli” yazacak. Yaz Celo! Sen yazdıkça ben bestelerim, şarkılar birikir.

Selçuk Basa

INKILAP 92. yıl

İSTANBUL / Merkez Yenibosna • İSTANBUL / Sanal Mağaza • İSTANBUL / Fatih Historia • İSTANBUL / Avcılar Pelican Mall • İSTANBUL / Acarkent Coliseum • İSTANBUL / Bahçelievler Metroport • İSTANBUL / Beykent Perla Vista • İSTANBUL / Ataşehir Migros • İSTANBUL / Cağaloğlu Sirkeci • İSTANBUL / Acarkent • İSTANBUL / Esenyurt City Center • İZMİR / Bakova • İZMİR / Çiğli

İbrahim Büyükak

Sevinin küçükler övünün büyükler

Çocukluğumuzu yaşamaya çalışıyorduk ama ergenlik buna izin vermiyordu. Bizi hızla bir hayvanat bahçesine dönüştürüyordu.

"23 Nisan kutlu olsun
Sevinin küçükler, övünün büyükler
23 Nisan kutlu olsun..."

Mevcut bulunduğum koroyla birlikte ortaokulumun bahçesinde haykırıyordum. Ön sıradaki yakın arkadaşlarım -çaktırmadan- sürekli hareket çekerek beni güldürmeye çalışsalar da gözlerimi kapatıp vazifemi yapıyordum. 23 Nisan Marşı okunurken gülünmezdi. Ayrıca beş dakika evvel yanımda gülen arkadaşşıma, müdür yardımcısından gelen uçan tekmenin rüzgârının uğultusu hâlâ kulaklarımdaydı(!) Bunların dışında koroya da bir vefa borcum vardı. Sonuçta bütün yıl boyunca onun sayesinde bir sürü dersten kaytarmıştım.

Neyse ki töreni sorunsuz tamamladım. Hemen Onur ve Ahmet'in yanına giderek onlarla manasız bir şekilde itişip kaktıştım. Çünkü ergendim ve içim içime sığmıyordu. Çok yakın bir zamanda çocukluktan ergenliğe dikey geçiş yapmıştım. "Dikey geçiş" bir erkeğin ergenliğe geçişini anlatan iyi bir tanımlama olabilir(!) Zira öyle coşkun bir dönemdeydik ki bir kızın bileğindeki çorap izini görmek bile abuk rüyalara kapılmamıza sebep olabiliyordu.

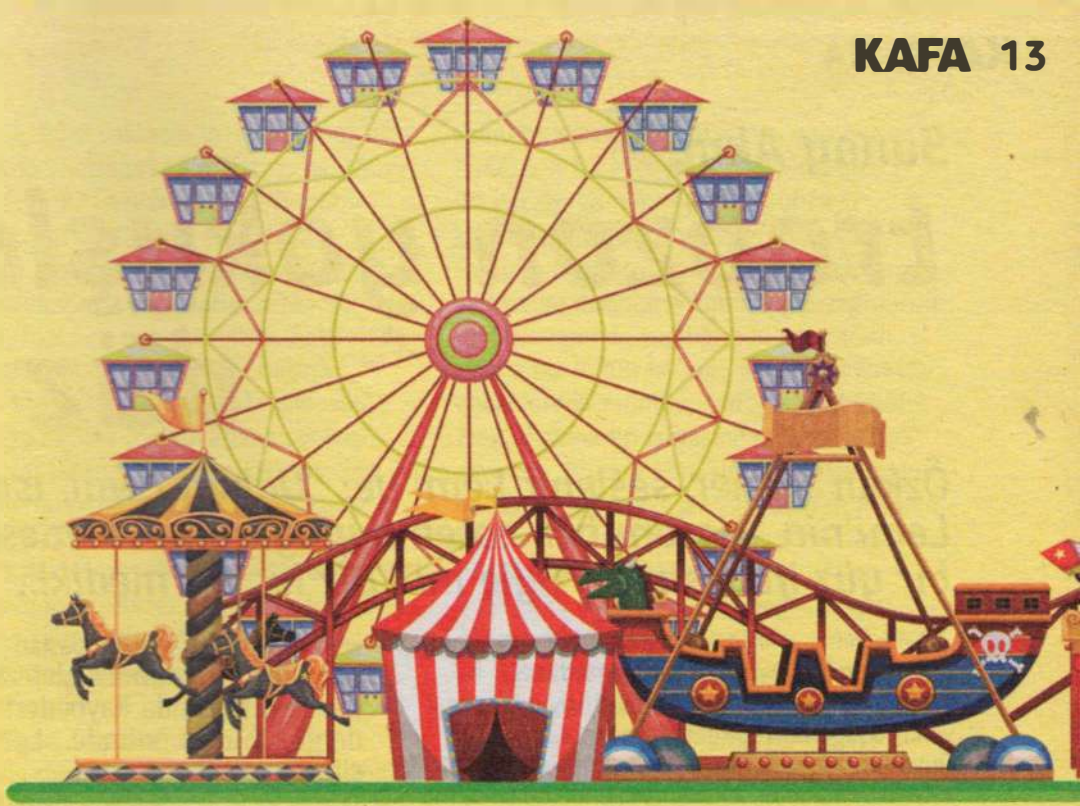
Tören bittikten sonra Onur'la aklımıza lunaparka gitmek geldi. Sonuçta çocuk bayramındaydık ve çocukluğumuzun üzerinden çok uzun bir zaman geçmemişti. Yeniden yaşamak zor olmayacaktı. Ahmet ısrarla karşı çıktı. Biz üsteledikçe de "Benim işim var," diyerek yanımdan hızla uzaklaştı. Zaten uzun zamandır Ahmet'te bir hâller vardı. Bu hızla yanımdan gidişlerini dikey geçişe bağlıyorduk(!) Besbelli sağlıklı düşünemiyordu.

Onur'la birlikte belediye otobüsüne atlayıp lunaparkın yolunu tuttuk. Belediye otobüsünde önce birbirimize son gücümüzle tokat atıp güldüğümüz için aylıkla, sonra da çatlamış ergen sesimizle yaptığımız geyiğin gürültüsünden dolayı öküzlükle suçlandık. Çocukluğumuzu yaşamaya çalışıyorduk ama ergenlik buna izin vermiyordu. Bizi hızla bir hayvanat bahçesine dönüştürüyordu.

Lunaparka girdiğimizde koşar adım çarpışan arabalara doğru yöneldik. Çünkü dönme dolaba -genelde- çiftler, belki en tepedeyken öpüşürüz, diye binerlerdi. Yanlışlıkla herhangi bir çiftin yerini kapacak olsanız o ateş üzerinize sıçrayabilirdi. Risk almaya gerek yoktu.

Çarpışan arabalara bindik ve ilk hedefimiz tabii ki güzel kızlar varsa onların arabasına çarpmaktı. Biz tam aranırken iki tane eleman bizim arabamıza sertçe vurdu. Çocuklar bizimle aynı yaştalardı. Üstlerindeki okul formaları bunu ele veriyordu ama ikisi de ergen irisiydi. Hem çok uzunlardı hem de -doğdukları andan itibaren yüzlerine jilet vurduklarından olsa gerek- babam gibi sakalları vardı. Sadece sakallarını bize batırarak bile zarar verebilirlerdi.

Biz bu durumun hemen farkına vardık ve muhatap olmadan

eğlencemize devam etmeye çalıştık ama ne mümkün! İki eleman bizim arabamıza daha sert vurup "Önünüze baksanıza ulan," diyerek sataşmanın fitilini ateşledi. Belli ki bu arkadaşların ergenlikteki önceliği kızlar değil, insan dövmektir. Bundan çok daha fazla keyif aldıklarını keşfetmişlerdi.

Baktık ki bu dayaktan kaçış yok, birbirimizle sözsüz bir şekilde helalleşip, gider yapmaya karar verdik. Daha gider yapmak için ağızdan ilk sözcük çıkacakken öyle sert bir tokat yedim ki içime kapandım. O tokat Onur'da da kardiyo etkisi yaptı ve koşmaya başladı. Bana da "Kooş," diye haykırınca ben de arkasından...

Bizim minikliğimiz ilk defa bir işe yaramıştı. Çünkü lunaparkın kalabalığında, aralardan sıyrılarak izimizi kaybettirmiştik. Yine de işimizi garanti altına almak için korku tüneline bilet alıp girdik.

Korku tüneli o zaman için bile korku sözcüğünün hakkını veremiyordu. Düşük bütçeli bir korku filminde bile daha fazla korkabilirdiniz. Bizim de amacımız korkmak

değildi zaten, içeride bizi korkutmak için kostümlü bir şekilde bekleyenleri korkutarak eğlenmek...

O amaçla korku tüneline ilerlemeye başladık. Karşımıza çıkan sakil otomatik maketlerin, canavar kostümlü arkadaşların hepsine anıra anıra gülüyorduk. Gülmekten korkutmayı da unuttuk.

Ta ki gorille karşılaşana dek! Bir gülme krizi anında, öyle aniden ve coşkulu çıktı ki karşımıza, ikimiz de korkudan altımıza yaptık. Bağırıp çağırıyor hatta bununla da kalmayıp üstümüze saldırıyordu.

Canımızı zor kurtardık. Tünelin sonunda tir tir titriyorduk.

Karar verdik intikam alacaktık. Belki o ergen irilerine gücümüz yetmezdi ama bu tıfıl gorille başa çıkabilirdik. Tekrar bilet alıp içeri girdik. Goril karşımıza çıktığı anda üstüne çullanıp tekme tokat dalacaktık. Ve beklediğimiz o an geldi. Planladığımız gibi gorili altımıza alıp tepelemeye başladık. Kısa bir süre sonra gorilden şöyle bir ses duyduk: "Durun ulan! Benim, ben." Goril kafasını çıkardığında ikimiz de şoke olmuşuk. Gorilin içindeki Ahmet'ti. Dikey geçişten dolayı sürekli yanımdan kaçtığına inandığımız Ahmet! Gerçekte de goril olduğunu düşündüğümüz kankamız Ahmet(!)

Bize şaka yapmak için bunca zahmete katlandığına inanamıyorduk. İşin aslı öyle değilmiş tabii. Ahmet'in babası 6 ay önce evi terk etmiş. O da utancından bize söyleyememiş. Ev ekonomisine katkıda bulunmak için dayısının bulduğu bu işe başlamış. O yüzden bir süredir yanımdan gizemli bir şekilde uzaklaşıyormuş. Hatta dikey geçişle hâlâ bir alakası yokmuş, büyü günler onun için daha başlamamış.

Ahmet'in mesaisinin bitmesini bekleyip üçümüz itişe kaktışa evlere döndük. O gün çocukluğumuzu yaşayalım derken büyümenin sancılı yüzüyle karşılaşmıştık.

Ahmet şimdilerde iyi bir avukat oldu. Artık sadece icraya gittiği insanları korkutuyor. Onur koşu yeteneğinin üstüne gitti ve iyi bir spor hocası oldu. Bense hâlâ çocukluğumu yaşamamın peşindeyim. Büyümeyi de pek düşünmüyorum.

İçinizdeki lunaparkın hiçbir zaman kapanmaması dileğiyle...

Sunay Akın

trabzon yokuşlarında düz bir alan...

Özkan Sümer, seslenir Lemi'ye: "Oğlum Lemi, ısınmaya başla, seni oyuna alacağım..." Lemi'nin "Hocam ben zaten oynuyorum," demesi üzerine Sümer, şu yanıtı verir, şaşkın bir yüz ifadesiyle: "Öyle mi? Biz hiç görmedik!.."

Deniz yoluyla gelen gezginlerin, geminin güvertesinden tavus kuşuna benzettikleri Trabzon'un sokakları, renkli birer tüy gibi uzanır yokuş aşağı, Boztepe'den Karadeniz'e... Duvarları Trabzon hurması renginde boyanan evlerin sıralandığı sokaklar arasında düz olanına rastlamak zor, çok zordur. Düz bir alanda göreceğiniz en kalabalık topluluk da zaten on bir kişidir: Trabzonspor!..

Düz alana duyulan özlemde olsa gerek, Trabzon'da futbol diğer kentlerden çok farklı bir ruhla oynanır. Trabzon, yetiştirdiği nice sanatçı ve bilim insanı, sanat kurumları, yerel basını ve dergileriyle, entelektüel birikiminin sonucunda şampiyonluk kupasını Anadolu'ya kazandıran ilk kent olmuştur. Trabzonspor'u var eden, kentin Cumhuriyet tarihiyle güçlenen aydın kimliğidir. Şampiyonluğun kazanıldığı yıllarda takımın formasını giyenler, akşamları Karadeniz'in mavi sularında, güneşin bordo saçlarını yıkayışını seyredirken, sözünü ettiğimiz kültür kazanının haşlanan mısırlarını yiyen çocuklardır. Ne var ki göçler ve özellikle 12 Eylül darbesinden sonra başlayan karşı devrim süreciyle, ülkenin pek çok ikliminde olduğu gibi, kent kültüründeki kuraklık çölleşmeye kadar varmış, kentte yaşayan Trabzon'un aydın insanların sayısı günden güne birer vaha görünümü almıştır.

İşte, kuraklığın ortasında kente hayat veren o insanlardan biri de Özkan Sümer'dir. Soyadında bile cumhuriyetin, bu topraklarda kiracı değil, toprak sahibi olduğumuzu belirten kültür politikasını taşıyan Sümer, Trabzonlunun zeki, sert ve anında ironik yanıtlar veren mizacının en güzel temsilcisidir...

Sadece Trabzon'un değil, ülkemizin futbol hayatına da nice başarılar kazandıran Özkan Sümer, âdeta tek başına bir futbolcu fabrikasıdır. Yetiştirdiği onca yetenekli sporculardan biri olan Lemi Çelik'le diyalogları zaman içerisinde giderek kulaktan kulağa yayılmış, âdeta gölge oyununun iki ölümsüz karakteri olan Hacivat ve Karagöz'ün atışmalarına dönüşmüştür.

Bir maçın devre arasında, soyunma odasında dinlenen futbolculara ikinci yarının taktiklerini veren Özkan Sümer, seslenir Lemi'ye: "Oğlum Lemi, ısınmaya başla, seni oyuna alacağım..." Lemi'nin "Hocam ben zaten oynuyorum," demesi üzerine Sümer, şu yanıtı verir, şaşkın bir yüz ifadesiyle: "Öyle mi? Biz hiç görmedik!.."

Lemi'nin çok top kaybettiği bir maç sonrasında yapılan antrenmanda Özkan Sümer, tüm futbolcuların santra etrafında toplanmasını ister... Futbolcuların ortasına gelen Sümer

konusmasına şu sözlerle başlar: "Sihirbazları bilirsiniz... İnanılmaz işler yaparlar, her şeyi bir anda kaybederler... Hem de gözünüzün önünde... Lemi de bir sihirbazdır..."

Ve Özkan Sümer eline bir top alarak uzatır: "Al Lemi, bunu da kaybet, görsünler..."

Hayat, anlatılan fıkralardan çok daha komiktir Trabzon'da...

Trabzon'un yetiştirdiği en yetenekli futbolculardan biri olan Lemi Çelik, 13 yaşında tanışır Özkan Sümer'le... Kentin içinde bulunan tarihi kulüp binasının önünde maç yapan Lemi, pencereden çocukları seyreden Özkan Sümer'in dikkatini çeker. Sahaya giren Sümer, Lemi'nin yanına gider: "Oğlum adın ne senin?" "Lemi hocam..." "Hemi mi?" "Yok hocam Lemi, Lemi..." "Demi..." "Hayır hocam, Lemi, Lemi..." Herkesi güldüren Özkan Sümer ve Lemi öykülerinin ilki, işte bu ilk karşılaşma anında başlamıştır!

Taç atışı yapacak olan Lemi, uygun durumdaki bir arkadaşını aramaktadır. Topu kime atmak istese, yakınında rakip takımın bir oyuncusu vardır. Taç atışı gecikince, arkasında durmakta olan Özkan Sümer yanına gelir, elini omzuna koyar: "Oğlum, mavi renkliler bizim. Onlara atacaksın."

Rakip oyuncuların arasında kalan Lemi, topu kurtarmaya çalışırken, Özkan Sümer yanındakilere seslenir: "Bakın, Lemi fırtınalı havalarda, dalgalar arasında yol alan bir gemi... Sığınacak liman arıyor."

Hayat, anlatılan fıkralardan çok daha

komiktir Trabzon'da... Kentin anıt insanlarından biri olan Özkan Sümer, yine bir devre arasında soyunma odasına girer ve futbolculara ikinci yarının taktiklerini verir. Bir an, İskender Güneş'e döner ve kararlı bir ses tonuyla: "Oğlum İskender, top sana geldiğinde ver onu rakibe..." Topu ayağında tutma beceresi yüksek olan İskender şaşırır: "Hocam, topu niye rakibe vereyim?" Bu yanıt üzerine Sümer'den, tarihe geçen sözlerinden biri duyulur: "Evladım, ondan almak daha kolay!"

Şenol Güneş'ten sonra kaleye geçen Alper Boğuşlu, antrenmanda hatalı bir gol yiyince, saha kenarında maçı seyretmekte olan Özkan Sümer düdük çalar ve kendisini yanına çağırır: "Alper evladım, bak kalenin arkasında inşaat için kullanılan kalaslar var. Onlardan birini kalenin ortasına getir, üst direğe daya ve soyunma odasına git..." Antrenmanın neşeli bir hâl almasını isteyen Alper, söyleheni yapar ve kaleden çıkar... O sırada, orta sahadan bir futbolcu topa vurur... Herkesin gözü havada süzülerek Alper'in boşalttığı kaleye doğru giden toptadır!.. Ve top hedefi tam ortasından vurur, kalasa çarpar... Özkan Sümer gibi zeki bir insan bu anı kaçırır mı, elbette kaçırmaz: "Çok şükür, sonunda kaleyi sağlama aldık."

Boztepe'den başladık yazıya, yine orada bitirelim...

Boztepe Et Lokantası'nı yıllarca işleten, Trabzon'un en sevilen simalarından Selâhattin Yanık vefat eder... Merhumun evi de kentte gün batımının en güzel seyredildiği yer olan Boztepe semtindedir. Evin önündeki küçük düzlükte toplanan akrabaları, helallik almak için cenaze arabasıyla getirilecek olan rahmetliyi beklemektedir. O sırada çocuklardan biri mi attı, yoksa rüzgârdan mıdır bilinmez, bir top çıkar ortaya... **Selâhattin Bey'in gözü yaşlı bir arkadaşı vurur topa, öylesine... Ardından kardeşi... Derken, topun ayağına gittiği bir başka akrabası... Birkaç dakika sonra durum şudur: Cenaze evinin önündeki düzlükte iki takım kurulmuş, maç yapılmaktadır...**

Merhumun kardeşinin eşi bağıışmaları duyunca pencereye koşar... Gözleri fal taşı gibi açılan kadın bağıırır: "Boynunuz devrilsin. Selâhattin helallik almadı, siz maç yapaysunuz..."

Kendini maça kaptırmış olan rahmetlinin kardeşi, penceredeki karısına doğru dönerek: "Ula gir içeri... 2-1 yeniliyoruz..."

(Önemli Not: Bu yazıdaki öyküler, her biri futbol tarihine mül olmuş, yıllardır anlatılan, kulaktan kulağa yayılan, bir kısmı yazılmış gerçek öykülerdir... Futbol tarihimizin unutulmaz isimlerinden Fevzi Serban'ı gençler tanısın, unutulmasını diye bir bölümüne konuk ettiğim yazının başına geldiği gibi, biri çıkar da "Bunu ben yazmıştım, benden çaldın, intihal var!" der mi acaba?... Derse, güleriz ağlanacak hâlimize!)

Başar Başaran

Heidegger'in kemikleri

Bölüşmeye
lisan arıyorum.
Bir randevu
beklesem
heyecandan
dakika saydığım.
Hani baktığımda
sokağın başından;
Taksim'den Tünel'e
umut parlasın.

Seherini sakladın insandan. Dağların içine çekildi. Denizlerin köpürmez, balıkların uçmaz oldu. Bir serinine hasret bıraktın söğüt gölgelerini. Sustun eski zaman akşamları gibi. Musikinden gam, şiirinden vezin çekildi. Geçti geç saatlerin hevası yaklaşan topuk sesinin heyecanı, kaleminde güç tuvalinde boya azaldı. Bir başına bıraktın bizi karanlık aynalarda, nefesinde buğu kalmadı. Bir top yuvarlansa yokuş aşağı arkasından bakan çocuklara ne oldu? Aldın merhametini annelerin, babaların cesareti masal oldu. Dudaktan tebessümü, gözden aşkı, avuçtan sıcağı çaldın da konuş konuş kelimeler yetmez oldu. Gecedden belayı, sabahtan çareyi, günden umudu sakladın. Sözde namus, emekte ter, eşref-i mahlukta cüret kalmadı.

Eğdik başımızı zehirli dereler yatağında çiçekler misali. Ne desen "tamam" dedik. Aldıklarından geçtik, elimizdekini tutmaya hâlimiz kalmadı. Teslimiz sana kötü dünya. Makûs karanlığına ortak olduk. Devrimlerin saati çoktan geçti. Bebelerin şimdiden yaşamış gibi. Kavuşmalardan ayrılık, hakikatten yalan sızıyor. Kalbimiz kandan, dilimiz laftan kurudu. Çatladı sabır taşımız, tespihlerimizde Tanrı kalmadı. Ne ilim bıraktın aklımızda ne irfan. Bildiğimizi unuttuk. **Penceremizde güneş kalmadı. Kendimize hürmetimiz yok. Muhabbetin bittiği yerdeyiz şimdi. Mumlar eridi. Soba söndü.** Ayaklar buz kesti. Peşinde yorgun bir mehtap gibi çaresiz, dön baba dönelim, görünmeyen yüzümüz zifire bulandı. Vakanüvis olsan yazsan bugünü okuyacak kimse kalmadı.

Tılsımını kaybetmiş günler paldır güldür kırılardursun. Bölüşmeye lisan arıyorum. Bir randevu beklesem heyecandan dakika saydığım. Hani baktığımda sokağın başından; Taksim'den Tünel'e umut parlasın. Mis Sokak'ın köşesinde dururum. Tramvay demirlerinden gözüm kamaşır. Aklım her gelen fikirde daha çok karışır. Sinemadan çıkmış çocuklar, gündüz meyhanelerinin anason kokusu, kitaplarda merak, adımlarda telaş olur. Dünya durmadan sözler veren yeni bir sevgilidir. Aşk eve yalan söylemektir. Kendimizden daha önemli mevzularımız olduğunda yaşarız ancak. Hayatın, memleketin ve karşımızdakinin değişebileceğine inanmaktan söz ediyorum. Kafamda sahici bir efkâr, gülmek de ağlamak da bir kol mesafesindedir. Yaz bitmek bilmez akşama daha yıl olur. Zaman ne ara böyle bozuldu? Bir seneden geriye bize bir gün kalmaz oldu.

Oysa sürpriz yok. "Zamanın hızla bir tarif edildiği dünyada his ve düşünce ölür," demişti Heidegger. İzleriz sürükleniriz ama anlamayız. Okudum. Adam zamanı hızdan ayırabilmek için kendini bir orman kulübesine kapattı. Böylece zamanı modern hayatın öncesinde doğada olduğu gibi hissetmeye çabaladı. "Vakit," diyordu, "tren tarifeleriyle değil, yaprağın

salınımı, derelerin çağlaması, dağ başında bulutların hareketiyle tarif edilmelidir." Bu yüzden zamanın yerini fabrikaya kart basmadığımız, yıldızları görmekte zorlanmadığımız, kumsalların on binlerce yıldır aynı dalgalarla konuştuğu, yağmurun tam zamanında yağdığı günlerde aradı. Hayatı bir bütün hâlinde ele alabilmemizin ancak orada mümkün olduğunu düşündü. Zihnini zamanın istilasından kurtarmaya soyundu. Bu ona göre sağlıklı düşünmenin ön koşuluysa. Aksi şekilde yaşayan insanın zamanın içinde bir atık gibi sürüklendiği hayatı asla anlamlandıramadan ölüp gideceğini söylüyordu. Heidegger bizim gibi yaşayan insanlığı bataklıkta devrilmiş bir ağacın üzerinden atlarken takılıp ölen mandalara benzetiyordu. Telef olmak diye tabir ediyordu. Acıtıcı ama gerçektir.

Sus diyorum kendi kendime. Bir yazar daima gelecekte umutla söz etmelidir. Sözünde vaat, fikrinde öneri, kelimesinde neşe olmalıdır. Düşündükçe bulamıyorum. Oysa biliyorum geçmişin geleceğe tesiri yoksa nostalji zehirler insanı. Elimizde yaşadığımız andan başka bir şey kalmaz olur. O yüzden çok bilenler "anda kalacaksın" diyorlar. Başka çaresi kalmamış yaşamanın. Demek "an"ın cılızlığında büyük insanlık kendini eyleyecek. Geçmişin mirası yok anda, geleceğin hedefi de yok. Ne bir yükümlülük ne bir taahhüt, ölmenle yaşamın arasında bir fark yok senden başkası için. Yeknesak bir haz zerreciğine tutunarak bir sonrakine atmaya çalışmak canını. Dua edeceksin ki kapı çalmasın; kapıcı aida, çocuk süt, anası adamlık istemesin. Durmaya çalışacaksın üstünde anın. Sörf diyorlarmış modern zaman şarlatanları. Oyalandıkça yaşayacaksın.

Görkeminden bihaber, bedenini meşgul edeceksin ki zihnin susacak. Git enseni yere koy yogada, ağzını hayra götürü bayra aç. Heidegger'in kemikleri sızlar. Anda düşünce yok, ahlak yok, ritim yok. O tekillikte her şey mübah. Kimseye ve kendine verecek hesap yok. Anda durur paramparça olmadan bir sonrakine taşırsan kendini böylece bir ömrü bitirebilirsin. **Niçin bugüne kadar mutluluğu anda aramadı insanlık, neden tarih diye bir ilme tutundu.**

Mağara resimlerinde, mezar taşlarında, dirsekleri çürümüş sayfalarda neden dedesinden aldığı çocuğuna vermek için uğraştı. Görülmemiş bir çaresizlik anlatıyorum. Bunlar bizi mutsuz edecek beyhude laflardır. O hâlde susarak bir çiçeğe dönüşelim. Olmuyor. Kesmiyor beni bildiklerim. Mutlak bir cehaleti kabulleniyorum. Öğrenecek kimse yok. Okumanın değil, yazmanın devrindeyiz. Birlikte delirmeye yazgılandık. Bilmeden konuşmanın, dinlemeden söylemenin, kendi varlığını sürdürmekle övünmenin asrındayız. Birlikte unutmaya koşullandık.

Deminden beri balkondan bahara bakıyorum. Sanki onu hiç tanımıyorum.

Emirhan Perker

bazı tipler

MİMAR SİNANLI

EMİRHAN PERKER

BOĞAZIÇILI

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

“tiyatrodur, iyidir”

Erkan Can

Emrah Akbaş

“dünyada karşılaşmış gibi”

Fotograf: Ayşegül Karacan

KREK Tiyatro 5 yıl aradan sonra “Dünyada Karşılaşmış Gibi” oyunuyla sahnelere döndü.

Sezonun en dikkat çeken oyunlarından biri olan “Dünyada Karşılaşmış Gibi” bir polis karakolunda yedi farklı insanın hikâyesini trajikomik bir biçimde ele alıyor.

İzleyicilere oldukça farklı bir tiyatro seyri yaşatan oyun 2 saat sürüyor. Sıradan bir tiyatro perdesinin aksine bir cam kutu içerisinde oynanıyor ve kulaklıkla dinleyerek izleniyor.

Oyun sadece Volkswagen Arena’da oynanıyor. Aynı anda iki farklı sahnede oynanan oyunda ilk perdeyi bir tarafta, diğer perdeyi başka bir tarafta izliyorsunuz. Biletinize göre hangi blokta yer alıyorsanız ilk olarak o odanın içerisinde yaşanan olaylara şahit oluyorsunuz.

“Babamın Cesetleri”yle yılın en başarılı oyun yazarı ödülünü ve en son “Bayrak” adlı oyunu kaleme alan Berkun Oya, oyunun hem yönetmenliğini hem yazarlığını yapıyor.

Zengin bir oyuncu kadrosuna sahip oyundaki oyuncuların hepsi televizyondan tanıdığımız isimler. Öner Erkan gösterdiği başarılı performansla dikkat çekerken; 2017 yılında “Gülünç Karanlık” oyunuyla en iyi erkek oyuncu ödülü alan Alican Yücesoy, Karadeniz şivesiyle başarılı bir oyun sergiliyor. Kadronun tamamı ise şöyle; Defne Kayalar, Serkan Keskin, Fatih Artman, Okan Yalabık ve uzun bir aradan sonra tiyatroya dönen Settar Tanrıöğen.

Kulaklıkla dinlenmesine rağmen oyun içerisinde diğer salondan yükselen sesler, sizin bulunduğunuz tarafa gelebiliyor. Bu da zaman zaman oyun içerisinde duraksamanıza neden olabiliyor.

Oyunun başarılı ışık tasarımı Cem Yılmaz’er’e ait.

Ferdi Tayfur’un “Sanma ki Yaşıyorum” şarkısına oyun öncesinde denk geliyorsunuz. Bu şarkı bir nevi oyunun mesajlarından biri.

Oyun Takvimi

1-2-3-21-22-23-24 Nisan
Volkswagen Arena

Gökhan Çınar

adam asmaca

Ağzımı bantlamışlar, gözümü bağlamışlardı. Yok olmamı istiyorlardı. Sövdüm içimden. “Ah!” dedim. Vicdanına çomak soktuklarım, yalanına doyduklarım sizi kim bu hâle getirdi? Ben sizin kalibınızı sökeyim. Küflenmiş içinizi dökeyim.

O sabah evimden alındım. Karga tulumba sürüklendim. Yaka paça çekiştirilerek oraya getirildim. Sokağın başında beklettiler beni. Meydana baktım. Binlerce insan vardı. Gözlerinden fırlayan nefreti hissettim. Fırtınalı bir okyanusa dönüşmüştü o kurak meydan. Öfkeyle üstüme gelen dalgaları görebiliyordum. Ağzlarından dökülen salyaları görebiliyordum. Çattıkları kaşları, sıktıkları yumrukları, tuttukları kinleri görebiliyordum. Görmeyeyim diye gözümü bağladılar. “Benden ne istiyorsunuz?” diye sordum. Hemen susayım diye ağzımı bantladılar. Kabahatimi çok düşünmüş ama şimdiye kadar bulamamıştım. Kapıma çarpan, pencereme fırlatılan bakışları şimdiye kadar hiçbir şeye yoramamıştım. Şimdi anladım. “Kendim olmak” dedim içimden. Suçum bu! Yaşadığım bu yerde benim ben olmama tahammül kalmamıştı. Ben kendimin aynısıydım ama onlara bambaşkaydım. Bildiğime, gördüğüme, öğrendiğime benziyordum ama onlardan farklıydım. Kendilerine benzetemedikçe korktular benden. Utandılar varlığımdan, kızdılar bana. Onların canavarı olmuştum. İçimde evcilken onların yabanisi olmuştum. Kendi dünyamın yerlisiyken onların tekinsiz yabancıları olmuştum.

Meydanın içine soktular beni. Sürüklediler. Kalabalıktan sesler yükselmeye başladı. Biri bağırdı kalabalığın içinden “Bunun gibilerin aramızda yeri yok!” Alkışlar koptu arkasından. “Deli” diye bağırdı birisi. Bir başkası namusumu, bir diğeri inancımı, başka biri kökenimi sorguladı. Seslendi biri arkalardan “Bunun gibilerin yaşamaya hakkı yok!” Ben kimdim? Ben neydin? Kalıplarına sığamıyorsam boşlukta kalmalıydım. Onların normali değildim. Onlardan farklıysam ve verdikleri sürede onlarla aynılaşırdıysam cezamı çekmeliydim. “Sabahları kuşlarla konuşuyor bu! İnsanımızı uzak tutalım bundan,” dedi bir adam. Yanındaki kadın “O,” dedi, “çıplak ayakla geziyor mahallemizde.” Ondandır güç alan komşusu “Bu yaşa gelmiş çocuklarla oyun oynuyor,” dedi. “Bunun gibiler yüzünden çocuklarımızı salamıyoruz sokağa,” dediler. Hayattaki her seçimim, yaşam biçimim parçalanmalıydı derhâl! **Akşamüstleri dost soframda attığım kahkahaları, akşamları salonumda söylediğim şarkıları, geceleri telaşlı ayak seslerimi, sabahları uykusuz sessizliğimi sorguladılar. Her kimsem sınıfımı bilmeliydim.** Kategorimin içine girip orada kalmalıydım. Kırmızı gömüğümün, yırtık pantolonumun, kirli sakalımın, omzumdaki dövmemin, boynumdaki kolyemin, burnumdaki hizmamın anlamları arandı. Pencereden bakışımın, durakta sırtışımanın, yürürken salınışımanın tehlikeli sinyalleri bulundu. Her kimsem bir an önce hiç kimse olmalıydım onlara göre. Ya onlardan ve hep, ya yalnız ve hiç kalmalıydım. Böyle istiyorlardı. Onlardan başka bir dil konuştuğumu söyledi biri. Aynı dilde bir şey söylesem dinleyecekmiş gibi. Onlardan sır sakladığımı haykırdı biri. Sırlarımı anlatsam anlayacakmış gibi... Tenimin rengi başkaydı. İçimin dengi başkaydı. Beni kendine benzetemediği için hayal kırıklığıyla parçalara ayrılmış binlerce kişi orada beni ayrıştırdı. Hiçbir cephede savaşmasam da onların düşmanı olmuştum.

Sesi çıkanlar linci başlattı. Öfkeyle bağırانlar fermanımı haykırdı. Sessiz kalanlar saldırıyı onayladı. Artık kaşımın üstündeki gözüm konuşuluyordu kalabalıkta. Anlatamadıkları günahlarındaki payımı, yaşadıkları felaketlerle bağım, şeytanla akrabalığım araştırılıyordu. Artık beni yaratanın kim olduğu tartışılıyordu. Varlığım endişe veriyordu. Meydanın ortasına bir sandalye getiriliyordu. Onlar beni kafeslerine sokamadıkları için, çerçevelerine sığdıramadıkları için daha da öfkeleniyorlardı. Varlığımı tanımlayacak kelime bulamadıkça kızgınlık büyüyordu. En öfkeli olanlar orada bir ip geriyordu. Birlikten kuvveti

doğurup “öteki” olduğumu ilan ettiler. Onların izin verdiği kadar nefes almam isteniyordu. Orada binlerce insanın nefesini hissettim yüzümde. Soluk soluğa sonumu hazırlayan kalabalığa son nefeslerimden birini bıraktım. Bu kadar hiçlik hayat boşluklarımı doldurmazdı artık. Öldürsünler beni dedim içimden. Öldürsünler gideyim. Kalbim çok kırık. Kırıklardan sızan öfke benim de içime doldu. “Bilmiyorlar,” dedim. Beni öldürmek için toplandıkları bu meydana gelmeden çok önce ölmüş bunlar. Sağduyuları ölmüş. Vicdanları ölmüş. Ruhları bile ölmüş. İçleri çürümüş bunların. Leş gibi kendileri kokuyorlar. Ağzımı bantlamışlar, gözümü bağlamışlardı. Yok olmamı istiyorlardı. Sövdüm içimden. “Ah!” dedim. Vicdanına çomak soktuklarım, yalanına doyduklarım sizi kim bu hâle getirdi? Ben sizin kalibınızı sökeyim. Küflenmiş içinizi dökeyim. Siz nasıl böyle oldunuz?

Kollarımdan tutup sürüklemeye devam ediyorlardı. Gökyüzünü canlandırdım zihnimde. Çıplak ayaklarla, kırmızı gömüğümle gezdim hayal dünyamda. **Doğduğum topraklarda gezdim. Yanıma birlikte oyun oynadığım çocukları aldım. Hayal ettiğim aynalarda tenimin rengine dokundum. Kokumu içime çektim. Beni tanımlayan çocukluğuma, anneme, babama sarıldım.** Her kimsem beni ben yapan kimliğimi kalbimin üstündeki cebe yerleştirdim. Kolyeme, hizmam, künyeme, dövmem dokundum. Büyüdüğüm, sevindiğim, üzüldüğüm, özlediğim, kavuştuğum, yerleştiğim, göç ettiğim tüm evleri, sokakları, meydanları düşündüm. Meydanın ortasına getirdiler o sırada beni. Kendime söyleyeceğim her sözü tamamladığım o anda ağzımdan bandı söktüler. Onların da söyleyecek sözleri bitmişti. Onlarca cümle kurmuşlardı ama doğru kelimeyi bulamamışlardı. İnsanlıklarını unutunca “insan” kelimesi akıllarına gelmemişti. Sözcük bulunamayınca zaman tükenmişti.

Son arzumu sordular. “Doğmak,” dedim. “Başka bir mahallede, başka insanların yanına doğmak!” Sandalyeye çıkardılar. İpi boynuma geçirdiler. Sandalyeyi ittiler. İp boynuma yapıştı. Beni astılar. Doğdum.

Son arzumu sordular. “Doğmak,” dedim. “Başka bir mahallede, başka insanların yanına doğmak!”

Yeni

halley'e bi halley oldu, karadut marmeladıyla doldu!

Candaş Tolga Işık

o mektubu sana yine versem cevabın aynı mı olurdu?

"1. Hayatında biri var mı? Cevap 'Evet' ise o çok şanslı biri, kıymetini bilsin senin. Cevap 'Hayır' ise 2. soruya geç.

2. Hayatında birinin olmasını ister misin? Cevap 'Evet' ise 3.soruya geç. Cevap 'Hayır' ise maalesef seninle yolumuz burada ayrılıyor.

3. Hayatında olmasını istediğin kişi, ben olabilir miyim? Cevap, 'Evet' ise merhaba, ben Aslı, soyadım şu. Telefon numaram bu. Şu şu sosyal medya hesaplarını kullanıyorum. Yaşım şu. Güvenilir birisi olduğumu hissediyorum ve bu gibi hislerimde de kolay kolay yanılmadığım için senden zarar gelmeyeceğinden eminim. Bu sebeple bu mektubu sana yazdım. Cevap 'Hayır' ise sağlık olsun. Canın sağ olsun. Biz yine burada spor yapmaya, gülmeye, eğlenmeye devam ederiz."

Doruk 45 yaşını doldurmak üzereydi. Birkaç yıldır motosiklet sevdasına tutulmuş, 4x4 arabasıyla dağ tepe dolaşan, her yaz aynı yerde tatil yapıp, aynı atraksiyonlu sporlarla uğraşan ve bunları çektiği fotoğraflarla yüzlerce takipçisinin beğenisine sunan, beğenildikçe, iltifatlar aldıkça kendini iyi hisseden ve bunun yansıması olarak da hafiften kendini beğenen, spor salonunda kasıla kasıla yürüyen biriydi. Ama ne fotoğraflar ne artistik pozlar... Fotoğraflarının altına yapılan yorumlara da tek bir kelimeyle bile olsa cevap vermeyen biri. Fakat yapayalnız! Ve şu kesin: 45 yıllık ömründe bir kadından ilk kez bu kadar net ve bu kadar şirin bir mektup alıyordu. Ertesi gün spor salonunda Aslı'yı görür görmez yanına gitti, gülerek "Gel bakalım mektupçu," dedi. Doruk'un yüzündeki tebessüm Aslı'yı umutlandırmış hatta daha da cesaretlendirmişti. Ne var ne yok faslını geçtikten sonra "Okudun mu mektubumu?" diye sordu Aslı. "Okudum," dedi Doruk ve devam etti: "Ama ben ikinci soruda ayrıldım. Yalnız çok güzel yazmışsın, bayılırım güzel yazı yazan insana... Bizi boş ver de sen deneme falan yazsana..." **"Şu hâlime bak, ben adamı beğeniyorum adam benim yazdıklarımı" diye geçirdi içinden Aslı.**

Ama vazgeçmeyecekti, bir yıl boyunca mektuplar yazıp durdu... İlk mektubundan tam bir yıl sonra yazdığı son mektubunda "Benim yerimde sen olsan sen de senin peşinde koşardın," diye yazdı. Ve Doruk'tan neden vazgeçmediğini, onu neden çok istediğini anlattı. Doruk, Aslı'nın yazdıklarına bayılıyordu. Onun o müthiş cümlelerinin ilham kaynağı olmak, bu kadar zeki bir kadın tarafından isteniyor olmak Doruk'u hayatının son bir yılında en çok mutlu eden şeylerden biri olmuştu. Aslı'nın onun için yazdığı cümleleri sosyal medya hesaplarından paylaşıyordu. Ve enteresan bir şekilde bir yıl boyunca hayatına başka hiç kimseyi almamıştı. Aslı bundan da cesaret alarak bir kez daha konuşmak istedi Doruk'la. "Sana ilk mektubu bugün yeniden versem bana yine aynı cevabı mı verirsin?" diye sordu. Doruk bir saniye bile düşünmeden anında "Evet," dedi. Koskoca bir sene, yazdığı onlarca mektup Doruk'un fikrini, duygularını hiç değiştirmemişti. Oysa Aslı çok inanmıştı bu sefer olacağına. Ve bir türlü izah edemiyordu kendine bir yıldır her mektubunu kelimesi kelimesine okuyan, cümlelerini paylaşan, okuduklarına bayılan bir adamın hislerinin nasıl değişmediğini...

Aslı, bu durumu psikolog olan en yakın arkadaşı Esra'ya anlattı. Esra hikâyeyi dinler dinlemez teşhisi koydu: "Çağımızın hastalığı: Beğenilmek. Buna beğenilme bağımlılığı diyoruz... Beğendiğin, övdüğün sürece sorun yok ama buradan yola çıkarak sen de benzer bir karşılık beklersen karşında koskoca bir duvar bulursun." Aslı "Ne yapacağım peki?" diye sordu. "En iyi yaptığın şeyi... Ona bu kez onu ne kadar beğendiğini değil, nasıl bir zavallı olduğunu yazacaksın," dedi. "Ya beni tamamen çıkarırsa hayatından?" dedi Aslı. "Sen zaten onun hayatında yoksun. Ona kendisini iyi hissettirmekten başka bir karşılığın yok. Bir faydan da yok. Belki bu şokla onu kendine getirirsen sahici bir faydan olur. Belki âşık edemezsin, sevgilin olmaz ama ömür boyu

unutmaz seni..." diye cevap verdi Esra.

Aslı o gece oturdu, sabaha kadar zehir zemberek bir mektup yazdı. Mektubu "Cesaret..." diye başlıyordu: "Cesaret, ayağına ip bağlayıp kendini boşluğa bırakmak değildir. Cesaret, dağların zirvelerine çıkmak, denizlerin derinliklerine dalmak da değildir; cesaret, insanın yüreğinde... Cesaret, 50 kere reddedilsen de küçücük bir umutla sevdiğini bir daha çekinmeden söyleyebilmektir."

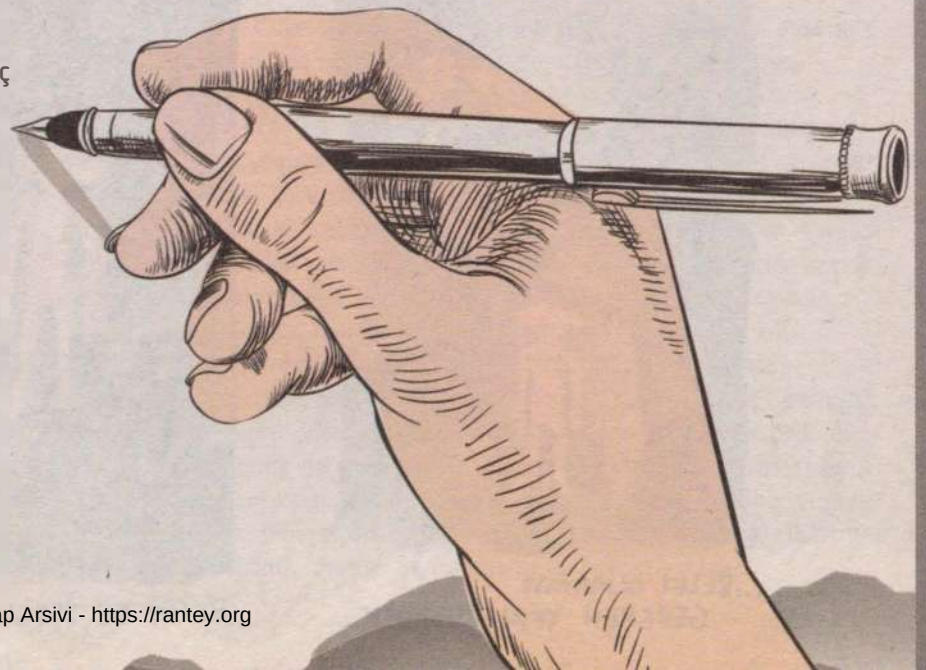
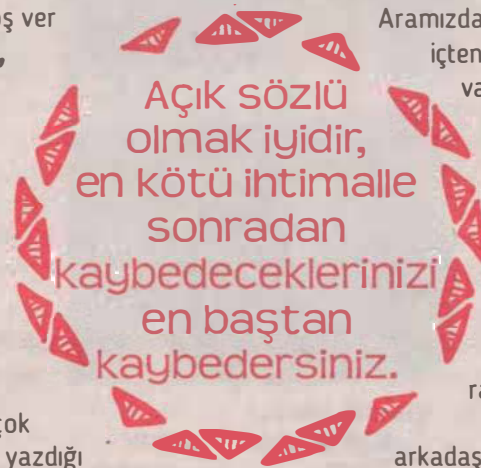
Ne bir küfür ne bir hakaret ne de bir aşağılama... Ancak öyle ustalıklarla, öyle içten bir sitem yazmıştı, öyle bir ayna tutmuştu ki Aslı, o mektupta Doruk'a yazdıklarını atın önüne koysan at, itin önüne koysan it yemezdi. Aslı, Doruk'a o zehir zemberek mektubu verdi. Bu kez hiç konuşmadılar. Doruk'un yüzünde Aslı'nın onu yere göğe sığdıramayan yeni bir mektup yazdığına emin bir ifade vardı.

Ertesi gün bir yıldır her gün spora gelen Doruk salona gelmedi. Sonraki gün de gelmedi. Bir hafta boyunca hiç gelmedi. Bir ay oldu, yok! Aslı, bir yandan uzak durmaya çalışıyor bir yandan da merak ediyordu. Büyük "çarşımanın" ardından iki ay geçmişti. Aslı spor salonundan çıktı, arabasına doğru ilerlerken yanına genç bir kadın yanaştı. "Aslı Hanım siz misiniz?" dedi. "Buyurun" diye yanıt verdi. "Salondakilere sordum siz olduğunuzu söylediler ama ben yine emin olmak istedim. Merhaba, ben Doruk'un eşiyim, Pınar," diyerek elini uzattı. Aslı şoke olmuştu, "Eşi mi? Doruk evli miydi? Nasıl? Ne zamandır? İnanın bilmiyordum... Çok özür dilerim, bilseydim..." diye çırpınırken genç kadın gülerken sözünü kesti "Hayır, yanlış anladınız. Biz üç gün önce evlendik... Sizin sayenizde..." dedi. Aslı'nın kafası çorbaya dönmüştü. Genç kadın anlatmaya başladı: "Biz Doruk'la on yıldır tanışırız. Ama bana karşı hep mesafeli davranırdı.

Aramızdaki ciddi yaş farkı onu hep rahatsız ederdi. Ben de içten içe onu çok beğeniyordum ama karşılık bulamayınca vazgeçmek zorunda kalmıştım. Ta ki Doruk bir gün çıkıp bana tüm hislerini anlatana kadar. Bir akşam yemeğe çıktık, sizin mektuplarınızı gösterdi. 'Ben zavallı bir adamım. Çok haklı. Sevdiğim kadına bunu söylemeye bile cesaretim yok, kendimi dağa taşa vurup cesur rolleri kesiyorum,' dedi. Sonra... Sonra hızlıca evlendik. Ben de size gelip bir teşekkür etmek istedim."

Aslı ne üzgündü ne de mutlu. Garip bir rahatlama, tarifsiz bir huzur gelmişti sadece...

Arabasında evine doğru giderken yolda psikolog arkadaşı Esra'yı aradı: "Buyurun sayın her şeyi bilen insan bu hikâyeye final cümlesi için mikrofonlarımız sizde..." dedi. Esra tek bir cümle söyledi: "Açık sözlü olmak iyidir, en kötü ihtimalle sonradan kaybedeceklerinizi en baştan kaybedersiniz."

...Bİ KARANLIKTAYDIM...

Bİ KARANLIKTAYDIM...

...Bİ YERLERDE BİZE İYİ
GELEN IŞIKLAR VARDI...

...Bİ KARANLIKTAYDIM...

...BELKİ BUNLAR BİRİLERİDİ...

...Bİ KARANLIKTAYDIM...

...KENDİ İÇİNE ÇEKEN
Bİ GİRDAP GİBİYDİ

Bİ KARAR ALDIM...

CESARETİMİ TOPLAYIP GİTTİM

...AMA YİNE Bİ KARANLIKTAYDIM...

ÇÜNKÜ SADECE
YER DEĞİŞTİRİYORDUK...

Bİ KARANLIKTAYDIM...

...Bİ KAYGAYA KARŞTİM...

...Bİ KARANLIKTAYDIM...

...BELKİ OLMAMIZ
GEREKEN YERLERDEYDİK...

...Bİ KARANLIKTAYDIM...

...BELKİ DE IŞIĞIN İÇİNDE ...

...Bİ KARANLIKTIM...

...BELKİ DE IŞIĞIN KENDİSİ.

Alper Canıgüz

beyin yıkama

Beyin yıkamanın, bilhassa biz Türklerin beynini yıkamanın fevkalade zor bir iş olduğu tarihi ve bilimsel bir gerçektir. Kore Savaşı'nda esir düşen Türk askerlerinin hayranlık uyandırıcı hikâyesi bunun bir kanıtıdır.

"Beyin yıkama" sıkça kullandığımız ama -pek de şaşırtıcı sayılmayacak biçimde- ekseriyetle yanlış bildiğimiz bir kavram. Bir fikre, ideolojiye körü körüne öyle bir inanmak ki, Nuh deyip peygamber dememek, o uğurda her şeyi göze alabilmek falan gibi şeyler geliyor aklımıza. Sanki biraz da menfi çağrışımı var. Bunu şuradan anlıyoruz ki, ortak inanç ve tutum içinde bulunan insanların birbirine, "Oh be muhterem, iyi ki vaktiyle güzelce beynimiz yıkanmış da, şu üç

günlük dünyada fazla düşünüp taşınmadan devinip gidiyoruz; gel şunu islatalım," dediğine tanık olmayız. Aksine, başkalarının hoşlanmadığımız, onaylamadığımız davranış kalıplarını tanımlamak için başvururuz beyin yıkama açıklamasına. Görebildiğim kadarıyla bunun tek istisnası mevcut: Futbol. Önemli bir milli maçın bir gün öncesinde, teknik direktörümüzün -ve nedense, genellikle de Fatih Terim'in- milli takım oyuncularının beynini yıkadığı bilgisi umutvar bir haber olarak sunulur bize. Gözümüzün önüne şöyle bir manzara gelir: Otorite konumundaki teknik direktör, dizmiş karşısına futbolcuları, kafasından şimşekler

Beyin yıkama, ilk önce doğru-yanlış, iyi-kötü kategorilerinin darmaduman edilmesiyle başlıyor.

çakaraktan elemanları koşullamaktadır: "Kazanacaksınız! Kazanacaksınız! Gol atacacaksınız! Gooooo... atacacaksınız. Hayır... sen değil. Sen kalecisin, sen tutacaksın... tutacaksınız. At Ali, at. Tut Veli, tut." Pekâlâ, pek güzel. **Malum, bize göre, bir işi layıkıyla yapmanın yolu "yüreğini ortaya koymak"tır, beyinle ilgili kısım kendimizi fazla güvenli hissetmediğimiz bir alandır.** Beyin en fazla yüreğin yoluna taş koyar yani, en iyisi orada ne var ne yok, yıka gitsin. *What can I do sometimes?*

Haddizatında sevgili okur, beyin yıkamanın, bilhassa biz Türklerin beynini yıkamanın fevkalade zor bir iş olduğu tarihi ve bilimsel bir gerçektir. Kore Savaşı'nda esir düşen Türk askerlerinin hayranlık uyandırıcı hikâyesi bunun bir kanıtıdır. Korkunç koşullarda yaşanan esir kamplarında farklı memleketlerden birçok asker can verirken bir tek Türk dahi hayatını kaybetmemiştir. İnternette küçük bir araştırma yaparsanız bu konu hakkında epey bir fikir yürütüldüğünü görürsünüz. Bunların arasında, durumu Türk'ün üstün ahlaki vasıflarıyla, örgütlenme ve işbirliği konusundaki muazzam yeteneğiyle açıklayanlar olduğu gibi daha pratik yaklaşımlar geliştirenler de mevcut. Bu insanların açlığa, hastalığa, kötü koşullara karşı zaten daha antrenmanlı olduğu, çoğu sivil hayatta çiftçilik yapan bu askerlerin kamptaki ot ve bitkiler arasında yenilebilir olanları daha iyi tanıdığı vs... gibi. Meşrebimize göre dilediğiniz açıklamayı doğru kabul edebilirsiniz. Kore'deki Türk esirler vakasında bana bu insanların fiziksel gücünden daha ilginç gelen psikolojik direnci, açıkçası. Savaş bitip de, esir değiş tokuş zamanı geldiğinde, Çinlilerin beyin yıkama işlemlerine maruz kalmış pek çok Amerikalı

asker ülkelerine dönmeyi reddedip, komünist rejimin en sadık neferleri sıfatıyla Kore'de ya da Çin'de kalmayı tercih ederken tek bir Türk'ün dahi bunu aklından geçirmemesi. Nasıl olup da en gelişmiş beyin yıkama tekniklerinin Türkler üstünde hiçbir işe yaramadığı üstünde kafa yorulmuş bir sorudur.

Bu noktada, kısa bir süreliğine konuyu vahşice değiştirerek Bülent Ortaçgil'e getirmek istiyorum, sevgili okur, daha doğrusu onun "Beni Kategorize Etme" şarkısına. Büyük hayranı olduğum sanatçı bu eserinde, kendisini kategorize etmememiz, onunla oynamamamız, yaftayı yapııştırıp isim koymamamız konusunda son derece kararlı bir duruş sergiler. Tüm müzikal dehasına, gönül okşayıcılığına rağmen sayın Ortaçgil'in bu şarkısında, karşılanması imkânsız bir talebi dile getirdiğini belirtmek zorundayım maalesef. Öğrenme dediğimiz şey temelinde bir kategorizasyon faaliyetidir. Bir bardak, örneğin, o bardak olmayan her şeyin dışında kalan kategoridir. Beyin yıkama, insanın zihnindeki bir dizi kategoriye karıştırıp yeniden düzenleme işlemidir. İlk iş, hangi davranışın ödüllendirileceği, hangisinin cezalandırılacağına dair bir belirsizlik ortamı oluşturulmasıdır. Doğru-yanlış, iyi-kötü kategorileri işlevsiz hâle getirilir; böylelikle beyin, yeni kategorik ilişkilerin işgaline karşı dirençsiz bırakılır. Kore örneğine dönecek olursak, burada toplanan askerlere ilk iş, üstünde hiçbir rütbe işareti bulunmayan üniformalar giydirilmiş ve grup hiyerarşisi yeniden oluşturulmuştur. Örneğin, vasıfsız bir ere grubun liderliği verilirken, tecrübeli bir subay tuvalet temizliğinden sorumlu tutulmuştur. Bu alternatif sosyal ağ içinde, esirler o güne kadar veri kabul ettiklerinin dışında bir varoluş biçimini tecrübe etmeye başlamıştır. Değişmez zannettikleri şeyin aslında hiç de öyle olmadığını fark etmiş, haydi dilerse diyelim ki, bir manada gözleri açılmıştır.

Peki yedi düvelin aklını alan bu operasyon neden bizim askerlere işlememiştir? Bununla ilgili benim aklıma en çok yatan açıklama, Türklerin bu süreç içinde, askeri hiyerarşik kategorilerden çok daha derinde yatan ve çok daha güçlü bir diğer kategoriye göre davranmış olmaları. Bu da, yaşlıya hürmet diye de bildiğimiz bir kurgusal akrabalık bağıdır. Kamptaki Türk erler albayı bir baba, yüzbaşıyı bir abi gibi görmektedir; gerisini "çayda dem askerde kırım" diye bilinen ve açıkçası pek de profesyonelce sayılmayacak "kod" belirlemiştir. Kendi içine dönük bir toplum olmanın böyle beklenmedik etkileri de görülebiliyor yani.

Beyin yıkama, dediğim gibi, ilk önce doğru-yanlış, iyi-kötü kategorilerinin darmaduman edilmesiyle başlıyor. Böyle bakınca, günümüz siyasetinde, her gün işittiğimiz akla, hayale sığmaz, birbiriyle tutarsız açıklamalar o kadar sebepsiz ya da irrasyonel değildir belki de. Basit bir muhakeme becerisi olan insanları, tanzim satış kuyruklarının bolluk ve refaktan kaynaklandığına ikna etmek kolay olmayabilir çünkü. Yani sevgili okur, matematikleştirme, çarpma, bölme, toplama, çıkartma sakın, hesaplama, durduk yerde adamı demoralize etme...

Kalın sağlıcakla.

Umay Umay

gizlense dudaklarım sana

Gözbebeklerinden trenler geçerdi uykulu yolculukların. Soğuk bira patates ve leş gibi kokan sigara dumanları içinde ne hattıydı unuttum ekspresi ama bitmezdi yol. İstemezdik zaten bitmesini. Lokomotif ısıklı sesiyle ısınırdı. Kompartımanlarda kahkahalar atılırdı. Bira böbreklere iyi geliyordu ondan. Ayrıca hepimizin içinde kafamıza atılan taşlar büyüyordu. Biz o yolculuklarda bavullarını unutan kesimdik. Çoğu zaman bavulumuz da olmazdı. Gitmenin esarekli yanını severdik. Çünkü zaten gideli çok olmuştu. Sana orada dokunmadığın bir kitap bulmuştum. Hele şükür ki okumadığın satırlardan alıntı yapmaya cesaret etmiştim. "Ölemeyecek kadar yaralıydı..."

Hepimize katıla katıla gülerken birileri. Birileri diyorum çünkü isimleri sayılamayacak kadar çoktu. Onlar için pencerelerden düşmüştük. Hani o nefesten buğulanan cama yazarken sevdiklerimizin ismini. Şiirlerde hatırlanacak ölümsüz gölgeler oldular. Ölemeyenler mavi jetonlar toplamıştı raylardan. Bütün telefon kulübeleri bozuktuk. Pek de umurumuzda değildi. Nefsine hâkim olamayan şehirlerden kaçmıştık.

O patates kızartmasının tadını bir daha bulmak mümkün değil. Yemek yemeyi unutmaktan belki. Açlıktan daha önemli meseleler vardı o zaman. Yağmurlarını gözyaşı sanan avuç dolusu çocuktuk. Birimizin iyiliği avuttu hepimizi. Matemimizi babamız öğretmişti. Vicdanlarımız hep en ağırıydı.

Tren yolu yılan gibi kıvrılırdı. Uyumak o sesle vücut bulan gecede çok zordu. Bazen elin elime değer gibi olurdu. Satır satır okuyup

ezberlemek isterdim. Gözlerinde kalırdım ve sanırım biraz yarım akıllı gözükdüm. Sonunda varacaktı tren. Yollarımız buluşmak üzere tekrar ayrılacaktı. İstemezdim. Kim isterdi koştururken birdenbire durmayı. Kendi kayboluşunu neşelendiriyor saatin sesleri. Sana gözüküyorum o yolculukta. Biraz ağrıyor sol kolum. Dayanıyorum omzuna. Sıcak da değil soğuk da. Mazeretsiz bakıyorum gözlerinin içine. Çağırdım ağırdan alarak tüm aç kurtları. Seni ihbar ettim sanırım tüm ayrılıklara. Ova yılan gibi kıvrılıyor. Bir tünel bulsak da gizlense dudaklarım sana.

O vakit biletleri ister kondüktör. Hep zamansız belirir. Elinde kocaman delgeç. Hep bileti kaybetmekten korkarım. Oysa kaybetse atacak değiller ki seni... En fazla toparlar dağılan beni. Biraz açsak mı pencereleri fazla oldu duman. Ve belli ki kaybediyorum geçtiğim yolları. Ne anlatacağımı şaşırtıyorum. Her şeyi aşkla yapmak utandırmazdı bizi. Seni hatırlamak mahrem şey sanki. Sanki eskiden özgürdük. Daha birbirimizdik gibi. Ne vardı da hatırladım o yolculukları. Gizli görevlerimiz vardı insanlık için. En güzel kitabı yazmak, en güzel kaçışı planlamak, en güzel hayatı yaratmak. Hâlâ yoldayız belki. Hâlâ sıcak nemli avucunun içinde kıvrılıp uyuyan kurşun kalemim belki.

Uyandım bu sabah tren sesiyle. Öyle gürültülü aniden üstümden gri bulut geçti. **Rüya görmüştüm ama aklımdan uçup gitti. İzmarit kokuyordu dünden kalan tüm eşyalar.** Hep açıktır pencerelerim. Şimdi baktım kapalı. Sanki gelmiş birileri, atıştırmış patatesleri, bakmış başımda durup saatlerce. Saçlarımı duman altı yapmış. Şakadan da olsa kanepenin altındaki öpücük benim.

Biraz açsak mı pencereleri fazla oldu duman. Ve belli ki kaybediyorum geçtiğim yolları. Ne anlatacağımı şaşırtıyorum.

Başbakan

HAFTALIK SİYASİ MAGAZİN

Sahibi ve neşriyatı fiilen idare eden:
Rıfat Ilgaz

Adres: Çemberlitaş, Cami S. No. 59

ABONE

Bir yıllık: 500 Kr.
Altı aylık: 250 Kr.
Fiatı: 10 Kr.

Dizildiği ve basıldığı yer:
Osmanbey Matbaası

Salı günleri çıkar siyasi Halk gazetesi

18 Ocak 1949

Yıl 1 - Sayı: 24

Gazetenin bu sayısı Sabahattin Ali'nin aziz hatırasına ayrılmıştır

SABAHATTİN ALİ ÖLÜRÜLDÜ!

Gelecek sayıda

Esat Adil Müstecabî. Abidin Nesimi ve Kerim Sadinî, Sabahattin Ali hakkındaki yazılarını okuyacaksınız.

MATBUAT VE SABAHATTİN

Türkiyenin beyni ve düşünce merkezi olduğunu iddia eden Babîlî kadar vefasız, kadir bilmez ve nankör bir muhit yoktur. Sansasyonel uydurma haberlerle, Sabahattin'in ölümlünden bile para kazanmak sevdasına düşen gazete patronları, rastgele bir ölümlerin arkasından bile söylenecek ağır sözler, iftira ar savurdular.

Sabahattin bu kadar fena adam mı idi? Size ne yapmıştı? Şimdiye kadar onun hikâyelerini neşreden bu kadar gazete ve mecmuaların muharrirleri arasında, onun lehinde dosdoğru ve gerçek bir kaç satır yazacak tek dostuda mı yoktu? Onun edebî şahsiyeti üzerinde o'sun bir kaç cümle de yazamazlar mı idi?

bir kere bile komünistlikten sanık olarak olsun mahkemeye gitmemiş olan Sabahattini müseccel, sabıkaî komünist, vatan haini olarak tanıtmak istediler.

Milletler arasında, memleketin yüzünü ağartan tek hikâyecimiz o değil mi idi? Son viri senelik devre içinde, Türk hikâyecisi o'na - rak başka kimi gösterebilir - siniz? Bu memleketin gerçek dertlerini, Türk köyünü ve köylüsünü, sosyal ve mîlî meseleleri en realist şekilde anlatan, ondan daha üstün bir muharrir tanıyor musunuz?

Senelerdir sinsi sinsi uyuklayan kısır kâlemlerin, adı muharririne çıkan bir kaç kuru beyinlinin kışkırtıcıları, kötü ihtisatları, ancak onun ölümleri arkasından konuşabiliyor. Müda faadan âciz bir ölünün üstüne çullanmış bu şeref kargalarına, bu memlekette konuşmak ve söylemek imkânından mahrum bile olsa, Sabahattin'in kıymetinin ve kadrini bilen bir inkılâp nesli o'duğunu hatırlatırız.

Genç hafızama yerleşen ilk ve unutulmaz isimlerden biri de Sabahattin Ali'dir. Edebiyata düşkün bir talebe o'arak mecmua sayfelerinde yazısını ve şiirlerini arar, rastlayınca da büyük bir hazla tekrar tekrar okurdum. Meş'ale dergisin de yirmi, yirmi iki sene önce okuduğum «Viyo'onsel» isimli hikâyesi ilk üzerinde durduğum yazısı idi. Kimbilir, belki bunda ilk gençlik hislerinin romantik havasını bulmuş olabilirdim. Ona karşı sevgim bu hikâye ile başla-

mıştı. Her çıkan yazısı bu sevginin üzerine bir şeyler ilâve etmekte idi.

RIFAT ILGAZ

Onun Konyada, mua'limliği sırasında hayatına acıklı bir hikâyenin karıştığını duyduğum zaman, henüz yeni hocaya girmiştim. Bir meslektaş sıfatıyla de, uğradığı bu âkıbete üzülmemek imkânsızdı.

Sinop ceza evinden döndükten sonra onu Ankara Gazi Çiftliğinde uzaktan gösterdiler. Yakından tetkik edebilmek için masasına kadar sokuldum. Saçları henüz ağarmamıştı. Yüksek sesle ve telaşlı konuşuyordu. O bir hayatının mevcudiyetinden habersiz bira çeşitleri üzerinde izahat veriyor, kısık bakışlarla etrafındakileri süzüyordu. Kitapları devam ettikçe ona karşı olan âfâkının artık yeni mânâlar ağırlığını anlıyordum. Ben de sanatı onun gibi

telâkkiye başlamıştım. Hikâye de yapmak istediğini, şiirle yapmanın yollarını araştırıyor, mütemadiyen denemeler yapıyordum. Bu maksatla yazılan şiirlerimin onun da be-yendiği, kulaktan kulağa banna kadar geliyordu.

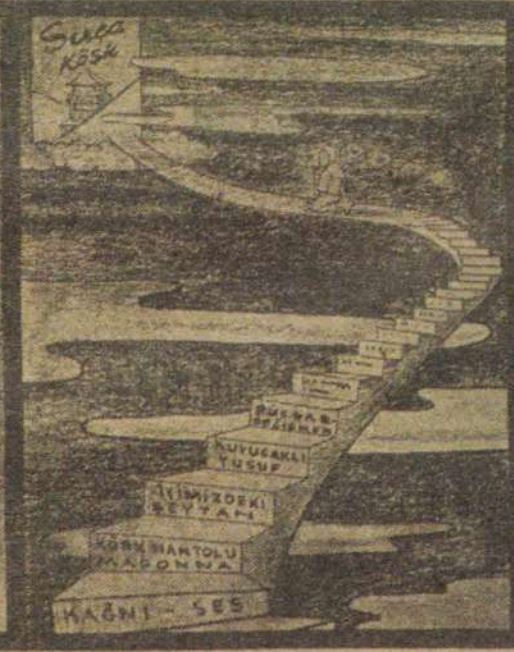
yeni şiir anlayışında yazıyordum (Yarandık) isimli şiir kitabımın ilk münekkittelerinden biri de o olmuştu. S. Ali imzasıyla Yurt ve Dünya'da yayınladığı tenkit beni o kadar memnun etmişti ki... Bu kitabımın ikinci baskısını yaparken bu yazısını da kitabımın başına geçirmeyi ihmal edemezdim.

Bir gün Esat Adil vasıtasıyla tanıştığım zaman daha takdim merasimi bilmeden bana çıkıştı. «Ben bu yazıyı S. Ali imzası'la yazdım. Sen Sabahattin Ali imzasıyla kitabına geçir misin. Bu imzayı yalnız hikâyelerinde kullanırsın» dedi. Ben özür dilemeğe kalkınca gülmeğe başladı. «O yazı hayatımda yaptığım sayılı tenkitlerinden biridir. İmzamı kullanmaktan haz duyarım. Adımı istediğin şekilde yazabilirsin» dedi. Barışmıştık. Dostluğumuz da böyle başlamıştı. Ankarada ve İstanbul'da çeşitli mevzular üzerinde konuştuğumuz, içtiğimiz çok oldu.

Aziz'le birfiil çalıştığımız «Gerçek» gazetesi Sıkıyönetimce kapatıldığı günlerde yeni neşriyat planları çiziyorduk. Unkapanı köprüsünü yayan geçtiğimiz geceler «Markopapa» isimli bir mizah gazetesi de bu tasavvurlar arasında idi. Aziz bu gazetenin tutacağına hepimizi ikna etmiş bu'unuyordu. Fakat hiç birimizde yalnız bu işi destekleyecek değil, günlük nafakamızı temin edecek para yoktu. Dedim ya Unkapanı köprüsünü yayan geçiyorduk. Hasatlığım dolayısıyla de arkadaşlarıma yük olduğumu anlıyınca, imkân bulursam öğretmenliğe döneceğimi yakınlarıma bildirdim. Yol paramı denkleştirerek beni Ankaraya yolladılar. Tayininin neticesineceği akşamda Sabahattine rastladım, yanında bizim Vekâletin ileri gelenlerinden bir arkadaş (Devamı: 2 de)

Sabahattin

Ali

Dost Sabahattin Ali

O meşhur bir muharrirdi. Ben talebe idim. Harbiye mektebinin geniş jimnastik salonunda paralel yapıyordum. Bir arkadaş kolumu dürttü.

— İşte dedi senin bayıldığın hikâyeci Sabahattin Ali.

Bıllık bıllık, tombul, yumak gibi, beyaz saçlı, bir adam lâbot çeviriyor.

O yedek subay talebesi, ben de çiçeği burnunda bir zabıttım. Birden içime garip bir his geldi: Kışkanmak gibi, kızmak gibi, sevmek gibi... Defter defter yazdığım hikâyelerimi neşrelemediyordum. Belki

böyle bir his gelmişti içime. Dünya yüzünde benim de yaşadığımdan habersiz olan Sabahattin Ali ile, kendimi a-

Aziz Nesin

lâkadar etmek istedim. Trapez üzerine sıçradım, havada iki defa perende atıp,

— Kütlü,

diye Sabahattin'in önüne düştüm. Sabahattin yanıma gelip, Şimdi aklımda ka'mıyan bir kaç şey söyledi. Kendiyle

hiç alâkadar değilmişim gibi, metelik vermez bir tavrı al - dım. Elinden lâbutları çekip, — Öyle lâbut çevrilmez, l - muz adalelerin gayri tabii inkişaf eder, böyle çevir, diye gösterdim.

Aradan seneler geçti. Tan gazetesinde muharrir oldum. Bir gece masamda çalışırken, Sabahattin yukarıdan iniyordu. Kendisine beni tanıttılar. O meşhur konuşkanlığı ile, bana bir tam cümle söyleme fırsat vermedi. Tandıçıkan hikâyelerini okuduğunu, beyendiğini söyledi. Aradan (Devamı: 2 de)

"denizler gibi derindim""*

25 Şubat 1907

Sabahattin Ali Edremit'te dünyaya geldi.

1921

Edremit İptidaisi'ni (ilkokulu) bitiren Sabahattin Ali, Mekteb-i Sultanî'ye (Galatasaray Lisesi) gitmek üzere İstanbul'a yollandı.

1926

İstanbul Erkek Öğretmen Okulu'na geçti ve son sınıfı burada okudu.

21 Ağustos
1927

İstanbul Erkek Öğretmen Okulu'ndan mezun oldu.

1928

Millî Eğitim Bakanlığı Avrupa'ya öğrenci yollamak üzere bir sınav açtı. Sabahattin Ali bu sınavı kazanarak Almanya'ya gitti ve orada bir buçuk sene kaldı.

Resimli Ay dergisinde ilk öyküleri yayımlandı ve dergide düzeltmen ve sekreter olarak çalışan Nâzım Hikmet'le tanıştı.

1930

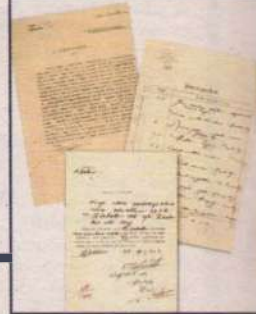
30 Eylül 1931

Almanya'dan döndükten bir süre sonra Konya Ortaokulu'na Almanca öğretmeni olarak atandı.

7 Ocak 1933

Bir dost toplantısında okuduğu şiirin Atatürk'e hakaret ettiği iddiasıyla ihbar edildi ve 7 Ocak 1933 tarihinde tutuklanarak bir sene hapse mahkûm edildi.

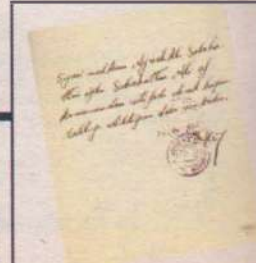

Konya'dan Sinop Cezaevi'ne nakledildi ve "Aldırma Gönül Aldırma" şiiri dâhil "Hapishane Şarkıları" olarak adlandırdığı beş şiirini burada yazdı.

Mayıs
1933

Ekim 1933

Cumhuriyet'in 10. yılı sebebiyle çıkarılan af sonrası serbest bırakıldı ve özgürlüğüne kavuştu.

Kaynaklar: Filiz Ali, "Filiz Hiç Üzülmesin", YKY, 2016, (Onk Ajans) Şehirlere Alışmadı, Sabahattin Ali'nin Şehirleri, YKY, 2018

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi <https://trantey.org>

1933

Amcasının Erenköy'deki komşusu Aliye ile tanıştı. Tanıştıkları günü Aliye şöyle anlatıyor: "Dönmek istediğimizde Sabahattin yanımızda yoktu. Giderken kullandığımız lüks lambalı fenerle bir ağaç altında onu kitap okurken bulduk. Gidiyoruz dendiğinde kalktı ve feneri benim yüzüme tutarak gözlerimin içine uzun uzun baktı."

1934

İlk şiir kitabı *Dağlar ve Rüzgâr* yayımlandı.

16 Mayıs 1935

Uzun yazışmaların sonunda mektup aracılığıyla nişanlanan Sabahattin Ali ve Aliye, Kadıköy Evlendirme Dairesi'nde nikâhlandı. Ankara'da yapılan güzel bir düğünün ardından Ankara Ulus'taki Menekşe Apartmanı'nda yeni evlerine taşındılar.

1935

İlk öykü kitabı *Değirmen* yayımlandı.

1937

Kuyucaklı Yusuf romanı yayımlandı. Bu, öykü yazarı olarak tanınan Sabahattin Ali'nin ilk romanıydı.

Ağustos 1937

Yedek subay olarak askere alınınca aile İstanbul'a taşındı ve Pangaltı Bilezikçi Sokak'ta bir ev tuttular. Sabahattin Ali terhis olunca Türk Dil Kurumu'nda çalışmaya başladı.

30 Eylül 1937

Sabahattin ve Aliye Ali çiftinin kızları Filiz, Sıraselviler Caddesi'ndeki Alman Hastanesi'nde dünyaya geldi.

1938

Sabahattin Ali'nin yedek subay olarak Eskişehir'e tayini çıktı ve aile orada altı ay kaldı. Askerliğin ardından tekrar Ankara'ya taşındılar ve Kızılay Karanfil Sokak'taki Adalar Apartmanı'na yerleştiler.

İçimizdeki Şeytan romanı yayımlandı ve Peyami Safa, Nihal Atsız gibi gerçek kişileri yediği sebebiyle eleştirildi. Nihal Atsız, *İçimizdeki Şeytanlar* adında 16 sayfalık bir broşür yayımladı ve Sabahattin Ali'nin romanında milliyetçiliği kötü gösterme amacını güttüğünü söyledi. Broşürde aynı zamanda Sabahattin Ali'nin Rum kökenli olduğunu söyleyen Atsız, onun Türkçüler tarafından hedef gösterilmesine sebep oldu.

1940

1943

1940 yılında *Hakikat* gazetesinde 48 bölümde tefrika edilen *Kürk Mantolu Madonna*, Remzi Kitabevi tarafından romanlaştırıldı.

25 Kasım 1946

Marko Paşa ilk kez bugün çıktı. 6.000 adet basılan gazete bir gün içinde tükendi.

Marko Paşa'da yayımlanan iki yazıda dönemin devlet bakanı Cemil Sait Barlas'a ve dönemin milletvekillerinden gazeteci Falih Rıfkı Atay'a hakaretten Üsküdar Paşakapısı Cezaevi'ne yollandı. Bu tutuklanma kararıyla hükümetle bir kez daha ters düştü ve hükümet yanlıları tarafından hedef gösterilmeye devam etti.

25 Haziran 1947

Malum paşa

Aralık 1947

13 Mart 1948

8 Eylül 1947

Marko Paşa kapatılınca Merhum Paşa çıkmaya başladı. Daha sonra o da isim değiştirerek Malum Paşa oldu. Aynı yıl Malum Paşa, son kez isim değiştirerek Ali Baba adıyla çıkartıldı.

Aynı yıl içinde üçüncü kez hakkında tutuklama kararı çıkarılan Sabahattin Ali, Merhum Paşa'da yazdığı *Adalet Koridorlarında* isimli yazının yayımlanmasından ardından "adaletin manevi şahsiyetini tahkir" gerekçesiyle tutuklandı ve on iki gün tutuklu kaldı.

Aliye'ye İstanbul'dan son mektubunu gönderdi.

1948

Eserlerini yayımlatmaya başladığı yıllardan beri "komünist" etiketiyle hedef gösterilen Sabahattin Ali, çıkardıkları gazeteler dolayısıyla yargılanmaya devam ediyordu. Hakkında kesinleşmiş mahkûmiyet kararları bulunduğundan ülkeyi terk etmek zorunda bırakıldı...

Bulgaristan sınırını geçerek ülkeyi terk etmeyi planlayan Sabahattin Ali, kamyonuyla Edirne'ye doğru yola çıktı. Ona şoför muavini olarak Ali Ertekin isimli biri eşlik ediyordu.

2 Nisan 1948

Sabahattin Ali faili meçhul bir şekilde öldürüldü ve kaybedildi. Onu öldürmekle yargılanan Ali Ertekin, olay ortaya çıktıktan sonra verdiği ifadede "milli hislerinin galeyana geldiğini ve iradesini kaybederek o sırada kitap okumakta olan Sabahattin Ali'nin başına sopayla vurduğunu" söyledi.

Ocak 1949

Filiz Ali lisede okurken gazetecilerle görüşmek için okulun avlusuna çağrıldı ve gazeteciler onu görünce fotoğraflarını çekmeye başladı. Aynı gün Aliye Ali'nin evine de iki gazeteci geldi. Ertesi gün haber, "Sabahattin Ali'nin karısı Aliye Ali 'Kocamın başına ne geldiyse kitapları yüzünden geldi' dedi." manşetiyle yayımlandı. Filiz Ali'nin çekilen fotoğrafları ise "Öldürülen Sabahattin Ali'nin küçük kızı Filiz" tanımıyla basıldı.

15 Ekim 1950

Ali Ertekin cinayeti işlediği iddiasıyla dört yıl hüküm giydi fakat aynı yıl çıkarılan afia serbest kaldı.

19 Haziran 1993

Kırklareli'ne giden Filiz Ali, hâlâ bir mezarı olmayan babasına dağlarda bir işaret bıraktı: Öldürüldüğü çatağa yakın bir kaya parçasına, Sabahattin Ali'nin "Başım dağ / Saçlarım kardır / Benim meskenim dağlardır" dizelerinin yer aldığı bir mermer yerleştirdi.

2019

Sabahattin Ali'nin faili hâlâ bilinmiyor...

Mert Fırat

“çünkü anlamak için birinci şart sevmektir”*

Her şeye rağmen sevmeyi öğreten, hayatın müziğini satırlarına nakşettiği, yazmaktan, anlatmaya hatta film çekmeye ilham olan bir uslanmaz âşıktır o...

Sabahattin Ali sayısı yaptığını Candaş'tan öğrenince ona defalarca verdiğim sözü bu sefer gerçekleştireyim istedim. Bu satırları bir film seti sonrası, sabaha karşı yazıyorum en iyisi uzatmadan konuya gireyim...

Geçenlerde Sabahattin Ali'nin eserlerinin telif süresinin bitmesiyle birçok yayınevi tarafından basılan “Kürk Mantolu Madonna” eserini görünce Sabahattin Ali'nin genç kardeşlerimiz tarafından sadece bu değerli eseriyle anılacak olma ihtimali biraz sinirlerimi bozmadı değil. Bunun üzerine herkese hitap edecek bir şey yapalım ve müzikle edebiyatı birleştirelim istedim. Ve imkân varsa bu birleştirmede radyo tiyatrosuna göz kırpmış olalım.

Dostum Korhan Futacı'yla bir araya geldik ve aynı heyecanı paylaşınca da eserleri seçmeye koyulduk. Çıkış noktamız içinden müzik geçen öyküler üzerinden gitmekti.

Tabii yola böyle çıkınca aklımıza hemen yazarın *Değirmen* öyküsü geldi. *Değirmen* bu anlamda öyle özel bir öykü ki her satırı müzik dolu; çerginin çadırlarını kurduğu köydeki çınarların sesi, değirmenin bitmeyen senfonisi, zeytin ağaçlarına düşen yağmur damlalarının pıtırıtısı, hüznü akan suyun kurbağa seslerine karışan hipnotik bestesi... Fakat hepsinden önemlisi öykünün kabına sığmayan sevgi ve fedakârlık teması.

İşte o sevgi bize ilham oldu ve başladık çalışmaya. İlk temsilimizi Bursa Podyum Sanat Mahal'de gerçekleştirdik adına da “*Rivayet Radyosu*” dedik.

Biz tekrar asıl konumuza dönelim, Neden *Değirmen*? Yazıya çalışırken Sabahattin Ali'nin Ayşe Sıtkı'ya yazmış olduğu bir mektubu buldum, üstelik tarihi de *Değirmen*'in yazıldığı tarihten önce...

“Size yeni sevgilimi nasıl tarif edeyim? Güzel mi, bilmem, bence dünyada sevmeye layık mahlûkların yegânesi. O kendisini ne kadar sevdiğimi, hatta yalnız sevdiğimi bile bilmediği hâlde ben onun için her şeyimi, herhangi bir uzvumu feda edebilirim...”
1931-1932

Sert yaklaşım değil mi? Zaten hikâyenin başında da gerçek âşkın kim ya da kimler olabileceği konusundaki değerlendirmenin çitasını öyle bir yere koyuyor ki oraya ulaşmak herkes için mümkün değil. **Sabahattin Ali okurunun kalbine giden yolu sevgiden geçiren, tam da kendisinin dediği gibi sanki o satırları direkt ciğerinden değil de yüreğinden yazarak yakalıyor hepimizi.** Her şeye rağmen sevmeyi öğreten, hayatın müziğini satırlarına nakşettiği, yazmaktan, anlatmaya hatta film çekmeye ilham olan bir uslanmaz âşıktır o...

Kanıt olsun diye değil fakat alıntılamsam olmaz, Ayşe Sıtkı'ya bir başka mektubunda şöyle yazıyor:

“Her insanın içinde sonsuz teller var ve herkeste başka. Bazen iki kişide aynı sesi veren bazı teller bulunuyor, o zaman ‘birbirimizi bulduk’ diyorlar. Fakat yalnız bu teller çalındığı müddetçe... Diğer tellere geçildiği zaman arada ne dehşetli bir ayrılık

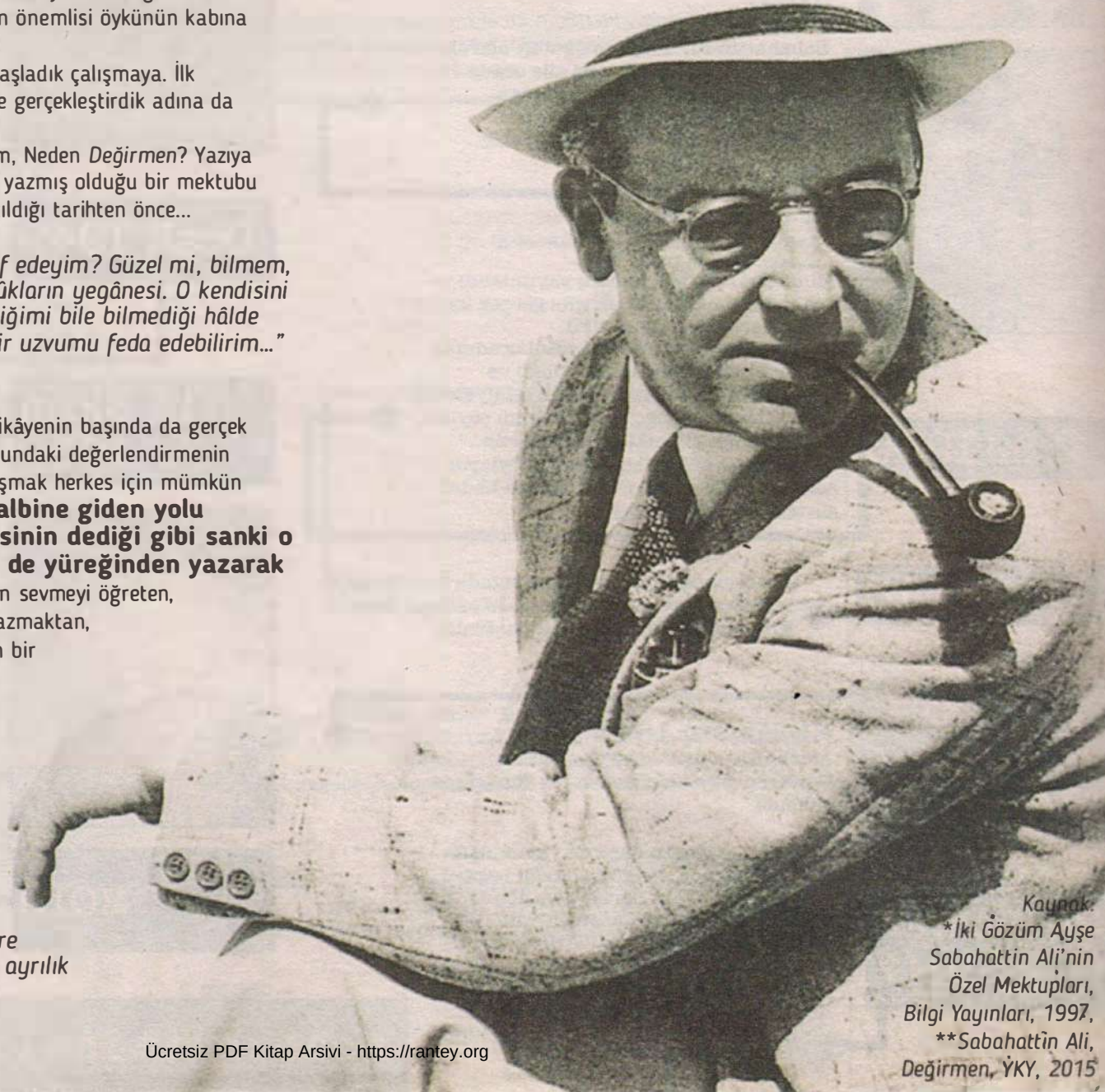
olduğu meydana çıkıyor. Benim tellerde acayip sihir var: Herkesin teliyle beraber ihtizaz edebiliyor (titreşiyorlar), ben herkesi anlıyorum.” 21 Şubat 1932

Gerçekten de herkesi fazlasıyla anlıyor. Kendini ifade edemeyene konuşma rehberi gibi diyor ki; *Sevmek adanırsan sevmektir, iktidar kavgasına gireceksen, tek ses olmak niyetindeysen, korkan korkutan olmak senin emelinse sen sevemezsin...*

Değirmen'i okurken bir yandan Sabahattin Ali'nin satırları adeta ölçülendiriyor vuruşları, tartımı belli mükemmel ezgilere çekiyor tüm enstrümanları.

Öyle ki bir şefimiz Sabahattin Ali, bir diğeri Korhan Futacı, kalbinin ikna olmadığı hiçbir sesi yazmıyor ikisi de... Öykünün son cümlesi noktayı koyuyor, “...Sevgili bir vücutta bulunmayan bir şeyi kendisinde taşımaya tahammül etmeyerek onu koparıp atabilmek, işte adaşım, yalnız bu sevmektir.”**

“Her
insanın içinde
sonsuz teller
var ve
herkeste
başka...”

Kaynak:

*İki Gözüm Ayşe

Sabahattin Ali'nin

Özel Mektupları,

Bilgi Yayınları, 1997,

**Sabahattin Ali,

Değirmen, YKY, 2015

ANADOLU EFES

TİYATRO KAFASI

Zengin Mutfağı

YAZAN

Vasıf ÖNGÖREN

YÖNETMENLER

Şener ŞEN - Doğu Yaşar AKAL

BYHAYANLAR

Şener ŞEN

Gizem ERGÜN

Onay KAYA

Kutay SANDIKÇI

Uğur Arda BAŞKAN

Das
Das

ANADOLU
EFES

YÖNETMEN YARDIMCISI
Defne KAYALAR

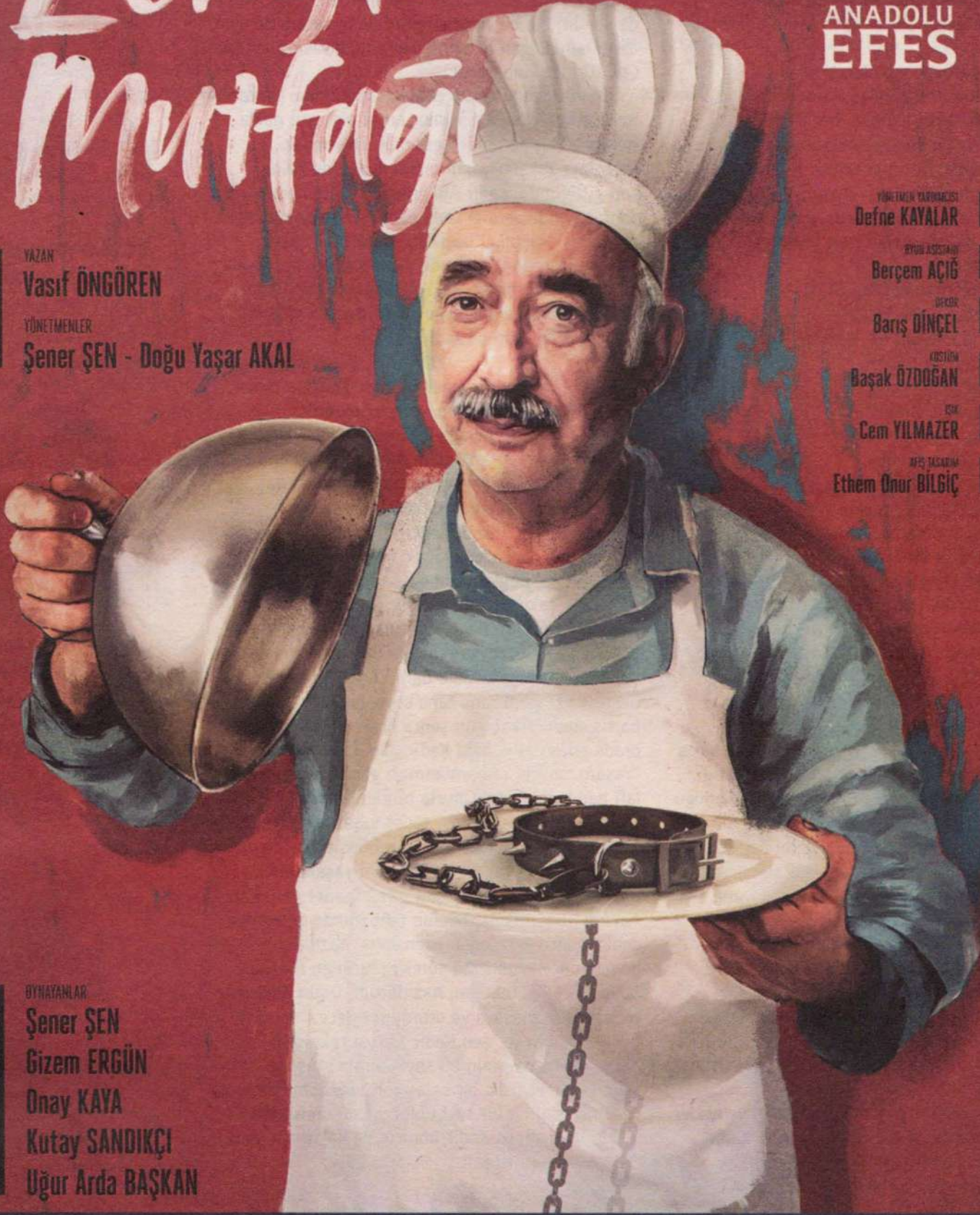
RYTHM ASSESORU
Berçem AÇIĞ

DEKOR
Barış DİNÇEL

KOSTÜM
Başak ÖZDOĞAN

İŞKİ
Cem YILMAZER

AFİŞ TASARIMI
Ethem Onur BİLGİÇ

Usta Oyuncu Şener Şen 40 yıl aradan sonra, Anadolu Efes'in katkılarıyla Zengin Mutfağı oyunuyla DasDas'ta tiyatroseverlerle buluşuyor!

Zeki Kayahan Coşkun

ah be kadir abi...

On yıl kadar önce, yeni taşındığım sitenin kafesinde bilardo oynayan ellili yaşlarda bir adam dikkatimi çekmişti. Bilardo müsabakasından sonra, civarındaki komşularla sohbet ederken seviyesi epey yüksek laflar etti. Oturmuş kahve içiyordum ki birden konuşmanın içinde buldum kendimi. Herkes gitti... Biz konuşmaya devam ettik saatlerce... Yıllarca... Erzurum'un önde gelen ailelerinden birinin oğluydu Kadir Abi.

12 Eylül darbesi, memleketi allak bullak edince, babası tarafından Karadeniz Teknik Üniversitesi'nden alınmış, her ne kadar dirense de İngiltere'de bir üniversiteye ekonomi okumaya yollanmıştı. Ne kalacak yer ne bir tanıdık... Sadece okuyacağı üniversite ayarlanmış ve telaşla gönderilmiş. Birkaç gün sokaklarda geçen süreden sonra, harçlığını da çıkaracağı işler yapıp zamanla düzenini kurmuş.

Darbe günlerinin zor durumunda bıraktığı sadece Kadir Abi değildi. 1981'de Londra'da cinsiyet değiştirme ameliyatıyla kadın olan Bülent Ersoy'un, sahneye çıkmasına darbe yönetimi izin vermemişti. Turgut Özal'ın başbakan olmasıyla, 1988'de cinsiyet değişiminin nüfus sicilinde düzeltilmesi kanunu yürürlüğe girmiş, Bülent Ersoy da pembe nüfus kâğıdını alarak sahneye çıkma imkânını tekrar bulmuştu.

Cinsiyet değiştirme ameliyatı sonrasında, hastanede yatan, hiç tanımadığı Bülent Ersoy'a çiçekle ziyarete giden öğrenci ise bizim Kadir Abi. Niye yaptın böyle bir şey diye sorduğumda da "İkimiz de darbe mağduruyduk," demişti gülererek.

İngiltere çok şey katmıştı ona; gelenekçi bakış açısını yıkmış, evrensel bir insana çevirmişti. Bir deryaydı Kadir Abi... Kitaplardan bahsederdi. Okuduğu kitapları verirdi. Öyle bir şey söylerdi ki "böyle de düşünmek mümkün" dedirtip bakış açımı değiştirdi.

Kimilerine göre geçimsizdi... Eğer netseniz, misal; çıkarıcıya çıkarıcı, rüşvetle ihale kovalayana rüşvetçi derseniz, zamanın ruhuna göre davranmak bir an için bile geçmiyorsa aklınızdan, kimileriyle geçinmek elbette mümkün olmazdı.

Ben geçimsiz(!) insanları severim.

Geçinilebilmesi mümkün olmayan insanların mıknaatıslanmasıyla ortaya çıkan güruhun silik damgasıdır; geçimsiz, uyumsuz.

Yılbaşı partileri, bahçesinde yedirdiği yemekler, oynadığımız oyunlar, piknikler şöyle dursun, Kadir Abi'yle en çok rakı içemediğim için üzgünüm. Ben ortaokulda denedim ve bıraktım rakı içmeyi.

Ailem evde yokken bir büyük içip kustuğumdan beri, genzimin dejavusundan çıkmıyor o berbat tat.

"Güneş rakı burcuna girdi," der, rakıya başlardı Kadir Abi. Salatalık, domates söğüş, bir parça peynirle... Sağlam içerdi. Kardeşi, karaciğer yetmezliğinden vefat etmişti kollarında. Ve ailesinden birçok kişi daha. "Biz hep karaciğerden gittik. Benim de sonum bu, biliyorum, içsem de içmesem de aynı," derdi hep. Bazen temkinli davranır, bırakırdı içmeyi. Çok sürmez yine içerdi.

Beklediği sorun çıktı karaciğerinde. "Karaciğer nakli gerek," dediler. Tümör engel olmuştu nakle. Her şeye rağmen mütebessimdi. Etrafındaki insanlara şakalar yapıp moral veriyordu evine son gittiğinde. Kadir Abi eriyordu. Göremedim sonra. Evinde verdiği veda partisinde masayı özenle donatmış. Hastalığı boyunca yasak olan rakıyı "Bugün içeceğim," dese de yapma, etme baskısıyla vazgeçirmişler. Rakı bardağını ağzına kadar buzla doldurup su koymuş. Öyle teselli etmiş kendini.

Kadir Abi, güçlü ve her zaman rasyonel adamdı. Masada birkaç kişinin gözleri dolunca ayağa kalkmış "Bugün ağlamak yok ulan! Ağlayana dalarım. Ben ölünce de yok. Rakı da içemiyorum, herkese ben hizmet edeceğim, kimse yerinden kalkmayacak," diye kükremiş. Bağlamayla en sevdiği türkülerini çaldirıp, eşlik etmiş.

Canım Kadir Abi türkülerini de kafasını gözünü yarararak söylerdi hiç çekinmeden. Videosunu seyrettim partinin, "Gine Gam Yükünün Kervanı Geldi" türküsünü tane tane söylemiş bu kez. Veda partisinden birkaç gün sonra Erzurum'a gidip, hayata orada gözlerini yumdu Kadir Abi. Bana hep söylediği "Yaşam, onurla tamamlanması gereken bir yoldur," lafı hep kulağımda. Onurla tamamladın be abi...

Hayatıma girmiş, sonra yaşamını kaybetmiş kişilerin telefon numaralarını rehberimden silememek gibi bir huyum var. Sanki silersem yaşananları, birikenleri yok edecekmişim gibi... İhanet gibi. Kadir Abi'nin numarasına, telefon rehberimde tesadüfen denk gelince yazmadan edemedim. Yazıdan hemen önce kendisinin sürekli oturduğu masada rakısını, söğüş tabağını hazırlattım. Onun düzeniyle yerleştirdim masaya ve oturdum öylece...

Dedim ya, ben Kadir Abi'yle rakı içemedim.

Belki derginin bu sayfası rakı masanıza denk gelir, kim bilir belki bir salaş sofrada, domatesin, peynirin ıslattığı bir sayfa olur yıllar sonrasında...

Kadehinizi Kadir Abi için de kaldırır mısınız? O bunu isterdi.

Aslı Alpar

RAKİ GİGEĞE
BİZ RAKIYA,
BAHAR KANIMIZA
KARIŞSIN...

EKONOMİ KOMİK,
SİYASET İRONİK,
ULUSLARARASI
İLİŞKİLER
ŞAKA GİBİ...

ŞEKERİM...
BİZE
HER GÜN
NİSAN ?!

23 NİSAN
RESMİ TATİL...
BARI BUGÜN
GALIŞMASAK?

İYİ DE
BİZİM
GALIŞMAMIZ
RESMİ
DEĞİL..!

CEMRELER
DÜŞTÜ...
DARISI
GIDA
FİYATLARINA!

Akgün Akova

ilhan berk uyandıĢında*

İlhan Berk uyandıĢında
kâğıt daĢları dolaşmaya başlar şiirin evinde
bir dalga kopar denizden dalar sokaklara
balık yiyebilsin diye kötürüm kediler
sanmayın ki köpekler artık havlamayacak
bu yüzden *huysuz bir deniz kıyısıdır* İlhan Berk
karnı acıkmış bir sudur
yanıtsız kalan bir mektubun iç çekişİ
at sırtında yol alan bir çağlayan
bir botanik kitabıdır çiçek tarlasında basılan

İlhan Berk uyandıĢında
gök boş ve bir soru: kim dolduracak mavi boşluğu
kim dişleyecek melek sofrasından arta kalan ekmeĢi
kim çimenlere sırtüstü yatıp bulutlara bakacak
bir çocuk mu o, içli, kırılğan
peki kim yolundan çevirecek bir suyu
nasıl çıkacak şimşekten ipek
ve boynu bükük nergis
adını kimden öğrenecek

İlhan Berk uyandıĢında
yarım kalan karabasanında
bir kadın tutuşur saçlarından
yangın yerine döner ablasız kalmış bir dize
anı artıĢı bir defter ağlar
ah o akıp duran güzel ırmak
bir mendirekteki fenere çarpar martılar
bir rakı bardaĢını kanatla doldurur gibi
elma kokan bir Türkçeyle konuşur sevgili
çocuklar okuldan dönüyormuş gibi gelir sesi

İlhan Berk uyandıĢında
Halikarnassos kalesini salar çılĢın denize
bir adayla sevişip dönsün geriye diye
bir çocuĢu olsun karşı kıyıda, kumdan bir kale
silinmeyen ufuk koysun ona adını
İlhan Berk uyandıĢında
düşler gerçeklerin yorganını kaldırır
gider bir yağmurun arkasına oturur şiir
yayar Gökova'yı güneşin masasına masmavi
bir alyansın iç tarafına bir atlas kazır
ve *dünyada en güzel şehirler uyanır* diyerek
gidip gelmeye başlar su altındaki bir sokaĢa

İlhan Berk uyandıĢında
havada üç soru işareti bırakır sabah
birine eteĢini çıkarıp asar *deli otlar gibi* bir kadın
ırmaklar tadında durgun, gizil bir beyazlıkla
dipdiri memelerine zeytinyaĢı sürmüştür
bakın işte iki soru işareti daha havada
birine takılır *misafirliğe gelmiş bir sokak*
öpücükle açılır kapıların kilidi
karınca gölgeleri eklenmiş balkonlarda
su yüzüne vuran batık bir gemi takılır
son soru işaretine

İlhan Berk uyandıĢında
ben gidersem şiirim sen kal dünyada der gibidir
parmakları *daĢlarda dolaşmaya* çıkmıştır
el yazısı sinir krizi geçirtiyordur bilgisayarlara
bak bak
güneşİ cebinde gezdirirken
kulak kesilmiştir
sümüklüböceklerin yağmurla ne konuştuĢuna
bir dilim ekmek gibidir gök
akşama doğru görenler olur onu sayfalar arasında
harflerin terini siliyordur şair
ve okunsa da okunmasa da *kalıyordur*
şiirin ne kadar güzel olduĢu

*Akgün Akova'nın "Şairler UyandıĢında" şiir dizisinde,
- İlhan Berk'in dizelerini de misafir ettiĢi
ve kendi dizeleriyle birlikte yola çıkardığıdır.

görünmek ve görülmek: seçim ve/ya strateji

Yazarın yazısında kendisini göstermesiyle fiilen görünmesi çakıştırılmamalı. "Ortalıkta dolaşan", dolaşımdan hiç düşmeyen yazar figürleri biliyoruz.

Yazarın gitgide kendisini gösterir olmasında irkiltici bir yan yok mu? Bunu teşhircilikle özdeşleştirmek belki abartılı **olur** (teşhirci yazar kategorisi ayrıca vardır), ama aralarında bir komşuluk, bir hısımlık söz konusu.

Edebiyatın zaten *öyle* bir damarı olduğunu biliyoruz: Günce, mektup, anı, yaşamöykü, hatta çoğu örneğiyle gezi metinleri kapsama alanında. Asrî zamanlarda onlara üst (meta) şerit eklendi: Söyleşi, röportaj, belgesel, televizyonda arzı endâm eylemeler. Kim sonuna dek kaçınabilmiştir bu soy gösteri/ş'lerden? Bir avuç görünmemeyi başaran çıkmıştır, onlar da, daha önce de yazmıştım, görünmemeleri nedeniyle aşırı görünme durumuna düşmüşlerdir: Salinger tipik örnek!

Son dönemde, yeni teknolojilerin devreye soktuğu yeni mecralarla kese patladı: Blog, Facebook ve benzeri uygulamalar, tweet sahası – düpedüz *günlük* alışkanlığa dönüşen bir teşhircilik panoramasıyla karşılaşıyoruz. **Teselliyse, yazarların tesellisi, bu patlamanın kendileriyle sınırlı kalmamış olması: Warhol vâkâsı: Herkes, her an, kendisini gösteriyor şimdi.**

"Herkes"te açığa çıkan sendromu çözümlemeye kalkışmak beni aşar; toplumbilimcinin, toplum ruhbilimcisinin işi o, beni meşgul eden kaldı ki kendi alanım, kültür sahası. Burada temel bir ayrımı gecikmeden koymalıyım: Yazarın yazısında kendisini göstermesiyle fiilen görünmesi çakıştırılmamalı. "Ortalıkta dolaşan", dolaşımdan hiç düşmeyen yazar figürleri biliyoruz: Ajandalarının tıkabasa etkinlik katılımlarıyla doluluğu yetmiyor, sık sık Facebook ve Twitter "hesap"larından yayılım ateşi yapıyorlar; "takipçi"lerinin nüfusuyla övünen, onu arttırma çabasından asla vazgeçmeyen bir "yazar tipi". Sınır tanımaz koşturmacılar kategorisi. Hiçbir kameradan kaçmak akıllarından geçmiyor, selfie konusu olmaya bayılıyorlar, kafalarını fırsat doğar doğmaz fotoğraf karesine sokmaya çalışıyorlar. O kadar ki, bazıları "kötü üne" bile sevdalılar!

Bana öyle geliyor ki, görünme hırsını belirleyen ana etmenlerin başında görülmeme durumu geliyor. Yıllar önceydi, kuşağımın bir şairi bu konudaki derin, serzenişli, ama içten itirafıyla beni şaşırtmıştı: 50'sine yaklaşıyordu ve bir avuç insan dışında görülmemiş olduğunun aniden bilincine varması onu yaralamıştı – ne yaptı sonuçta, görülmek için hamleler yaptı, etrafına kimi genç şairleri topladı, deyiş yerindeyse: Atağa geçti! Belli bir ilgi de topladı o yoldan. Sanırım, çeşitli mecraları kullanmayı sürdürüyor.

Görünmeyi sevmese de görülmek –haklı olarak– istediklerine tanık oldum kimi yazarların. Salinger ya da Kâmuran Şipal, Michaux ya da Sezai Karakoç türü kendini sakınmış sınırlı sayıda şair, yazar bir yana, en geri çekilmiş örnekler bile dozunda görünmek zorunda hissetmişlerdir kendilerini. Anımsıyorum, bir TRT yapımı için ana konuk olma çağrısı alan Vüs'at Bey telefonla arayıp ağzımı aramış, duyduğu tedirginliği paylaşmış, sonunda ikilemini yenip kamera karşısına geçmeyi kabul etmişti: O ne tutukluktu ama! Onun kadar olmasa da, Bilge Karasu'da da, biraz da karakterinden kaynaklanan bir gelgit hareketi vardı; ölçüsünü kaçırmadan söyleşilere kapısını açmış, çekimlere izin vermişti.

Biri ya da öbürü, yazdıklarında görünmüyorlar mıydı peki?

Vüs'at Bener'in özellikle yaşamöyküsel çizgideki metinlerinde gözüpek biçimde kendisini eşelediğini, didik didik ettiğini görüyoruz. Şimdi, Ayşe'ye Mektuplar çıkageldi: Özel hayat dökümleri, "Jean'a Mektuplar" sözgelimi, özel görünme koridoru açmak mı? Hepten kaçınılamıyor demek. Belirleyici olan, doğru mesafe ayarını seçmesi ve oluşturabilmesi: İnsanın da (aslında), yazarın da (hele ki).

Görünmemeyi seçmek, görülmemeyi de göze almak anlamına geliyor. Bizim edebiyatımızda, benim bildiğim, kendisini en çok sakınmış yazar Şipal'dir, hak ettiği ölçüde görülmemiştir. Gelgelelim, olabildiğince görünmemeyi seçmek ille de bu sonucu doğurmuyor: Etrafı hep müritlerle kuşatılı Karakoç, herhalde onların kendisini göstereceklerinin farkındaydı!

Görülmemeyi yeğlemek: Pessoa tarzı.

Kaç kişinin harcıdır?

Görüleceğinden, çünkü görüldüğünden *emin* olarak görünmemek: Kundera tarzı.

Pessoa'ninki bir strateji değildi, seçimdi. Kundera'ninki (Pynchon'un) seçim ama strateji.

Olumsuz yüklemle kullanmıyorum kavramı: Aslında yazarın görülmek/görünme denkleminde uygun, kendisine uyacak bir seçim yapması ve bir strateji seçmesi en doğrusu.

Görünmemeyi seçmek, görülmemeyi de göze almak anlamına geliyor.

Bedia Ceylan Güzelce

don kişot'um ben

toprak

Sen ve ben değirmenlere karşı... Kimsenin erdemler diyarında yüzmediğini biliyor, kendimi de herhangi bir erdeme yakıştırmıyordum. Erdemlerin çıkışı peygamberler çağına dayanır, yani benim hiç göremeyeceğim bir zamana, insanların kendine benzemeyeni seçtiği; ona tüm erdemleri bir arada atfettiği ve hikâyenin başladığı zamanlar. Bizim malzememiz iyilik, doğruluk, sabır, cesaret gibi psikoloji biliminin alanına girer erdemlerden değil, su, cam, demir, gaz, altın, mermer, krom, alüminyum, kurşun, çinko gibi jeoloji, metalürji bilimlerinin alanına girmektedir bence. Az sonra sağa dönecek olsa bile trafikte seni sollayanı ya da fırsatını bulduğu an ambulansın arkasına takılıp gideni hangi erdemle açıklayabiliriz ki? Bundan 12 bin yıl önce Mezopotamya'ya taştan bir tapınak yapıldı ve terk edildi. Sabahtan akşama dua edilen, sabahtan akşama kutsanan bir yerd. Erdem kapılarından vazgeçen insanların, ruhlarını arındırmak için suyu, ekmeği geride bıraktığı, kendine bir dua giysisi giydiği yerlerdi. Yüzyıllarca kimse böyle bir yerin varlığından bahsetmedi, fakat sır daha fazla gizli kalamadı ve tapınak 1963'te keşfedildi. Göbeklitepe dendi adına, 2019'da bunu bilmeyen kalmadı.

su

Sen, ben, değirmenlere... Öyle ya da böyle hepimiz en az bir kahramanın gölgesinde büyüyoruz, en kahramansızımız bile kendine bir ağacı örnek alıyor, bilemedin bir ırmağı, daha da bilemedin bir atın toynağını, bir kunduzun kuyruğunu, bir aslanın yattığı yeri ya da karıncanın çalışkanlığını... Ne çok masal var, ne çok yiğitlik hikâyesi ve Don Kişot bunların ilki. Adaleti arayan Don Kişot'un kahraman olamama yolculuğu mermer gibi sapasağlam bir hayalin, yeraltı sularından bize geçip gelmesini sağlıyor. Cervantes ki İnebahtı Deniz Muharebesi'nde Türklerle savaşmış, hem suyu hem kahramanlığı iyi tanıyor. İkisinin de bir görünen, bir de görünmeyen tarafı olduğunu biliyor. Ama yazdığı roman öyle güçlü ki edebiyat dışında, astronominin, fiziğin,

biyolojinin, elbette kimyanın ve malzeme biliminin alanına giriyor. İnebahtı'da 1571'de Korint Kıstağı'nda Osmanlı ve Haçlı donanmaları karşı karşıya geliyor. Ordusu, gemisi daha fazla olsa da Osmanlı, tarihinin en büyük deniz yenilgisini yaşıyor. İspanyol ve İtalyan denizcilerden oluşan Haçlılar evlerine zafer çığlıklarıyla dönüyor, "kahraman" olarak yani. Cervantes, bu savaşta göğsünden ve elinden yaralanıyor. Hatta bir iddiaya göre bir elini kullanamaz oluyor. Savaştan neredeyse otuz yıl sonra Don Kişot (Don Quijote de la Mancha) romanını yazıyor. Roman, şövalyelere inancı tam gibi görünen bir adamın kahraman olma çabasını anlatıyor.

Don Kişot'un aracılığıyla göğsündeki yaraları zaman zaman sızlayan Cervantes, 16. yüzyıl dünyasında ne kadar erdem varsa, ne kadar kahramanlık hikâyesi varsa hepsine sövüyor. 17. yüzyılda "Don Kişot" romanı yasaklanıyor, iki yüz yıllık sessizliğin ardından 19. yüzyılda yeniden yayımlanabiliyor. Sonra balesi, sonra tiyatrosu filan... *Akıyor dereler gibi denizlere...*

hava

Uçurtma uçar sözlüğümden, uçurtmanın sırtında bir kitap: Büyük Erdemler Risalesi. Kitabın kapağında şu isim var: André Comte-Sponville. Kitaba göre, insanoğlunun ilk erdemi ya da bütün erdemlerinin kökeni "nezaket". Fakat nezaket öğretilen yani yapay bir erdem. Oldukça şekilsel ve oldukça gösterişli anlatılan "nezaket" sonrasında görgü kuralları takip ediyor. Yani hiçbir zaman tam anlamıyla edemiyor. Sponville'e göre insan; nezaketi birbirinden görerek taklit ediyor ve çoğu zaman da yalpalıyor.

Hep böyledir, dışarıdan görünenle, içeridekinin uyumsuzluğu kaçınılmazdır, büyük nezaketler iyi bir taklit yeteneğinin habercisi olabilir. Nezaketi sadakat, onu da basiret izler. "Tek bir diş, kimi zaman bir elmadan daha değerli olabilir," der Don Kişot. Bunu dişi eksikçe sormak lazım.

Zaman düşer ellerimden yere, oradan tahta boşa... Her şey bir fıkra gibi aslında, 16. yüzyılda İspanyol bir adamın yazdığı romanı, 19. yüzyılda Stalin karşıtı bir Rus mizahçı oyunlaştırdı ve oyun 2018 yılında Türkiye'de sahnelendi. 2019 yılında Baba Sahne'de verilen bir söz tutulmadı ve kimseye bir şey olmadı. Don Kişot, gelmiş geçmiş tüm kahramanlara sövmeye devam ediyor hâlâ.

Büyük nezaketler iyi bir taklit yeteneğinin habercisi olabilir.

ECE DIZDAR

Normal Olmak Varken Neden Mutlu Olasın

Yazar: Jeanette Winterson
Çevirmen: Püren Özgören
Sel Yayıncılık, 2015

En sevdiğim yeri:

Sevmenin kaybetmek olduğunu düşünüyordum.

Aşkın ölçüsü neden kayıptır?

Bu bir romanımın açılış cümlesi - Bedende Yazılı (1992). Sevgiyi sinsi sinsi takip ediyor, tuzağa düşürüyor, kaybediyor, özlemini çekiyordum...

CANER ÖZYURTLU

Güneş de Doğar

Yazar: Ernest Hemingway
Çevirmen: Orhan Azızoğlu
Bilgi Yayınevi, 1986

En sevdiğim yeri:

"İflas etmen nasıl oldu?" diye sordu Bill. "İki şekilde," dedi Mike, "Önce yavaş yavaş sonra birdenbire."

"Neden oldu?"

"Arkadaşlardan," dedi Mike. "Çok arkadaşım vardı. Yalandan arkadaşlar..."

TUĞBA ÇAKIR

Kafamda Bir Tuhaflık

Yazar: Orhan Pamuk
YKY, 2014

En sevdiğim yeri:

"Boo-zaa," dedi sokağa çıkınca. Haliç'e doğru, sonsuzluğa gider gibi inen bir sokaktan aşağı yürürken, gözünün önünde Süleyman'ın balkonundan gördüğü manzara canlandı. Şehre söylemek, duvarlara yazmak istediği şey şimdi aklına gelmişti işte. Bu hem resmi, hem şahsi görüşüydü; hem kalbinin hem de dilinin niyeti idi: "Ben bu âlemde en çok Rayiha'yı sevdim," dedi Mevlut kendi kendine.

ENES GÜLTÜRK

Tutunamayanlar

Yazar: Oğuz Atay
İletişim Yayınları, 2018

En sevdiğim yeri:

Oysa insanlar tetikte hatalarımızı bekliyorlardı. Onlara güvenilemezdi, yaşadığımız güzellikleri onlara anlatmaya gelmezdi. Kiskanırlar, dostluk maskesi altında bizi yıkmaya çalışıyorlardı.

Senin başucu kitabın hangisi? En sevdiğin yeri
sec... basucukitabim@kafadergi.com
adresine bir portre fotoğrafını da ekleyerek yolla,
gelecek ay bu sayfada yayımlayalım!

Hazırlayan: Pınar Aksel

platformatlanmak gerek!

Platformlar, kullanıcı yani insan hakkında inanılmaz sayıda bilgiye sahiptir. Herkesi ama herkesi "kişiselleştirilmiş" ürün ve hizmet sunacak kadar iyi tanır.

İnsanlar, ilkokula başladıkları günden itibaren neredeyse kocaman bir tek hedefe kilitleniyor, daha doğrusu kilitlendiriliyor. Mümkünse çok uluslu şirkete, değilse yerli olanın en kocamanlarından birine kapağı atmak. Sonra da orada yönetici yamağı, takım lideri, grup ya da kategori şeyi, müdür, ülke müdürü, CEO, bölge paşası, sömürge valisi... olmak. Ailenin devralınacak ileriye gören bir şirketi ya da işi yoksa neredeyse tek hayal bu kocaman yapılar. Gerisi de zaten doktorluk hayali.

İlkokul, orta-lise, üniversitelere girmek için girilen sınavlar yetmiyormuş gibi, yüksek lisans sonra bu global mamutlara girebilmek için bilmem kaç aşamalı sıvii, resume, mülakat, test, mülakat... elemelerini geçebilmek gerekir. Aday olunan işi ya da pozisyonu hiçbir zaman yürütemeyecek işkaacı, yönetim kurulu başkanının bile daha üstünden konuşan edasıyla sanki bir kıyak yapar gibi "kabul" edildiklerini söylediği insanlar kendini olimpiyat rekoru kırmış gibi hissediverir. Son yirmi yıl bu "kabul" için heba edilmiş, pek çok şeyden yoksun kalarak işin bedeli baştan ödenmiştir. **Hedef bundan sonraki yirmi yılda global bir yönetici pozisyonuna geçmektir artık. Ama kabul edilebilmek için çok değerli yıllarını mahalle baskısı ve kaybetme stresiyle geçirilen bu kurumlar, yirmi yıl sonraya kalabilecekler midir?** En azından var olan yapı, işleyiş ve organizasyonlarıyla... Ne yeni kabul edilenler ne de hâlihazırda içeride olanlar böyle bir olasılığı düşünce yörüngelerine bile sokmazlar. Bu güneşin batıdan doğmasından hatta doğmamasından bile zordur onlar için. Çalıştıkları global kurumlar onlarca alt krallığa ve prensliklere ayrılmıştır. Satış, pazarlama, lojistik, işkaa, finans, aytii, iletişim, kategori ve marka prenslikleri, satın alma ve daha niceleri...

Bunlar şehirlerin belli bölgelerinde koca koca plazalarda bulunurlar. Çalışılan kattan, şirket otomobilinin ve şirket cep telefonunun modeline kadar her detayın hiyerarşiyi tanımladığı; üçüncü kişilerin, otogar kenefi büyüklüğünde odalarda ezilmesine yarayacak toplantılara maruz bırakılan, "biz de böyle, yerse" kıvamlı şirket kurallarının dayatıldığı bina-devlet yapısı.

Sonsuza kadar, hiç değilse yeni girenin emekliliğine kadar dünya sıralamasındaki yerinin değişmeyeceğine, kartvizitle markasının adına soyadına değer kattığına inanılan ülkeler! Ama bu kocaman plazalardaki kocaman şirketlerin pek çoğu yirmi yıl sonraya kalabilir mi diye sormaz oraya "kabul" edilen yeni mezun. Hâlbuki yeni düzende bu kocaman yapılar da artık "kabul" görmeme, hatta küçülüp yok olmaya direnme durumunda kalacaklar. Kim ne kadar farkında, belli değil.

Yeni düzende ulaştırmak, erişirmek asıl sorundur. Mal ve hizmetler tasarlanır, geliştirilir, çeşitlendirilir ama onların insanlara gitmesi gerekir. Kimi gerçekten, kimi yaratılmış, algılatılmış olan ihtiyaçların tatmini ancak önerilen mal ve hizmetin insana ulaşmasıyla olacaktır. Şirketler geliştirmek, üretmekten çok dağıtmaya uğraşır. Bölge satış teşkilatları, depolar, kamyonlarlarlar, toptancılar... "Geliştirmek" için zaten hayat kolay değildir. Farklı kültür, coğrafya, gelir, eğitim, zevk ve dünyayı ele alış biçimindeki insana aynı ve standart mal üretmek bir derttir. Duyurmak ayrı bir dert. Bu insanlara ancak kitle iletişimiyle ulaşılabilir. O da çok ama çok pahalıdır.

Ancak çok uluslu büyük şirketler, kim olursa olsun herkesin isteyeceği şeyleri, kitle iletişimi yoluyla herkese tanıtır istetme, bir tür "ihtiyaç yaratma" gücüne sahiptir.

Bir yandan dağıtım ve erişimin şekli ve rengi hızlı gelişme ve şehirleşmeyle değişmeye başlar. Bol mağaza alışverişi yoğun caddeler, önce "department store" denen büyük mağazacılığa, sonra da her markanın diğerinden ayrışacak olanak bulduğu konforlu çok amaçlı alışveriş merkezlerine dönüşür. Bakkallar süper-hipermarketlere, kahveci-kebabçı standartlaşmış mağazalara döner. Teknoloji gelişip insanlar kullandıkça, müzik marketler buharlaşır, iTunes dünyanın müzik tekelliğine soyunur...

Küçükleri yutan, iş yönetmek isteyen büyük yapılar. Plaza canavarı kurumların ve onların fonlayıcılarının da niyeti yutarak büyüyen, standartlaşmış dünyayı tekipleştiren kurumlardan biri olmak hâline gelir.

Ama oyun değişir. "Platform" kavramı anlamını şişmanlatarak, bu küçüğü yutarak büyüyen Pac-Man globalleri köşeye sıkıştırmaya başlar.

Platformlar, kullanıcı yani insan hakkında inanılmaz sayıda bilgiye sahiptir. Herkesi ama herkesi "kişiselleştirilmiş" ürün ve hizmet sunacak kadar iyi tanır, gelişmesini takip eder. Birey ve tercihleri tekrar öndedir. Kitlelerin tekipleştirme çabaları etkisini zamanla yitirmekte, insan değerli hissettirilmektedir.

Platformlar bir pazar yerinin ötesinde haberleşme, bilgi paylaşma, duyurma, etkileşme, bilgilendirme, keşfetme... yeridir. İnsan kendisi için olana en kolay yoldan erişir. Hatta kendisine özel ürün hizmet tasarlanır. Hem de anında.

Google, Facebook gibi platformlar, en yakınlarının bildiğinden bile fazlasını bilir senin hakkında; ilgi alanlarından, tatil tercihin, arkadaş yapından iş çevrene hangi saatlerde nerede hatta kiminle olduğuna, hatta dili kullanım şekline... Netflix ne tür film, dizi sevdiğini, kaçta ve kaç saat seyrettiğini, nerede ve hangi aletten seyrettiğini bilir. Spotify müzik zevkini senden bile iyi bilir. Çünkü onu şekillendirme kabiliyetine sahiptir. Seyahat alışkanlıkların, bütçen, tercihlerin, kimlerle gidersin, ne beklediğin otel rezervasyon platformları tarafından her an geliştirilerek bilinir. Dışarıdan hangi saatlerde ne istemek isteyeceğin, diyetle olup olmadığın bilinir. Otele gitmek yerine ev konforu arıyorsan, dünyadaki bütün evler senindir. İş arıyorsan sana en uygun konular, hatta bir ofise tıkalıp kalmak istemiyorsan "serbest-uzaktan" yapılabilir işler... Hatta bu işlerin finansmanı için "kalabalıktan yatırımdır."

Platformların en büyük farkı "taşıyıcı" olmaları mal ve ürün tekeli değil, değişim yeri. Ama bunu yaparken elde ettikleri bilgi, üzerinden geçen mal ve hizmetler daha bile değerli. Onun için dünyanın en değerli şirketleri platformlar!

Bugünkü plaza canavarlarının, satıştan, pazarlamaya, yetenek çalıştırmaktan, ödeme sistemlerine kadar her şeyi platformlar üzerinden yapınca pek çok departmana, hatta sürekli ofiste çalışacak insanlara gerek olmayınca bu yapılarına ve gökdelenlerine de ihtiyaç kalmayacak. Pek az ve yetenekli kişiyle sürekli dışarıdaki bağlantısız en iyilerle yaratıp geliştirip, erişmesi gereken insanı, en yakınından daha iyi tanıyan platformlar üzerinden sürekli büyüyen işler yapmak mümkün olacak. Birkaç yıl içinde. Kimisi için hemen kimisi için en fazla on yılda. O zaman kurumların ve kişilerin platform üzerinden iş yapma süreç ve gereklerini özümsemek lazım ve akademianın yani hâlâ 20. yüzyıl konularını tartışan üniversitenin ya güncellenmesi ya ikame edilmesi lazım bu çerçeveye için. Kişilerin de bugünün dev global plaza yapıları yerine kendilerine yatırım yapması lazım.

Platformatlamak lazım. İş, insanı, eğitimi, süreçleri... Çünkü hayat zaten çoktan platformlarda yaşıyor.

Platformatlamaya ne kadar hazırsınız?

Google, Facebook gibi platformlar, en yakınlarının bildiğinden bile fazlasını bilir senin hakkında!

Hakan Altun

ben ağlarım sen ağlama!

Hayatım boyunca hiç inanmadım
galiba hiçbir zaman da inanmayacağım.
Yok efendim üreten insanlar acı ve
sıkıntı çektiklerinde daha iyi yazarmış,
daha iyi oynarmış, daha iyi çalarmış,
daha iyi söylemiş, daha iyi çizermiş,
daha daha vs. vs.

Bu dünyada sıkıntı çekmeyen, derdi
olmayan bir canlı tanıyor musun ki?
Şöyle düşün üç beş saniye!
Yetenek Allah vergisidir bence yani
2x2=4 gibi... Yok bizim çocuğun hakkını
yediler, yok onun babası bilmem kimmiş,
yok onun dayısı milletvekiliymiş...

Onu bunu bilmem ama
Sanat, spor ve gıdada asla torpil
olmayacağını iyi bilenlerdenim

Ve böyle yaşayanlardanım
Olursa olur olmazsa olmaz

Yani ya var ya yok gibi...

Tıpkı poker oyunu gibi
Hayat da rulet gibi
değil mi sence?

**Zaten torpille
bir yere gelenler
hayatı boyunca
vicdanlarıyla
savaşacaklardır!
Tabii ki varsa...**

Ne oldu?

"Neyle gelersen gel kul hakkıyla gelme,"
diye öğrendiğimiz manevi değerlerimize...

Bu yazımda sizlerle "Ben Ağlarım
Sen De Ağla" isimli şarkımın hikâyesini
paylaşmak isterim...

Sıra sana da gelecek
Ayrılık neymiş göreceksin
Hep mutlu ol istedim ama
Ben çıktım sen de çekeceksin
Hem sevdiğim hem arkadaşımın
Ben sevmiştim yarınlarım için
Canımın canı can yoldaşımdın
Ben suçluyum sevdiğim için
Hiç ağlamazdım ama
Ben ağlarım sen de ağla
Yaptıkların yanına
kâr kalır sanma
Söz vermiştin
şimdi yoksun
Ayrılığın günahı bir tek
senin boynuna

Yukarıda sözlerini
okuduğunuz bu şarkı,
2000'li senelerin
başında, evimin
çatısında bir kış günü
sevdalımla otururken,

ben enstrümanların başında o da elinde en
kalın numaralı iki şişe bana ya atkı ya da
süveter örerken hayata gözlerini açmıştı.
Aslında o dönemler sevdalı olduğum
kadınla mutluydum.
Umutlu ve coşkuluydum.
Ama ne yapabilirdim ki?

Bana şarkı sözü yazma, beste yapma,
enstrüman çalma ve bu yaptığım şarkıları
seslendirme ve yorumlama yetilerini
lütfeden yüce Yaradan'ın bana vermiş
olduğu duygulara soru soramazdım ki...
Çünkü ben hayatım boyunca içimden
gelenleri yazıp anlatmaya çalışan bir
müzisyen yolculuğundaydım kendimce.

Yanımda sevdalım...

Bir kış gecesi,

yanımda bol buzlu

çay bardağı,

karşımda efsunlu

şehir İstanbul

manzarası ve yüzümden

içimdeki huzurun

tebessümü vardı.

Mutluydum yani...

Ama gel gör ki

yaptığım şarkının

sadece gözleri değil,

nefesi bile kanıyordu.

Tabii ki salya sümk, kan ter

içinde, karalar bağladığım, kendime

küstüğüm dönemlerde de yapmış

olduğum çok şarkı var.

O anki sinirimle sevdalıma, sevdiklerime

yazıp çizip atıp tutmuşumdur.

Ama hayatım boyunca dünyadaki hiçbir

canlı için ah etmemişimdir.

O yüzden diyorum ki

Ben Ağlarım Sen Ağlama...

Kalın AŞKLA...

doğru bilinen yanlış kelimeler

Yanlış

Doğru

Fortmanto

Portmanto

Palyanço

Palyaço

Provakatör

Provokatör

Canbaz

Cambaz

Iskonto

İskonto

Arefe

Arife

İnkılap

İnkılap

İnsiyatif

İnisiyatif

İstepne

Stepne

Laylon

Naylon

Naturel

Natürel

Nisbet

Nispet

Ukela

Ukala

Çekinser

Çekimser

Sahne almak

Sahneye çıkmak

Meyva

Meyve

Şarter

Şalter

Harfiyat

Hafriyat

Entellektüel

Entelektüel

Acitasyon

Ajitasyon

Ahpap

Ahbab

Sarmısak

Sarımsak

Askari

Asgari

Ateşe

Ataşe

İtibariyle

İtibarıyla

Usül

Usul

Şarz

Şarj

Şifai

Şifahi

Fantazi

Fantezi

Fesetmek

Feshetmek

festival kafası nisan'da başlıyor

Her baharda festival kafasını getiren İstanbul Film Festivali bu yıl 5-16 Nisan tarihlerinde geliyor. Festival programında farklı tür, tarz ve tarihlerde 175 uzun ve 11 kısa metraj film gösterilecek. Anadolu Efes'in desteğiyle izleyiciyle buluşan Türkiye Sineması'nda ise 25 uzun, 11 kısa metraj film izleyiciyle buluşacak.

Altın Lale'yi kim kazanacak?

Festivalde yarışma heyecanı 10 Nisan'da başlayacak. 9 dalda ödül verilecek festivalde Anadolu Efes, 9 filmin yarıştığı Ulusal Yarışma'da **En İyi Yönetmen** ve 11 filmin yarıştığı Ulusal Kısa Film Yarışması'nda **En İyi Kısa Film** ödülleri veriyor.

Barış Atay'ın yönettiği, senaryosunu Onur Orhan'ın yazdığı **Aden**, geride bıraktıkları savaş ve kıtlığın ardından cennetlerini bulmak için yola koyuldukları sırada, büyük bir sır saklayan suç ortağı iki kardeşin dünyalarına giren biri kadın, biri erkek iki yolcunun hikâyesini konu ediniyor.

Serhat Karaarslan'ın, senaryosunu Cannes Film Festivali Cinefondation Residence'ta geliştirdiği ilk uzun metraj filmi **Görülmiştir**, dünya prömiyerini 38. İstanbul Film Festivali'nde yapacak. Film, cezaevinde mektup okuma komisyonunda çalışan bir adamın kontrol ettiği bir mektuptaki fotoğrafta gördüğü kadını takıntı hâline getirmesini anlatıyor.

Osman Nail Doğan'ın senaryosunu Samet Doğan'la yazıp yönettiği ilk uzun metraj filmi **Güvercin Hırsızları**, 2018'de Adana Film Festivali'nde En İyi Kurgu Ödülü aldı ve başrolündeki Seyit Nizam Yılmaz'a da Umut Veren Genç Erkek Oyuncu Ödülü kazandı. Güvercin Hırsızları, çaldığı güvercinlerle arkadaşının hayalini gerçekleştirmeye çalışan bir delikanlının hikâyesini anlatıyor.

İçerdekiler

Birçok kısa metraj, belgesel ve uzun metraj filmi bulunan Hüseyin Karabey'in yeni filmi **İçerdekiler**, 2018 Adana Film Festivali'nde Jüri Özel Ödülü'nü, Gizem Erman Soysaldı da filmdeki rolüyle En İyi Yardımcı Kadın Oyuncu Ödülü'nü

almıştı. Melih Cevdet Anday'ın 1965 yılında kaleme aldığı aynı adlı oyundan uyarlanan film, nedensiz yere gözaltına alınan bir öğretmenin psikolojik savaşını konu alıyor.

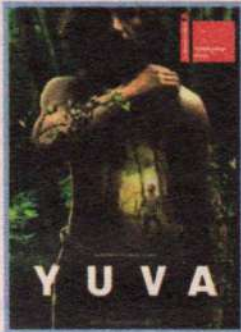

Ömür Atay'ın senaristliğini ve yönetmenliğini üstlendiği ilk uzun metraj filmi **Kardeşler**, bir çocuğu katile dönüştürebilen acımasız kurallarla seyirciyi yüzleştirirken, bir namus cinayetinin gölgesinde birbirlerinin kaderini yaşamak zorunda kalan iki kardeşin hesaplaşmasını

anlatıyor. Filmin oyuncularını Adana'da En İyi Erkek Oyuncu ve Umut Veren Genç Kadın Oyuncu ödülleri sahibi oldu.

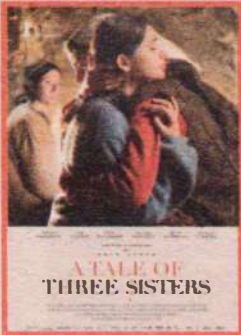

Dünya prömiyerini Venedik Film Festivali'nde yapan, Emre Yeksan'ın ikinci uzun metraj filmi **Yuva**, ormanda münzevi bir hayat yaşamayı seçmiş bir adamın şehre geri getirilmeye çalışılırken, doğanın da bu sürece müdahil olmasıyla, evrendeki yerini arayışının hikâyesini anlatıyor.

Dünya prömiyerini şubat ayında 69. Berlin Film Festivali'nin Ana Yarışma bölümünde yapan, Emin Alper'in üçüncü filmi

Kız Kardeşler, Türkiye prömiyerini de İstanbul Film Festivali'nde yapıyor. Film, küçük yaşta besleme olarak gönderildikleri kasabadan evlerine geri yollanan üç kız kardeşin birbirlerinden güç alarak ayakta kalma çabalarını anlatıyor.

Birçok deneysel kısa filmi bulunan Tarık Aktaş'ın ilk uzun metraj filmi **Nebula**, 2018'de Locarno Film Festivali'nden Gelecek Vaat Eden En İyi Yönetmen Ödülü'nü kazandı. Nebula, İstanbul Film Festivali'nde hem Uluslararası hem de Ulusal Yarışma'da yer alıyor.

Ali Vatansever'in yönettiği **Saf**, gecekonduya yaşayan bir çiftin kentsel dönüşüm çalışmalarıyla değişen hayatlarını konu ediyor. Dünya prömiyerini Toronto Uluslararası Film Festivali'nde yapan Saf, Palm Springs Uluslararası Film Festivali'nin New Voices New Visions bölümünde Özel Mansiyon Ödülü'ne layık görüldü.

Köprüde Buluşmalar

Her yıl Türkiye ve komşu ülkelerden yapımcı, yönetmen ve senaristleri uluslararası sinema profesyonelleriyle buluşturan ortak yapım, eğitim ve networking platformu olan ve Türkiye'de bu alanda yapılan ilk etkinlik olma özelliğini taşıyan Köprüde Buluşmalar'ın 14'üncüsü, Anadolu Efes'in desteğiyle 5-12 Nisan

tarihleri arasında düzenleniyor. Ulusal Yarışma'da Altın Lale için yarışacak filmler arasında festivalin ortak yapım platformu Köprüde Buluşmalar'a katılarak ödül kazanmış filmler de yer alıyor: Kardeşler 2013'te, Nebula 2015'te, Saf 2016'da Film Geliştirme Atölyesi'ne katıldı. Kız Kardeşler 2016 Almanya-Türkiye Ortak Yapım Geliştirme Fonu'nda ödüllendirildi; Saf 2018 Work in Progress atölyesine de katıldı. Güvercin Hırsızları ve İçerdekiler 2018'de Work in Progress, Görülmiştir ise Film Geliştirme Atölyesi'ne katıldı.

Nihat Sırdar

çeşme izmir'in güzel bir ilçesi değil sadece

Yeniçeşme 1737 yılında yapılmış. Hemen arkasında bulunan sarnıç sayesinde hiç susuz kalmamış. Nesilleri büyütmüş. Bugün durumu fotoğraftaki gibi. Otomobillere, çanak antenlere ve çöp konteynerlerine ev sahipliği yapıyor.

Yaz geliyor. Özellikle arabadan indikten sonra terden sırlıklam olan sırtlar ve gayet rahatsız edici şekilde yapışan tişörtler ve gömlekler, toplu taşıma araçlarında etraftan gelen buram buram ter kokularını duymamak ve burundan nefes almamak için geliştirilen teknikler, ofislerde kan değerleri düşük olduğu için genelde üşüme hissi yaşayanlarla sıcaktan bunalanların klimayı aç kapa kavgaları, gece yatağın ve yastığının en soğuk tarafını bulabilmek için kıpır kıpır hareketlenmeler, birazcık essin diye tüm camların açık bırakıldığı geceler başlıyor.

Yazın en büyük gereksinimi elbette su. Suyu temin şekli yıllar içinde mahalle çeşmelerinden damacanaya dönüştüğü için ortalık pet şişe çöplerinden geçilmeyecek yine. Sıkışık trafikte satılan ve çoğu çakılmasın diye ikinci kez şırıngayla doldurulmuş sular içilecek, eş dost tavsiyesiyle bulunan kaynak sularından bidonlar doldurulacak. Özellikle bu kaynaklardan alınan suların tadının ne kadar güzel olduğundan konuşulacak.

İstanbul bir zamanlar çeşmeler şehriydi. Sadece benim çocukluğumun geçtiği Kocamustafapaşa'da ve diğer mahallelerinin her birinde en az iki üç tane çeşme vardı. Gün içinde sokakta oynarken susayınca o çeşmeye ağzımızı dayayıp kana kana su içmek o zamanlar gayet doğal bir durumken, bugün hoş bir anı olarak anlatıyoruz etrafımızdakilere.

Ecdat sevgisinin gayet sahte bir şekilde tavan yaptığı günümüzde bizim o kana kana su içtiğimiz ve her biri Osmanlı zamanı yapılan çeşmeler artık kurumuş bir şekilde ya hatalı yol çalışmaları yüzünden yarı yerin altında kalmış bir şekilde duruyorlar ya da çöp konteynerlerine ev sahipliği yapıyorlar.

Çocukluğumuzda bu çeşmelerden akan suya "Terkos suyu" denirdi. İstanbul'un kuzeyindeki Terkos Gölü'nden geldiğine inanılırdı. Hıdırellez sonrası yememize izin verilen dondurmaların ardından Terkos suyu içmek şarttı. Bu şekilde boğazımızın ağrımayacağı öğretilirdi.

O çeşmeler bizim gibi, annelerimizin tabiriyle "sokaklarda sürtmekten bıkmayan" çocuklar için su kaynağı olmasının yanında mahallenin taksici ve arabasına düşkün abileri için de oto yıkama merkeziydi. **O zamanlar bu kadar yaygın ve tazyikli oto yıkamalar yoktu. Arabasını seven ve aşırı titiz abiler haftanın her günü, diğerleri genelde hafta sonları arabalarını çeşme başında yıkarlardı.** Benim gibi otomobil manyağı olan çocuklar doğal olarak sırf arabanın içine binebilelim diye yardım ederdi abilerine. Çocukluğunda bizimle aynı yoldan geçen abiler de bu yardım teklifimizi geri çevirmez, iş bitince arabayla bir tur ve gazoz ısmarlama ritüeliyle temizlik işi son bulurdu.

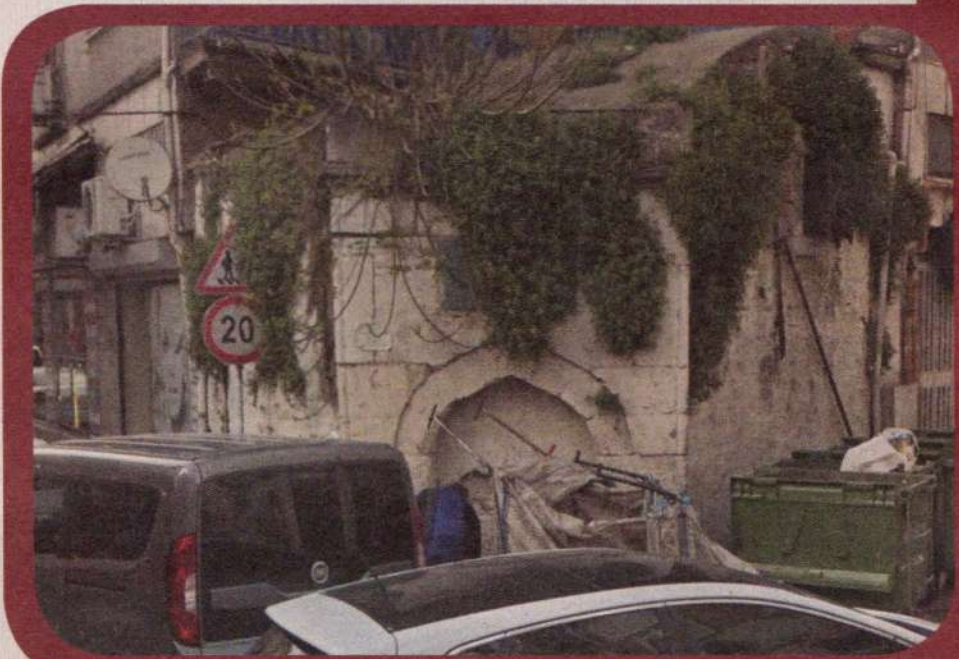
Bizim mahallenin çeşmesi aynı zamanda futbol takımına da adını veren Yeniçeşme'ydi. Ali Suavi İlkokulu bahçesinde oynanan topun ardından ilk adresimizdi kendisi. Suyu kana kana içip kafamızı da bir güzel yıkadıktan sonra İmren Kuruyemiş'in köşesine konuşlanır, dükkânın sahibi Fazlı Abi'den fırçamızı yiyene kadar takılırdık.

Memleketin hatta dünyanın farklı yerlerinde su içen,

çocukluktan kalma alışkanlıkla özellikle yurt dışında bulduğum neredeyse tüm çeşmelere dadanan biri olarak içtiğim en lezzetli suyu hatırladım geçenlerde.

Anne tarafından akrabamız Necdet Abiler'e gidiyoruz annemle. Haznedar'da oturuyorlar ve mevsim yaz. Bu benim gibi o zamanlar minibüs ve otobüs yolculuklarında mide bulantısı tutan bir çocuk için kâbus demek. Topkapı'dan bindiğimiz Bahçelievler minibüsünde de aynısı oldu doğal olarak. İnmemize az bir mesafe kala annemin olağanüstü refleksiyle çantasından çıkardığı küçük bir poşete

Suyu temin şekli yıllar içinde mahalle çeşmelerinden damacanaya dönüştüğü için ortalık pet şişe çöplerinden geçilmeyecek.

koyverdim midemdekileri. Minibüsten indikten sonra etrafına bakınan annem sokağın girişindeki çeşmenin başına götürdü beni. Elimi yüzümü yıkadıktan sonra avucundan su içirdi. Bunu yaşadığımda muhtemelen yedi veya sekiz yaşındaydım. Yaşım 43 ve bu yaşa kadar hiçbir suda aynı tadı bulmadığım gibi o tadı asla unutmadım.

Bu arada çocukluk huysuzluğumun kurbanı olan o minik poşette annemin en sevdiği ve kıymet verdiği küpelerinin olması, bunu fark edince tekrar minibüs parası vermeyelim diye yürüdüğümüz onca yolu geri yürümemiz, çöp kutusunda o poşeti bulmamız ve aynı çeşmede uyguladığımız dezenfeksiyon işlemi sonrası küpeleri kurtarmamız ayrıca fırça yememe neden olmuştu. O firçanın tadını da unutamam.

İstanbul'da belediye kayıtlarına göre 1300 civarında çeşme varmış. Bunların büyük bölümü artık kurumuş vaziyette. Bizim Yeniçeşme 1737 yılında yapılmış. Hemen arkasında bulunan sarnıç sayesinde hiç susuz kalmamış. Nesilleri büyütmüş. Bugün durumu fotoğraftaki gibi. Otomobiller, çanak antenler, kâğıt toplayıcılar ve çöp konteynerlerine ev sahipliği yapıyor. Çocukluğumuzun su kaynağı ecdat sevgisinin TRT'de reyting rekorları kırdığı bu dönemde İstanbul'un göbeğinde bu durumda.

Siz de önünden geçerken keşke aksa da kana kana su içsek diye iç geçirdiğiniz çeşmelere bu yaz farklı bir gözle bakın. Yaşadığınız yerde eğer bir çeşme varsa, biraz tarihini araştırın. Cep telefonunda ekranda kayan tuhaf şekillere ayracağınız vakti biraz buna ayırın. Çeşme İzmir'in güzel bir ilçesi değildir sadece. Bir költürdür, tarihtir bu topraklar için.

antik yunan'da ysk mı vardı? hele roma'da...

Cumhuriyet döneminin sonuna kadar rüşvet verme önlenememiş, hatta giderek artmıştı. Caesar'ın da kendisi ve yakınlarına siyasi başarı sağlamak için halka para dağıttığı, seçilmek için rüşvet verdiği tarih kayıtlarına kadar girmiştir.

Efendim seçim hilesini biz icat etmedik. Binlerce yıllık mazisi var. M.Ö. 6. yüzyıla, Atina'ya gidelim. Uzun yıllar süren Peisistratos'un tiranlığının sonunda, Atina demokrasisinin yeniden düzenlendiği dönemdeyiz. Amaç, çok daha fazla gücün tek bir kişinin elinde toplanıp da bunun tiranlığa dönüşmesini engellemek. Tanıdık geldi mi bilmiyoruz ama Atina halkını böyle bir tehlikeye maruz bırakmamak için bulunan çözüm; tehlikeli ve hırslı bulunan politikacıların 10 yıllığına şehirden sürgün edilmesi...

Şimdi merak edeceksiniz, işlem nasıl yapılıyor... Her kış Atina vatandaşlarına "ostrakismos yapmak isteyip istemedikleri" soruluyor. Çoğunluk "olur" derse 2 ay içerisinde bu oylama yapılıyor. Agora'da geniş bir alan hazırlanıyor, tüm vatandaşlar toplanıyor, oy kullanabilen herkes elinde bir seramik parçasıyla geliyor. Ve bu parçanın üzerine "uzaklaştırılmak istenen siyasetçinin adını" yazıyor. Hile olmasın, vatandaşlar birden fazla oy kullanmasın, ölümler seçmen sayılmasın diye tüm oy kullananlar, oylar sayılana kadar alanda bekletiliyorlar. Ostrakismosa uğrayan kişiye, her şeyini toplayıp şehri terk etmesi için 10 günlük süre veriliyor, malı mülkü güven altında ama. Kişi döndüğünde tüm haklarına yeniden kavuşuyor.

Beğendiniz değil mi? Ama cehalet ve kolay kandırma o dönemde de sorun oluyor. Sanmayın ki Antik Yunan'da da herkes okuyup yazıyor. Oy kullanacak yurttaşlar ellerindeki seramiklere isim yazarken okuması yazması olmayan bir vatandaş Aristides'in yanına gelir. Tanımadığı kişiye elindeki seramiğe Aristides yazmasını rica eder. Aristides şaşırıp "adamin kendisine ne yaptığını" sorduğunda "Hiçbir şey," der seçmen "Tanımıyorum bile ama her yerde ona adaletli denmesinden sıkıldım." Aristides cevap vermez ve adını yazıp adama verir. Cehalet, M.Ö. 6. yüzyılda da güzel bir şeydir.

Yunan böyle de Roma farklı mı?

M.Ö. 2. yüzyıldan itibaren her yıl yapılan halk meclisinde de bütün yollar hileye çıkıyordu. **Seçmene neden başkasına değil de kendilerine oy vermeleri gerektiğini anlatmak zorunda olan adaylar, her türlü hileli yolu deniyorlardı.**

Bir örnek beyaz giysiyi özel bir kille yıkayarak parlatmak bunların en masumuydu. Cumhuriyet döneminde sınırları genişleyen Roma, ele geçirdiği topraklarda, eyaletleri kendi valileriyle yönetirken Municipium'larda başkan ve kendi idare organları vardı. 1 yıl süreyle seçilen adaylar, aynı göreve üst üste gelemiyorlardı. Hilinin yolu bulunmuştu, yüksek bir kurul oluşturulmuştu. Roma'daki açık seçimler M.Ö. 67'de çıkarılan "Lex Gabinia" ile gizli oylama usulü getirilmişti. Her şey gizli olunca M.Ö. 181'de de seçimlerde rüşveti suç olarak düzenleyen kanun çıkarılmış, hatta özel mahkeme kurulmuş, Cornelius döneminde seçimlerdeki hileyi önleyebilmek için cezaların arttırılması önerilmiş ama bu öneri kabul görmemişti.

Cicero'nun "consul" olduğu dönemde çıkarılan bir kanunla, kamu görevlilerine zırt pırt aday olamayacakları o zamanlar söylenmiş, iki sene öncesinden karar vermeleri istenmişti. Aynı yasa, seçimlerde adaylara refakat etmesi için gladyatör veya silahlı koruma kiralamayı da yasaklıyordu. Yani devlet malı deniz, yiyemeyen keriz olmasın diye...

Augustus döneminde çıkarılan yasayla hile suçundan ceza alanların 5 yıl süreyle kamu hizmetinden uzaklaştırılması cezası düzenlenmişti. Daha sonra makam satın almak ve devlet kademelerinde nüfuz sayesinde terfi etmek de bu yasaya eklenmişti. Ama cumhuriyet döneminin sonuna kadar rüşvet verme önlenememiş, hatta giderek artmıştı. Caesar'ın da kendisi ve yakınlarına siyasi başarı sağlamak için halka para dağıttığı, seçilmek için rüşvet verdiği tarih kayıtlarına kadar girmiştir.

O zamanın insaflı yüksek kurulu tüm delilleri inceleyip, tüm tanıkları dinledikten sonra karar aşamasına geçilir, bir jüri üyesi iki kere karar veremeyeceğini belirtirse başkan onu 10 bin sesterz ödemeye mahkûm edebilirdi. Jüri üyeleri toplam sayının üçte ikisine ulaşır ve karar vermek isterse, karar vermek istemeyen üyeler mahkemeden çıkarılır, büyük tahta kufuların içerisine her üye suçluyu temsilen "C" suçsuzu temsilen "A" harfi bulunan mührü basardı. Ama seçim sistemi değiştirilip bu iş senatoya verilince kimse suçlu bulunmamaya başlamıştı. Roma Anayasası'nda diktatör konusundaki en eski sözcük "magister populi" halkın efendisi anlamına geliyor, sınırsız otoriteyi gösteriyordu. Yani seçimin sonucuna müdahaleyi, kılıf uydurmayı, diktatörün adını yumuşatmayı ve hatta sınırsız yetkiyle birini donatıp başa getirmeyi insanlık, milattan önce keşfetmişti.

M.Ö.
2. yüzyıldan
itibaren her yıl
yapılan halk
meclisinde
bütün yollar
hileye
çıkıyordu.

Emrah Akbaş

“inadı bırak”

Kafede oturduğunuzda birden kulağınıza gelen o eski şarkının sizi de alıp “eski günlere” götürdüğü oluyor mu? İşte o şarkılardan biri: Maalesef! Şarkı piyasaya çıkalı 22 yıl olmasına rağmen şu ara Spotify’da hâlâ en çok dinlenen şarkılardan biri... Mansur Ark’la eski günleri, müzik hayatını ve şarkılarını konuştum.

32 yaşında çıktı “Maalesef” şarkınız... Müzik için geç bir yaş mı?

Müziğin yaşı yoktur ki. Sporla ilgili yaş sınırı olabilir mesela fakat müzikle ilgili öyle bir yaş yok. Nerede yakalarsan. Keşke daha önceleri imkânım olsaydı da başlasaydım ama ona bile şükrediyorum. Keyboard almasaydım müziğe hiç başlamayacaktım. Almanya’da ortamım uygundu öyle bir işe girdim. Yavaş yavaş beste yapmaya başladım. Söz yazmaya başladım. Ondan sonra şarkılar birikince ablam “Kaset çıkar,” dedi. “Onlar Türkiye’de olur,” dedim. Türkiye’de yapımcılar buldum bir şekilde bağlantılarla. Ve albüm fikrini öyle benimsedim.

İlk albüm “Mansur Ark” ve çıkış şarkısı da “Maalesef”. Türkiye’de bu kadar ilgi göreceğini bekliyor muydunuz?

Bu işin bir matematiği yok. Ne tutar ne tutmaz bilemiyoruz. Keşke birileri bilse biz şarkıları çıkarmadan önce ona sorsak. Albümü yapmaya başladığımızda başka sanatçı arkadaşlara dinlettiğimizde beğenmediler. “Sana Demedim Mi” şarkısını çıkış parçası isterdim. Ama yapımcım “Maalesef” şarkısını piyasaya sürdü. “Inadı Bırak” olarak biliniyor. Öyle başladığı için öyle de kaldı.

90’lara olan ilgi devam ediyor. Özlem mi var o dönemlere?

Bence o dönemin bütün şarkılarına özlem var. Herkesin ya çocukluk dönemi ya da gençlik. O zaman hayat tozpembeydi. Hiç kimsenin ev, iş sorumluluğu yoktu. En fazla okula gidiyorlardı. 20 yıl önceki dönemlerimiz en sorunsuz dönemlerimizmiş. Bir parfümün, bir rengin, bir filmin, bir şarkının yeri hayatında tabii ki farklı olacak. O şarkıya yapışmış bir sürü anı var. Belki otobüste, minibüste denk geliyordun. Bir anda duyunca da o döneme gidiyorsun. Şimdinin şarkıları kötü o yüzden eski şarkılar dinleniyor demek istemiyorum. Ama şu da bir gerçek ki bilenlerin yaşantısında bu şarkıların başka yeri var.

“Keşke imkânım olsaydı da müziğe daha erken başlasaydım”

Cem Yılmaz, oğlu Kemal’in “Maalesef” şarkınızla dans ettiği bir video yayınladı. Yeni nesli de etkilediğinizi düşünüyor musunuz?

Yeni nesil olmasa da bir şeyleri etkiledi. Çok dikkat çekti. Aynı dönemde Şeyma Subaşı da paylaşmıştı. Bunlar bir şekilde arka arkaya geldi ve bir şeyleri hatırlattı esasında. Müzik işte bayatlamıyor... 80’lerde o kadar az radyo ve televizyon vardı ki bağımlılık yaratacak kadar bir patlama yoktu. Çoğu insanın evinde radyo bile yoktu. Kaset insanın hayatına hızlı ve ucuz bir şekilde girdi. Walkman’ler vardı. 90’lı yıllarda müzik sektörü hareketlendi. İmkânlar çoğaldı. Hayatımıza internet, bilgisayar girdi. Müziğe ulaşım kolaylaştı. Şu an bambaşka bir âlemdeyiz. Cep telefonun ve kulaklığın varsa istediğin yerden gir, dinle.

Siz hangi şarkıları, sanatçıları dinliyorsunuz?

Daha çok Smooth Jazz dinliyorum bütün gün internet radyolarında. Bazen kısım sesi ama kapatmam hiç. Onun haricinde Soner Sarıkabadayı çok severim. Brian McKnight’a bayılırım. Bir de müzik öyle bir şey ki bir şarkısını seviyorsun, diğer şarkısını sevmiyorsun. Ama format olarak daha çok R&B dinlerim, bana ilham da oradan geliyor. Akorlar keyif veriyor.

Sokakta insanlar sizi görünce ne tepki veriyor?

Yüzlerine bir gülümseme geliyor, o bile mutlu ediyor beni. Bana enerji veriyor. Ben de onlara enerji verdiğimi hissediyorum. Şu ana kadar hep keyifli, saygılı, sevgili durumlar oldu. Ne mutlu bana. Çaba gösteriyorum desem yalan olur. Doğal hâlim neyse öyle davranmayı seviyorum.

Yeni albüm var mı yakın zamanda?

Bir iki şarkı hazırlıyorum. Belçika’da yabancı bir şirket tarafından yurt dışında çıkacak şarkı. Birkaç şarkı gönderdim beğendiler. Stüdyoya gireceğim. Bazen bazı şarkı sözleri veriyorum. İdo Tatlıses bir şarkımı okudu. Denk geldikçe, insanlar istedikçe şarkılarımı veriyorum. Çocuklarının sevilmesi nasıl anneyi babayı mutlu ederse, aynı şeyler benim için de geçerli...

90’S

Ertuğrul Özkök

artakalan

SUITE FROM XERXES

küçük İskender’in “Lucifer’in Bisikleti” adlı deneme kitabında çok hoşuma giden bir bölüm var. Şöyle başlıyor: “Tek bir cinayet işlememiş bir seri katilim.”

İnsanın içindeki kötülük ancak bu kadar güzel anlatılabilir. O küçücük denemenin sonuna iki de dize eklemiş: “Ben bir tabanca hayalim. Ama içimdeki kurşun gerçek.”

Atıl kalmış, eyleme geçmemiş bir kötülük de kötülüktür. Hep şöyle düşündüm; İnsanın doğasında kötülük varsa, manevi detokslara ihtiyacımız var demektir. Handel, hayatımın son 30 yılında bu manevi detoksların müziği. Hâlâ öyle olmaya devam ediyor.

Onu dinlerken yıkandığımı, arındığımı

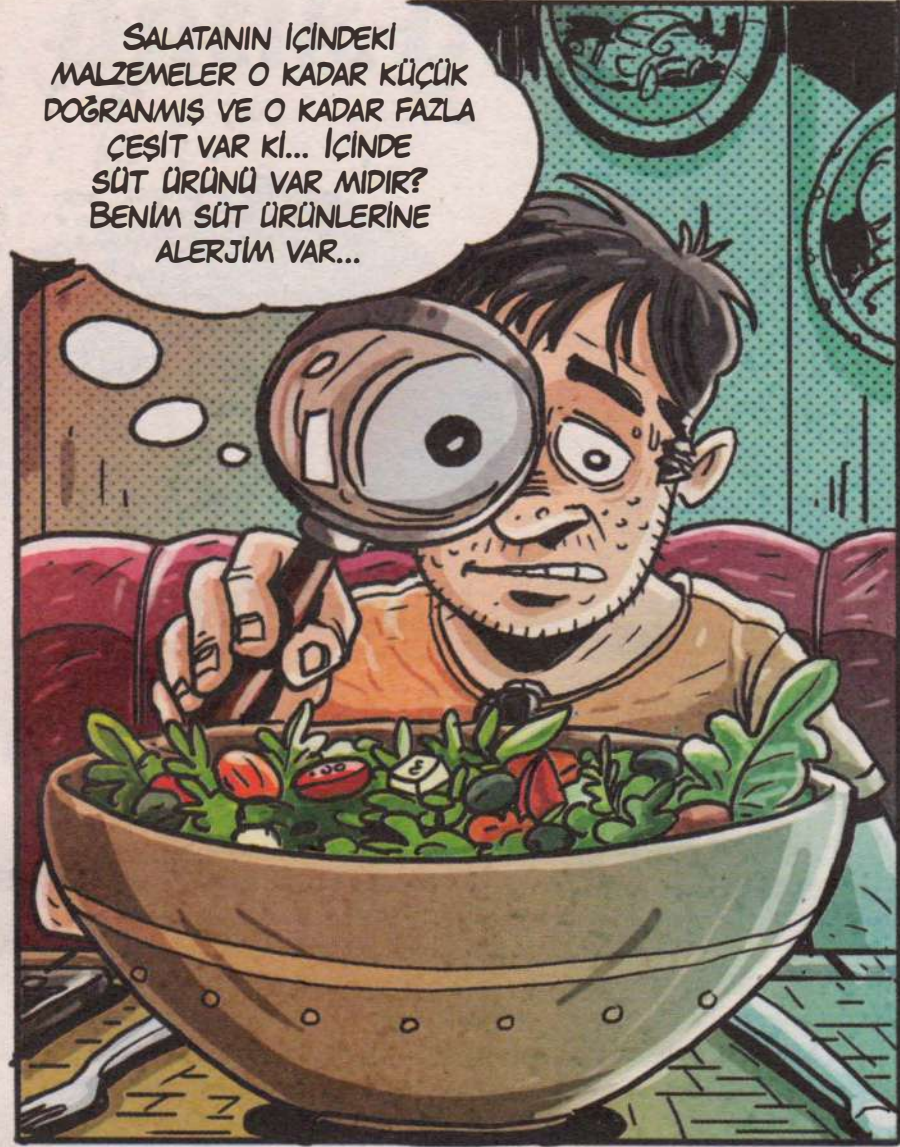
hissediyorum. İnsan kendini ne kadar günahkâr hissederse, arınma duygusu da o kadar kuvvetli oluyor. Yaşım ilerledikçe bu tür iç seyahatlere daha çok çıkar oluyorum. Acaba ölüm korkusundan, ölümün yaklaşmasından mı? Sanmıyorum.

Çünkü ölüm bana yaklaştıkça, sabrım da artıyor. İnsanı hayata bağlayan en önemli ilişki de işte bu.

Loch Ness Gölü,
April 1996

Atıl kalmış, eyleme geçmemiş bir kötülük de kötülüktür.

Zafer Algöz

arabam aşkım benim

Enişte muhabbetçi, güzel ama trafikte kafa sokan, şerit değiştiren kim varsa alayına saydırıyor. Çukurlardan ve su birikintilerinden zaten hep kaçış hâlindeyiz.

Eniştemiz Metin abimle buluşacağım. "Sen buraya arabayla gelme.

Atla bir taksiye ben seni Bakırköy sahilinden alırım," dedi. Yani Beşiktaş'tan Bakırköy'e kendi arabanla gidip gelmek varken, taksitle niye gidip döneyim diye düşüncemi sesli versiyona getireyim dedim lafımı söyletmedi bile. "Ya sen beni dinle. Bizim buralarda sokaklar kazılı ve çukur içinde. Arabana bir şey olur. Çizilir, kırılır. Otoparklar dolu. Ben seni sahilinden alırım dinle abini yahu." Atladım taksiye. Sahil yolunda solumuzda deniz... Beşiktaş, Karaköy, Sirkeci, Cankurtaran ve Zeytinburnu derken Bakırköy'e buluşma noktasına geldim. Yaklaşınca aradım: "Sen dediğim yerde in beni göreceksin," dedi. Taksiden indim sağıma soluma bakıyorum enişte yok. Bir baktım yolun karşı şeridinde geçmiş dörtlüleri yakmış el sallıyor. Yolun karşısına geçtim kucaklaştık. "Eee biz Ataköy tarafına gidecektik. Sen niye ters tarafa geçtin?" "O yolun ilerisinde su borusu patlamış, arabamı o yola hayatta sokamam. Gül gibi aşkıma, çamurlar sıçrattıramam." Bu arada şunu da söyleyeyim unutmadan: Aşkım dediği araba 2004 model Renault. Açık fıstık yeşili, metalik... Ama nerede, nasıl bakmışsa, nasıl korumuşsa fabrikadan çıkmış gibi. Tek bir çizik, göçük, çürük, oyuk yok. Koltuk döşemeleri falan hepsi pırıl pırıl.

"Arabada sigara içirtmem ona göre. Bakayım ayakların çamurlu mu?" Sigara içmeyeceğim anlaştık. Pabuçlarımız da temizlik kontrolünden geçer not aldı. **Sağ kapıyı açıp bineceğim: "Bir dakika dur," dedi. Arabanın bagajından, oto yıkamalarda paspaslara koyulan yepyeni bir açık kahverengi kâğıt çıkardı.** Ön sağ paspasa elleriyle serdi. "Enişte misafire yer yatağı yapar gibisin. Yatıya gelmedim sadece senin tanıdığın Amerikancı Cemal Usta'ya gideceğiz." "Koltuğa yavaş otur, birden kendini bırakma, 14 yıllık orijinal döşeme bu. Aman kapıyı sen kapatma bana bırak." Yola çıktık nihayet arabanın içinde kesif bir vanilya ve Altın Damla Kolonyası karışımı bir koku var. Benim ilk arabam 1956 model direksiz şevroldü (Chevrolet), ilk aşkımdı benim. Tekirdağ'a giderken gece çok yağışlı yolda park etmiş kamyonu arkadan yapıştırmıştım. Güzelim şevrol ön cama kadar haşat oldu. Ama çok sağlam kaya gibi kaporta var arabada. Arkadan yapıştırdığım yüklü kamyon kaydı kaydı gitti hendeğe yan yattı. Başka araba olsa ölmüştük. Biz dört kişiyiz, çizik yok. Kamyonunda uyuklayan şoför ve muavin korkudan şok geçirdiler. İki saat "pe pe pe" deyip durdular ambulans gelene kadar. Enişte muhabbetçi, güzel ama trafikte **KAFA** sokan, şerit değiştiren kim varsa alayına saydırıyor. Çukurlardan ve su birikintilerinden zaten hep kaçış hâlindeyiz. Bu arabaya olan aşırı tutkusunun tam tersi bir örnek verdim: "Enişte bizim eski aktörlerden Nur Subaşı, Lada marka araba almıştı. Tam 10 sene arabayı hiç yıkatmadı. Arabanın dışı içinden daha temiz diyorum o derece yani." "Neeee öyle bir arabaya değil binmek trafikte bile yan yana gelmem, hemen yolumu değiştiririm ben. Bak bu araba vücutta bir kitap Arslan'ın yazdığı kitabı okuyorsun işte o kadar..."

çekiç ve boya darbesi görmedi. Bütün parçaları orijinal. Yolda küçük bir ses duysam huylanır, işi gücü bırakır servise **giderim** hemen. Aldığımdan beri kapalı garajda saklıyorum bunu. Üstünde hep brandası örtülü. Kullanmasam bile arada brandayı çıkarıp tozunu alıyorum, tekrar örtüyorum. Ben arabayla konuşurum uzun yolda gönlünü alırım, iltifatlar ederim şiirler şarkılar söylerim ona." Ohoo eniştem arabanın delisi olmuş. O anlattıkça ben arabada gülüyorum. Ön panele gülerken yanlışlıkla küçük bir fiske attım. "Oğlum sen beni öldürmek mi istiyorsun? Bana böyle vur ses etmem ama panele vurma gösterge tablosuna bir şey olur altta sigortalar var başımıza iş almayalım."

Şoförü sinirlendirmeyelim bari diyerek elime ayağıma hâkim olacağım söz verdim. Amerikancı Camoka'nın (Cemal Usta'nın) tamirhanesine yaklaşıyoruz. "Bak sana bir şey anlatacağım. Böyle bir sahneyi filmde yap millet ölür valla. Hani aylar önce büyük bir dolu faciası oldu ya, o gün arabayı garajdan çıkardım. Semra'yla beraber akraba ziyaretine gideceğiz Hazine'dar taraflarına. Bir baktım apartmanımızın önünde boş yer var. Arabayı oraya çektim, yola çıkmadan bir tuvalete gireyim bari diyerek eve çıktım. Hanım hazır çıkacağız zaten. Ben tuvaletteyken bir takırtı koptu dışarıdan öyle böyle bir gürültü değil. Fırladım pantolonu falan toparladım hemen. Allah'ım arabaların üstüne ceviz iriliğinde dolu yağıyor. Aşkımın üstüne dolu yağıyor. Can havliyle çekyatın büyük süngerli bölümünü yerinden söktüm. İkinci kattan balkona çıkıp arabamın üstüne bıraktım. Hanım bağıriyor 'Delirdin mi ayol ne yapıyorsun?' diye. Parkamı sırtıma atıp uçar gibi merdivenlerden aşağı indim. Baktım sünger yatak rüzgârdan kaymak üzere. Boylu boyunca sünger yatağı iyice arabamın üstünü örtecek gibi yerleştirdim. Sonra da uzunlamasına yattım çatının üstüne. Komşular cep telefonuyla çekip gönderdiler. Cemal'in dükkânda seyrettireceğim sana öleceksin gülmekten."

Cemal'in dükkâna yaklaştık ama sokak başında hafriyat var. "Ooo ben bu toz toprağa araba sokamam. Şimdi hafriyat kamyonlarından taş düşer, toz olur. Biz en iyisi arka sokağa bırakalım arabayı." Arabadan indim. Enişte inmiyor bir türlü. Önce ruhsatı aldı cebine koydu. Kendi imal ettiği Altın Damla-vanilya karışımı kokuyu da sağa sola "pıst pıst" diye püskürttü. Arabanın bagajını açtı. Yeni bir paspas üstü kâğıdı 20 dakika önce bastığımla değiştirdi. Eskisini katladı çöp torbası yapmış olduğu bir naylon poşete koydu. Kapıları, aynaları ve bagaj kapağını iki-üç defa yokladı lastikleri hafif topukla test etti havaları nasıl diye. Geldik bir arka sokağa Cemal Usta'nın dükkânına. Klasik arabalar ve insanlar var. Çıraftan öğrendiğimize göre bir arabayı teste çıkmış 10 dakika sonra gelecekmiş. Çaylar, kahveler diğer arabalar üstüne sohbetler falan derken Cemal Usta sokak başından Belair'le göründü. Süzüle süzüle geldi yanaştı. İner inmez tamirhaneye seslendi: "Ulan herifler aylardır bitmeyen hafriyatla anamızı ağlattılar, müşterim gelip gidemiyor, şimdi de sokağın arkasına çekicileri getirmişler bütün arabaları çekip götürüyorlar. Arabası olan varsa..." daha lafını bitirmeden eniştem elindeki yarım çay dolu bardağı yere çaktı, "NEEEE AŞKIMMM, ARABAAAMM!" diye öyle bir depara kalktı ki yetişmenin imkânı yok. Toz oldu kayboldu gözden. Arıyorum arıyorum telefonu açmıyor.

Nihayet açtı "Ben şu anda taksideyim. Nereye çektilerse gidip bulacağım eğer küçücük bir hasar varsa mahkeme, karakol, maddi tazminat artık ne gerekiyorsa..." Güleceğim ayıp olur diye zor tutuyorum kendimi çünkü bildiğin ağlıyor, ağıtlar yakıyor. Orada klasik arabalara bakan bir delikanlı konuya vâkıf oldu hemen. "Abimizin aşkım diye peşinden gittiği klasik arabanın modeli nedir abi merak ettim?" dedi. "2004 model orta klasman bir araba," dedim. Çocuk güldü. "Vay be helal olsun ne aşkım," diye dalgaya vuracaktı ama Cemal Usta 165 kiloluk dev kalıbıyla çocuğu süttten kesti: "Öyle kafa bulunacak bir mevzu değil be birader aşk bu. Bir başkasının gözünde kıymetsiz olana bir başka gönül delice kapılır, sever, âşık olur ve aşk olur. Sen bu insana nasıl aşkınsın diye sorabilir misin? Ayıp olur. Âşık olana niye aşkınsın denir mi? Denmez. Araba işi de böyledir. Kimine göre bir araç, kimine göre bir aşk!"

"Aşık olana niye aşkınsın denir mi? Denmez. Araba işi de böyledir. Kimine göre bir araç, kimine göre bir aşk!"

palyaço'nun günlüğü (12)

Yaşamayı sevmenin, hayatı armağan kabul etmenin, evrenin yolladığı her ne varsa sevgiyle kucaklamanın, hatıraları selamlamanın keyfine okuyarak, yazarak varabiliyoruz. İşte bu yolun en heyecan verici yolcularından biri de günlükler.

"Yaşım yirmi beş," dedim. "Çok daha küçük gösteriyorsun, genetik herhâlde." "Olabilir, neden merak ettiniz yaşıma?" "Cümlelerin delikanlı, cümlelerin ağır geliyor sanki. Bazen bana da olurdu senin yaşlarında. Kendimi bana ait olmayan cümlelerin, anlamların içinde bulurdum. Sakın yanlış anlama! Farkında olmadan tüm benliğiyle, tüm masumiyetiyle dalyor insan okyanus dalgaları gibi cümlelerin arasına. Genç bir cesaret ve zamansız bir açlık hissiyle saldırdım çoğu kez bilgiye, bilinmeze. Öyle olmuyor kendini beslemek, gördüm zamanla. Yirmi beş dedin değil mi? Yaşlı cümlelerle didişmek için çok gençsin. Kendine noktalama işareti

gibi davranma, çelişmekten, hata yapmaktan korkma. Kitapta okudun diye bilmem kaç zaman önce biriktirilmiş düşüncelerle kendi yolunu tıkama. Tamam öğren, bil hatta benimse istiyorsan ama kim ne keşfetmişse etmiş, umursama. **Bir sürü yanlış bul kendinde gerekirse; bir sürü dilemma, yüzlerce, binlerce anlamsızlık yakala dersen hayatında!** Senin olduklarından emin ol yeter. Sadece senin!" Buna benzer şeyler söyledi hayran olduğum hoca, usta. Aklımda kalanları yazdım işte. Bir gün belki zamanı gelince hatırlamak isterim diye. Belki de kaybolur zaman içinde, bilmiyorum.

Canım oğluma; başarılarından çok mutluyum, nice sağlıklı yaş günlerine dileklerle. Seni çok seven baban. Mehmet Davran.

Biriktirdiği anılarla geride kalan yıllar, birbirlerini geride bırakma yarışındalar. Ama yine de beni yakalayamazsın Cem... Merhaba Cem, girizgâha uygun olsun diye çok ama çok gerilere gideceğim. Yıl 1975. (Sayfalar, sayfalar, yaşananlar)... O çocuk oyuncu, evimi, yüreğimi, düşüncelerimi paylaştığım arkadaşım oluyor... Arkadaşlığımız üç yıl süren Ahududu oyunuyla dönüyor dostluğa. Ve çehresi değişen Ülker Sokak'taki 44 numaralı ev. Geride kalan oldukça çok yıl var ama dedim ya; yine de beni yakalayamazsın. Yüreğindekiyle sağlıklı nice uzun yıllara, Davranlarınla. Ben, Ferhan, Özgür, 44 numara seni unutmayacağız Cem. Arslan abin. (Arslan Kacar)

Benim dünyamın "Cem köşesi" var. O köşede aydınlık, sağlam, yumuşak, ince, temiz, onurlu, hakiki bir cevher saklıyorum. Kararmasın, kırılmasın, kirlenmesin, lekelenmesin, yıpranmasın,

çalınmasın diye hep nöbetteyim. Kırkinci yaş günün için bir öğüt geçiyor içimden; sen de kendi dünyadaki cevher köşelerini iyi gözet, sıkı koru. Bil ki onlardan daha değerli bir varlığın hiç olmadı, olmayacak da. İkinci kırka hoş geldin, sefalar getirdin Cem; güzel yaşa canım kardeşim. Füsün (abla) Akatlı.

Hikâyemin üç özel insanı artık sonsuzlukta. O yaş gününden sonra birkaç yıl içinde veda ettiler bu dünyaya. Bana yazdıklarından küçük notları paylaştım sadece. Hatırlama, unutmama kapısını biraz daha aralasan diye. Asıl cümleleri, o tekrar tekrar okuduğum sayfalar benimle birlikte kanatlanıp uçacaklar daha. Hatıralarına saygıyla. Sadece bu üç dokunuştan sonra gelelim masaya. Bu kez uzaktaki bir apartmanın çatısından bakar gibi hem de. O masa dağıldı elbette. Kötü bir çözülme, dağılma değil sakın ha! Sadece hayat kadar, zaman kadar ve tabii hikâyeler izin verdiği kadar. O gün unutmuş olabilirim söylemeyi ama şimdi başka bir çatıdan seslenebilirim onlara. İyi ki vardınız o masada, hep sağlıklı, mutlulukla.

Sobalı ev özlemi cümlelere sığmayacak kadar derin. Kalorifer peteği ya da zeminden ısıtma gibi ruhu olmayan sistemlerin anlayamayacağı, ulaşamayacağı kadar derin hem de. Öyle sıhhi tesisat fetişi gibi bir bulanıklık değil, kocaman bir dünya var içinde o derinliğin. En üstte sıcak bir masumiyetle karşılaşsınız,

gerisini siz düşünün hatta yaşamışlardan, hissetmişlerden dinleyin. (Bu sobalı ev konusu başlı başına bir edebiyat ürünü olmaya aday esasen. Çok hassas bir yanımıza dokunuyor ne zaman lafını etsem. Belli ki bir köşemiz sıcak hâlâ, tütmeye devam ediyor masumiyetimizin bacası her şeye rağmen.)

Palyaço'nun Günlüğü epeydir yoktu ortalıkta. Kendine ait tuhaf bir zamanlaması var. Bir şey oluyor, sanki iklim değişiyor ve cümleleri ortalığa saçılıyor. Yazmanın büyüüne inananlar için anlaşılır bir durum, sorun yok. Küçük, basit, kıvrımsız öykülerin peşinde koştuğum günlerde bana da sürpriz oldu. Yaşamayı sevmenin, hayatı armağan kabul etmenin,

evrenin yolladığı her ne varsa sevgiyle kucaklamanın, hatıraları selamlamanın keyfine okuyarak, yazarak varabiliyoruz. İşte bu yolun en heyecan verici yolcularından biri de günlükler. Şimdi varsın saatler ileri-geri alınsın. Palyaço gülümsemesini saklamıyorsa artık, takvimler ne yapsın? Kim bilir zamanlarından birinde tekrar buluşmak üzere, muhabbetle...

Dün kırkinci yaş günümü kutladık. Bir kenara çekilip hemen yazmak istedim. Geç yattım geç kalktım tabii ama aklımda hâlâ düşündüklerim. Ertesi güne bırakılmış değil, uykuyla uyanıklık arasında bir gezinti sadece gecikmenin sebebi. Elimde bu "özel" yaş için bana yakınlarımın duygularını aktaran mektuplar var. Hediye işte. Herkes dili döndüğünce bir şeyler yazmış. Yorumsuz saklayacağım. Uzun yıllar sonra açıp okuduğumda neler hissedeceğim kim bilir? Akşam kocaman bir masanın etrafında toplandık. Yenildi, içildi, eğlencildi. Bir ara -işte o bir kenara çekilip yazmak istediğim an- yabancılaşıp

kendime ve masaya, dışarıdan, karşı binanın penceresinden bakar gibi oldum. Küçük bir an ama unutulmaz! **Kimdi onlar? Nasıl bir araya gelmişlerdi? Sonraları nasıl olacaktı? Mesela yirmi yıl sonra, tekrar aynı sofa kurulabilir ve kaldıkları yerden devam edebilirler miydi? Hayat onlara nasıl bir oyun kuruyordu?** Karşı pencereden bakmayı bıraktım, şarkıya eşlik edip mumlara üfledim. Dün elli beşinci yaş günümü kutladık. Şimdi o mektupları okuyorum, masanın fotoğraflarına bakıyorum, bir şeyler yazıyorum. Belki bir gün paylaşırım, belki de hiç!

Belli ki bir köşemiz sıcak hâlâ, tütmeye devam ediyor masumiyetimizin bacası her şeye rağmen.

Can Yılmaz

seçim otobüsü

Tanımadığım kız için dayak yemeyi göze alamadım açıkçası, zaten kız da yüz vermemişti... Ama çekip gitmek de kanıma dokundu, göz öldürüp vaz mı geçtik yani masum sevdamızdan, ha bin yıl ha bir dakika, sevda lan bu...

Erken gelmiş bahara nazire yapar gibi cılız bir gömlek, hafif bir ceketle çıktım yola. Daha evin kapısında yüzümü tatlı bir rüzgâr yaladı, akşama doğru deli eseceğini söyler gibi kulağımın dibinden geçti gitti. O an eve dönüp bir kazak takviyesi yapmak lazımdı ya, geç kalınmış muhabbete yetişme telaşı alıkoydu kırk beş basamağı geri çıkmaktan; hızla unuttum balıksırtı, geçen hafta mevsim sonu indirimine yedirilmiş, geçen yılların modasına yakın duran kazak fikrimden. Adımlarımı hızlandırdım, durağa gelişi muamma otobüsü yakalamak için. Bir anda buluştuk ağzına kadar dolu otobüsle, bir sonrakini bekleyecek zaman yoktu.

Üç adım koşucusu gibi attım kendimi otobüsün içine doğru. Şoförün daha frene basmadan boş bulunup açtığı kapıdan daldım, sırtı mahalleye dönük kalabalığın içine doğru. Âdettir otobüste yer bulan taze, içerdekileri fırçalar, "İlerleyelim beyler.. Kapı kapanmıyor." Otuz yıldır aynı melodi aynı ses gibi kulağımda, "İlerleyelim beyler..." Kadınların üstüne almadığı bir uyarı olsa gerek, "Hanımlar da ilerlesin," diyeni duymadığım gibi ilerleyen kadını da görmedim. Sağlam bir köşe bulan, bir milim adım atmaz otobüsün içinde; uyarılar, bağırış, çağırış ve illaki bir ağız dalaşıyla taçlanan minik nümayiş hızla sönümlenir ama kimse sırtını dayadığı camdan vazgeçmez ilerlemez.

Arkamdan itiliyorum derinlere doğru, ilerlemek mümkün değil, belli ki iki kez durağa gelmemiş otobüs, yoksa bu saatte biraz olsun adımlamak mümkün oluyordu otobüsün içinde, ama şimdi ne mümkün. Dışarıda esen bahar yeli otobüsün içine uğramıyor bile, kapılar açılıp kapanıyor ama garibim temiz hava yer bulup da gezemiyor, hâlbuki ne temiz ne tatlı bir esinti baharı müjdelemişti beş dakika önce... Ve nihayet her türlü azarı sineye çekip yardım hanımları, beyleri ve illaki annesinin bacak arasında dikilen bir taze oğlan çocuğunun ayağına basıp yeni ayakkabısının ucunu kanırttım daha cilasız üzerimdeyken. Annesi özrümü kabul etse de içinden ettiği beddua kulaklarımı çınlattı bile. Çocuk ise farkında değildi, garibim otobüsün içinde gezinen az miktardaki oksijenin peşindeydi.

Sırtımı körüğe yasladım nihayet, yerim sağlamdı artık. Gideceğim on iki durak vız gelirdi. Tam gevşemiş, soluğum düzelmiş, cılız ceketimin kolunu memur kılıklı adamın kışının baskısından kurtarmıştım ki onu gördüm; ufak tefek, mavi gözlü, otobüsün geçtiği mahalleler için fazla şık ve yeni taranmış sarı saçlarıyla tam karşımda duran bir kız. Boylu poslu değil, hatta sıradan bir yüz güzelliğiyle bile otobüsün içinde pırıl pırıl parlıyor, kara kara kıyafetlerin arasında mavi pileli elbisesi ve anne örgüsü beyaz kazağıyla göz kamaştırıyor. **Otobüs adabı gereği gözlerimi kaçırıyorum istemeden de olsa, ama saniyeler sonra utangaç bakışlarımı gözlerinde gezdirmeme engel olamıyorum.** Kötü bir bakış değil benimki, hatta korkak, beceriksizce,

Bakakaldım kıza, göz öldürmek değil, zevküsefa niyetim de yok, çölde vaha bulmuş gibi takılıp kaldım sadece...

istemersiz... Zerre kötü bir şey düşünmeden zihnimde, sadece bakakaldım kıza, göz öldürmek değil, zevküsefa niyetim de yok, çölde vaha bulmuş gibi takılıp kaldım sadece, utanıyor olmam da cabası...

Kız benden küçük belki, aramızda nereden baksan beş yaş var, yirmili yaşlarında olduğu muhakkak, etraftan huylanan olacak diye başımı çeviriyorum ama aklım mavi gözlerde kaldı, kaç durak gittik hangi muhitteyim orali değilim. **Bir haftadır hasretle beklediğim muhabbet saatini geçirmem ise hiç umurumda değil, zihnim mavi gözlerle meşgul, otobüste olmam bile manasız şu an...** Kalabalığın arasından kıza fark eden bir yığın adam

var elbet, bakışları sevimsiz, gülüşleri rahatsız edici, kız orali olmuyor ama benim bile isyan ettiğim o leş bakışlar altında oturmak nasıl bir şey, tahmin etmek zor değil. Bir iki adım daha atıp yanaşıyorum kıza, etrafında durup "Bakmayın lan sığır gibi," diyesim var, belki dışıma göre birine çatıp, kızdan sessiz bir "Aferin" alma niyetindeyim.

Duraklarda inenler son kez bakıyor kıza, koridorda ilerleyip yeni fark edenler mihlanmış gibi kalıyor yerinde, adım atan yok. Kesin kavga çıkacak, hatta ben sebep olacağım çok net. Herkes tam bir pespayelik içinde süzüyor kıza, ben hariç. Benimki masum bir bakış, içten ve zerre kötü niyet yok. İçimdeki masumiyeti fark etmiş, beni diğer at hırsızlarından ayrı bir kefeye koymuştur diye ümit ediyorum. Zavallı kızcağız kimseye bakamıyor, gözü bir yerden pencereyi yakalamış dışarıyı seyreliyor. Tıknaz bir delikanlıyı gözüme kestirdim, çünkü gözünü kırpmadan bakıyordu kıza, keyfim kaçtı asabım bozuldu, "Hey önüne bak," dedim. Tıknaz önce duymadı sonra göz göze geldi benimle, "Hayırdır," dedi ağzını yaya yaya, bu kızın yanından geçemez böylesi ya, tam o tiplerden, "Önüne bak," dedim yine, biraz da abarttım kız duysun onu koruduğumu diye... O sırada otobüs durdu, kız ayaklandı ve annesiyle birlikte otobüsten indi. O kadar hızlı olmuştu ki atışmak üzere olduğum mal değneği tıknaz bile fark etmedi kızın indiğini. Baş başa kalmıştık adamlarla, ben yaşlarındaydım ve beni kolaylıkla alt edebilirdi, biliyordum böylelerini... Kız da inmişti zaten, uzatmadım, "Neyse, boş ver," dedim usulca ama tıknaz kıza çoktan unutmuş bana kurulmuştu. "Boş vermezsem ne olur?" dedi otobüsün içinde ben varım ulan dercesine höykürerek... Mavi gözlü kız belki evine varmış, televizyonun karşısına oturmuştu ama biz belayı almıştık "Boş vermezsem ne olur?" diye tekrar etti tıknaz... Elimin altındaki düğmeye bastım usulca, kapı açılınsın da kendimi atayım diye. Tanımadığım kız için dayak yemeyi göze alamadım açıkçası, zaten kız da yüz vermemişti... Ama çekip gitmek de kanıma dokundu, göz öldürüp vaz mı geçtik yani masum sevdamızdan, ha bin yıl ha bir dakika, sevda lan bu... Ondan bundan farkım kalır mıydı? Bu duygular içinde indirdim yumruğumu tıknazın gözünün üstüne ve bağırdım duysun diye tüm otobüs "Ben sevdim ulan..."

Selen Servi takdire şayan!

Uzunca bir zamandır takdir sözleri kafamı kurcalıyor. İnsan takdir edildiğinde sıkça saçmalasa da takdir edenin durumu daha incelenesi gelmeye başladı bana. Kimi sıcak, kimi anlamsız, kimi boş, kimi motive edici takdirler... Arapçadan dilimize geçen bu kelimenin birinci anlamı için TDK şöyle diyor: "beğenme, beğenip belirtme, değer verme." Kıymetli kelime aslında.

Ne oldu da kelimelere dökseim geldi bu durumu, söyleyeyim. Kars gezisi sırasında Zümran'la tanıştık. Bir süredir kendisini görülecek yerler listesinin başında buldu Kars. İç turizmin yeni gözdesi olmuştu. Gidenler gitmeyenlere anlattı ve anlattıkça ilgi arttı. Bu ilgi 2018 yılında zirve yapmış ve Kars ağırladığı turist sayısında rekor kırmış. 78 bin nüfusa sahip Kars'a 2018'de yaklaşık 92 bin yerli ve yabancı turist gelmiş. Şöhret olmanın kişilere olduğu gibi, kentlere de kazandırdıkları ve kaybettirdikleri var tabii. **"Ne güzel kendi yaşımda kavrulup gidiyorduk, biz bize mutluyduk" bir yanda, ekonomiye büyük katkı sağlayan "turistin kazandırdığı para ve ilgi odağı olmak" diğer yanda.** Tam bir şöhretin bedeli durumu...

Kars bu şöhreti hak etmiyor değil. Görülmeye değer yapıları, tarihi, yemekleri, aşıklar kültürüyle, insanı heyecanlandıran bir sınır şehri memleketin. Ben Kars'ın Boğatepe köyünde Zümran'la tanışmamızı anlatmak istiyorum kısaca.

Köye vardığımızda bizi küçük, taş bir binaya soktular. Peynir müzesiymiş. Malakanlardan kalma bu yapı, Boğatepe Derneği tarafından Mimar Nevzat Sayın'a restore ettirilmiş. Biz duvarlara bakınırken içeri güler yüzlü bir kadın giriyor. Zümran'mış adı. Aa ben bu kadını TRT'de bir belgeselde görmüştüm. Fransızca konuşuyor, yörenin endemik bitki türlerini anlatıyordu. Zümran, köyünü ve köyde yaptıklarını, binlerce kez anlatmaktan ezbere dönmüş cümlelerle aktarıyor bize. "Bizimki bir yok oluş ve var oluş hikâyesi" diyor. Köyden 23 kişiyi bir kazada kaybetmişler. Büyük acı yaşanmış. 40 olan hane sayısı 10'a kadar düşmüş. Yok olmaya yüz tutmuş köy. Büyük acı...

Bir gün aynı köyden ve o kazada abisini kaybetmiş olan İlhan Koçulu gelmiş ve dernek fikrini atmış ortaya. Birleşmiş Milletler'e götürmüşler projelerini. Artizan peynir üretimiyle ekoturizmi canlandıracaklar, dolayısıyla köylerini.

Zümran diyor ki **"Birleşmiş Milletler, kadınlar için içindeyse projenizi destekleriz, dedi ve şu anda derneğin yarısından çoğu kadın!"** O gülümsüyor biz gülüyoruz. Bitki türleriyle ilgili eğitimler almışlar Fransızlardan. Peynir üretiminin en sağlıklı yoldan nasıl yapılacağını öğrenmişler. Bakmışlar anlamakta zorlanıyorlar, bir yıl Fransızca dersi almışlar. Köydeki hane sayısı da 70'lere yükselmiş. Geri göç almışlar. Tam bu noktada heyecan ve sevinçle karışık nidalar yükseliyor, bizim de içinde olduğumuz kalabalıktan. **"Bravo! Tebrikler! Aferin kız Zümran!"**

Bir an ben de galeyana kapılıyorum **"Helall!"** diye bağıriyorum.

O anda garip bir his düşüyor içime. Neden bunca sevinç duygusu ve alkışlama isteği? Takdir ettiğimiz ne? Kim? Neden bu kadar şiddetli? Elbette başarı öykülerini kutlar insan. Zarif bir tavidir. Heyecan verir olumluya dönen tüm hikâyeler, coşkulanırız. Yine de o anda cereyan eden "takdir etmenin" buruk bir tadı vardı sanki.

Takdir edenin kendini oturttuğu bir mertebe olduğu geldi aklıma. Tıpkı okulda verilen takdirname gibi... Daha üst makamın, öğretmenlerin, öğrenciyi başarısından kaynaklı "değer bulduğu" belge... İşte bu an'dan ve anıdan hareketle sorularım oluştu, takdir ettiklerime, takdir edenlere(!) Karşımızda bunu anlatan bir Avrupalı olsaydı veya İstanbullu biri bu projeyi bize önemli bir binanın önemli bir salonunda anlatsaydı takdimimizin tınısı aynı olur muydu? Aslında o işi bizden iyi yapmasına çok da ihtimal vermediğimiz birilerini, biraz da şaşkınlıkla, oturduğumuz makamdan payelendiriyor muyuz?

Belki de imkânlarının azlığının farkındayız ve daha çok emek verdiklerini ve başardıklarını görüp mü alkışlıyoruz? Samimi miyiz? Tüm o imkânların içinde olup, hiçbir şey yapmayışımızla mı yüzleşiyoruz? Bunu kapamak isteği takdimimizi de abartıyor mu?

Takdir mi ediyoruz gerçekten, yoksa gizliden tahkir mi? Düşünmeye değmez mi? Kendimizi kayırmadan... Ne güzel olur yüzleşmek, ne kadar da takdire şayan...

HANGİ

Merve Çağıran

Angel-A: Beni seviyor musun sevmiyor musun?

André: İlk günden beri. İlk saniyeden beri.

Angel-A: Güzel. Söyle öyleyse.

André: Bunu söylemek zor.

Angel-A: Neden biliyor musun?

André: Hayır.

Angel-A: Çünkü sana hiç söyleyen olmadı değil mi? Biri nasıl yapacağını göstermeyince kendini sevmek zor.

André: Evet.

Angel-A: Seni seviyorum, André. İşte oldu. Sen de sevidin. Artık sevgi vermemen için sebep yok. Hadi...

André: Seni seviyorum Angela. Ya da adın her neyse...

Angel-A / 2005

Yönetmen - Senarist: Luc Besson

FİLM

Serenay Aktaş

Chris Gardner: Bir daha kimsenin sana bir şey yapamayacağını söylemesine izin verme. Benim bile. Tamam mı?

Christopher Gardner: Tamam.

Chris Gardner: Bir hayalin varsa onun peşini bırakmamalısın.

Birisi bir şeyi yapamıyorsa senin de yapamayacağını söylemek istiyordur. Bir şeyi istiyorsan, peşini bırakma. O kadar.

The Pursuit of Happiness / 2006

Yönetmen: Gabriele Muccino

Senarist: Steven Conrad

HANGİ

Cem Uslu

Eleni: Benim güzel oğlum! Haydi kalk oğlum! Artık hiç kimsem yok. Ne düşüneceğim ne geceleri bekleyeceğim ne de seveceğim kimsem yok. O sendin... Ve sendin... O sendin... Ve sen sendin.

Trilogia: To livadi pou dakryzei / 2004

Yönetmen - Senarist: Theodoros Angelopoulos

SAHNE?

Hazırlayan: Pınar Aksel

Kaan Koç

birdenbire bir ikiz

**Büyük anıtlar dikilsin,
içinde piramitlerin
taşlarını değil de
artık banknotları üst
üste dizen köleler,
içinde çek defterleri,
tokalaşmalardaki hançer,
akşam yemeklerinde
muhabbetler sanki
bir çarpıklığı
tanrılaştırır biçimde.**

Nedir ellerinde sağa sola fırlatıldığım canavarın rengi ve nedir benim kemiklerimin esneme payı? Büyük sözcüklerden bahsettiler bana yanıt olarak; sözlüklerde, baş harfi hep büyük yazılan kelimelerden. Oysa ellerim vardı benim de; kendi yazgımın mürekkebiyle kararan parmaklarım. Bir yerlerden aşırıldığım fikirler, yoğurup birbirine kattığım ve birbirlerine çarpa çarpa yok olan düşünceler. Tarihimin beni çevirdiği bu şekilden, kendi dönmek istediğim biçime doğru yürürken, atalarımın neye ne kadar dokunabildiğini düşünüp durdum da bulamadım. Ne kadarını anlatabildiklerini, mağara duvarlarına eğri büğrü çizgilerle; barikat olsun diye kendilerine dağları ne kadar tamam dikebildiklerini, vuramadıkları avdan korkuyla kaçarken. Suladığı çiçekleri biliriz ellerimizin de tabanlarımızın altına özsuyla bulaşmış paramparça otların adını yazmayız tarihimize. **Biz ki her şeyin en bileni, kendi yarattığımız sözcüklerin büyük anlamları altında ezile ezile kamburumuz çıkmıştır artık.** Sağa sola fırlatır bizi bir sözcük, kader deriz adına. Hiçbir zaman anlaşılamadığımız ve bir yerlerine dokunabildiğimize inanmadığımız o bela. Saçlarımızı okşar uykumuzda bir kelime, bize kahvaltılar hazırlar, suyumuzu ısıtır, tırnaklarımızı keser, sokakta kucaklar bizi; yine kader deriz ona, bu kez onu kendi ellerimizle oluşturduğumuz yargısıyla. Başa gelen ne güzellik varsa, deriz ki bu benim sularımdan çıkma. Ama bütün felaketler, kötü karakterlerin, çatık kaşlı tanrıların, öte tanındıkların ve intikama yönelik düşmanların zehrinden gelir. Kaderdir, kemiklerimizin çatırdadığı. Kaderdir, bütün okuduklarımızı birer tornavida olarak kullanıp, vidalarını gevşetip sökmeye çalıştığımız düzenek.

Mars'ta koloniler kuruladursun şimdi öyleyse, sipariş bebekler yaratılsın, saçları altın kokulu, gözleri çiğ menekşeler renginde. Büyük anıtlar dikilsin, içinde piramitlerin taşlarını değil de artık banknotları üst üste dizen köleler, içinde çek defterleri, tokalaşmalardaki hançer, akşam yemeklerinde muhabbetler sanki bir çarpıklığı tanrılaştırır biçimde. Kitaplar yazılsın, sanat akımları, düşünce sistemleri, her notasında başka yerlerin başka duyguların kokusunu taşıyan parfümler. Sen, bütün bu kokuları, avdan ellerin bomboş ve sırtın kanlı, koşarak evine dönerken duyduğun korkuları, diktiğin taşların pütürlü etrafını anlatmak istedin. Varlığını belli etmek istedin, usul usul genişleterek hedef çemberini; şimdi uzay parıltılarına kadar uzanır elin. Yazmak istedin; imzanı, ağaç kabuklarından başka yıldızlara doğru adım adım fethederek her yeri, atmak istedin. Sinesine baktın yarattığın kelimelerin; kimini bir sevinç, kimini bir kaçış, kimini bir uyku, kimini korku anında yarattığın o kelimelerin. Yok etmeye kalkıştıkların da

oldu elbet aralarından; pişman olduğun sözcükler, seni kendi soluğunda boğmaya kalkışan harfler. Ama çok geçti artık; söz, içerden çıkıp dünyaya düştüğü zaman, kimseyi tanımazdı. Ve bulaşıcı bir hastalık gibi yayıldı o zaman. Ve bulaşıcı bir mikrop gibi, her bünyede yeniden güçlenerek sıçrardı tekrar dünyaya anlam. Ve bir "taş" kelimesi bile, buyurun bakın kısacık ve hiçbir işe yaramayan bir sözcük olarak, sert, biçimsiz, ufalana ufalana kuma dönmekten başka hiçbir yazgısı olmayan bir yeryüzü artığı bile, geze dolaşa elden ele artık ifadesi mümkün olmayan yerlere varmıştır. Deyin ki sizin şakağınızdan akan kandır o, desin ki bir öteki, duvarlarını öptüğü odaların kemikleridir o. Yılmaz, dokunuruz yine de sözlüklerin parmak lekeleriyle dolmuş sayfalarına ve anıtlar dikmek isteriz kendi varlığımız adına.

**Kaderin avuçlarına sıkışmış,
onun avuç içini tırnaklarımızla kazıya kazıya
bir şeyler demek isteyen biz, onun akışını
olsa olsa böyle avuçlarını gıdıklayarak
kımlatabiliriz.** Rüya görürüz içinden

geçilmeyen, cebimize koyup gezdirdiğimiz günler yaşarız. Boyu bizden daha küçük anlamlarla yaşar, bizden daha heybetli anlamlar yaratıp ötekilerin üstüne atarız. Yazgımız, bizim ellerimizle kavramıştır oysa bizi, bizim avuçlarımız kadar terlidir elleri, gözleri çakıl taşlarıyla doludur bizimki kadar. Ey kendimizi teslim ettiğimiz, bütün özürlerimizin posta adresi ve bütün "mesela"larımızın kazı noktası; bütün enkazların

altında bir çanak altın bulma düşüncesiyle, bütün parlak çiçeklerin köklerinde böcekler gören gerçekliğiyle; ey aklımızın

kendini beyaza çıkarma düşüncesi; ey yazgı. Nallarını asfalta sürte sürte koşan şehir atları olarak geldik geliyoruz sana; bizi bağışla bütün fenalıklarımız ve hüsrانlarımızla ağzına kadar böyle çöp dolu kuyusu. Ölü birer ikizimizi almışızdır her gece koynumuza, olmayan odur her yanlış imzada. Bütün gezegenlere varmak üzere parçalanıp yiten o, bütün sevgilerde kendini imha eden o, ağzından akan irini yeni sözcüklerle temizleyip yeni sözcükleri irinle kaplayıp değiştiren o. Çırılçıplak yatarken buluruz onu her gece yatağımızda, boynunda engerekler, saçlarında kurumuş çam dikenleri, bütün çirkinliğimizi ovalayıp süreriz vücuduna. Bir sabah hazırlığıdır bu onunla iyi olmaya. Sabahlarsa, güneşin altında geçen saatler, bir yaşam hazırlığıdır onsuz iyi olmaya. Onu bir gece yorganın altında yatarken bulmamaya geçen bir zamandır. Ama olmadı olmaz bu; çünkü hâlâ ensemizdedir, avı berbat eden o hayvanı rüyalarımıza düşüren korku. Çünkü esnemez aklımızın kemikleri, sırf kırılır. Çünkü yoktur rengi hiçbir kelimenin. Anlamların elleri yaba. Artık geç; insan, hiçbir şeye ait olamaz sözcüklerinden sonra. Yenilmez kimseye, kendi zaferlerinden başka.

**Sağa sola
fırlatır bizi
bir sözcük,
kader deriz
adına.**

ikiyüzlü

Evet, duygularımı göstermekte kötüyüm. Gördüğüm güzel şeyleri sık söyler ama sevdiğimi söylemek için ölümü beklerim hep... Duyguların, insanların, kedilerin hep ölmesini beklerim onları sevdiğimi söylemek için. Aslında seni seviyorum demenin de bir faydası yok, kelimeler anlamları kadar değil, söylediğin anları kadar kuvvetlidir. Kendini kuvvetsiz hissettiğinde de söylemekten vazgeçersin. İşte o "an" tüm bunların üzerinde bir yerde asılı kalır. Göstermediğin her şey atom altı parçacıkları gibi hareket hâlinde ve tam oradadırlar görmeden bile.

Hiç alışık olmadığın manzaraya bakarken sen, aynı benim sana bakarken hem içini bildiğim hem de şaşırmaktan sevdiğimi söylemeyi unuttuğum o büstünle "Nasıl aynı anda iki yerde olabiliriz ki?" diyorsun. Sen hiç senden uzak -bir an bile uzak- birini sevmedin mi? Aynı anda iki farklı yerde bulunma kuramını da basitçe -belki de yanlış- anladım; ben hep bir yerlerdeyim ama aklım sende, bu kadar.

Değişimin karşı konulabilir cazibesinin kokusu bütün odayı

sardığında ya çıkıp gider ya da ciğerine bir nefes çekersin. Sen mesela kötülüğünle savaşır değişirken yanında olmasını istersin birinden. Başkasıysa o birini kendi için değiştirmek hırsını taşır. **Sevginin ikiyüzlülüğünü gördüğün an sevmekten de vazgeçersin.**

Soğukluğun şiddetine gözünü kapatıp dünyayı yalana davet ederken, o derin nefesi her seferinde bir vampir gibi içine çekip, kanla beslenirsin, huzur olmadığını bile bile.

Sonrasında samimi bir selam bile veremeyeceğini düşündüğün vedalardan kendine bir yuva yapmış her insanın zaafıdır sevmek. Ama eğer biri seni yok olacağımız günü bilmesine rağmen sevecekse, bırak sevsin. Çünkü annelerimiz öldüğünde bir daha asla öyle sevilmenin ne demek olduğunu hatırlayamayacağız. Çünkü sevmek, üzeri kara bantla sansürlenecek bozuk bir ağız değil. Daha ziyade, çocuklar acıyla olabildiğince geç tanışsınlar diye flulaştırılan, kanayan bir gövde gibidir gerçekten sevmek.

Sevmek, üzeri kara bantla sansürlenecek bozuk bir ağız değil.

"uçak geliyoor"

Birçoğunun cehennem, çok azının cennet saydığı bu dünyaya geldiğimiz ilk aylardan itibaren dikkatimizin dağılması için özel görevlendirilmiş insanlarla karşılaşıyoruz. Bazen mamamızı yememiz için kaşığı bir uçağa çeviren anneler, bazen sınavlara hazırlanmamız için okuduğumuz kitapları yasaklayan babalar. **Zaman geçtikçe fark ediyoruz ki o kaşık, uçağa dönüşmese de acıktığımızda mamamızı yiyeceğiz** ve o yasaklanan kitaplar, ders kitaplarından daha derin bir dünyayla tanıştıracak bizleri.

Bu fotoğrafı çekerken aklımdan geçenler bunlardı. Bir evsiz adam, kirli bir sokakta,

içinde füze imgesi olan bir televizyon çizimine eşlik eden "weapon of distraction" (dikkat dağıtıcı silah) yazısının altında yaşıyor. Haberler, magazin, pembe ya da kırmızı diziler, yirmi beşinci karesinde subliminal mesajlar veren filmlerle donanmış hayatlarımızı bir çocuk çizimi gibi özetleyen bir fotoğraf karşımdaydı.

Bu, büyük aydınlanma çağına giriş yıllarında herkesin kendi dünyasını yaratma çabasında bir hatırlatma notu olsun istedim siz sevgili okuyucularımıza, fotoğraf izleyenlerimize. Dikkatinizin yalnızca yüreğinizde olduğu günler dilerim, her nerede yaşıyor ya da yaşatılıyor olsanız da...

Nilay Örnek

“herkesin hayatında, birilerine anlatacak hikâyeler varmış”

iyi şeyler
Kafası

Instagram'da çok kısa bir kesidini gördüğümüz, YouTube'da da birkaç dakikayı geçmeyen, insanların kendi öykülerini anlattığı videolar: Cep Hikâyeleri. Akın Andırın, bu videolarla, her insanın ilginç bir hikâyesi olabileceğinden aslında çok da “ayrı” olmadığımıza kadar bize pek çok farklı şey anlatıyor.

Bir kısa filmde kâğıt toplayıcılığı yaparken kitap tutkusuyla sahaf olan Oktay'ın hikâyesini dinliyoruz, başka bir videolla “gomalak ustası” Ayhan Bey'le tanışıyoruz... Bazen bir “F Klavye Şampiyonu”yla karşılaşıyoruz, bazen de çocuklarının yardımıyla üniversiteye hazırlanıp okullu bir ressam olan eski bankacı anneye...

İşin ismi Cep Hikâyeleri. Uzun olanı çok çok nadir, hepsi birkaç dakikalık videolar... Biz o videolarda pek de aşına olmadığımız mesleklerin sahiplerine, onların işlerine, ilginç ayrıntılara, kimi zaman bakıp da önyargılarımızla hayatlarını tahmin edebileceğimizi sandığımız ya da hiç görmediğimiz insanların yaşamlarına “bir bakıp çıkıyoruz”... O videolarla insan sevir, inanıyor, gülümsüyor, ilginç bilgiler edinip enteresan insanlarla tanışıyoruz. Peki bunu kim, neden yapıyor?

YouTube'da yayınlanan bu videoların yaratıcısı Akın Andırın, 35 yaşında bir yönetmen; bir tür insan hikâyesi koleksiyoncusu... Adana'dan İstanbul'a 2004 yılında, Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Sinema-TV bölümünde okumak için gelmiş. Çektiği kısa filmlere bakınca çocukluğundan beri kamera arkasında olmayı hayal ettiği düşünülebilir ama öyle değil; üniversite sınavına girmeden kısa süre önce verilen kararlardan onunki.

KAFKA SEVEN MINİBÜS ŞOFÖRÜYLE BAŞLAMIS

Okul yıllarında çalışmaya başlamış, ağırlıklı olarak reklam filmleri çekmiş. Ama üç yıl kadar önce kendi için de kalıcı olacak, yorulsu da içeriğiyle onu tatmin edecek, ruhunu doyuracak bir şeyler yapma yolunda bir arayışa girmiş. Minibüs ve dolmuş yazılarıyla ilgili bir proje düşünmüş ilk. Ama İstanbul Kadıköy'de, bir minibüs şoförüyle muhabbeti onu başka bir yöne çekmiş.

Minibüsteki yazı, “Sen bana bakma, ben senin baktığın yönde olurum.” Tam da bu Özdemir Asaf sözü gibi, aradığı, Akın'ın baktığı yöne gelmiş. İyi bir okur olan, “Freud okuyup farklı dalga boyutlara geçiyoruz,” diyen, Kafka'nın “Kafesin biri, bir kuş aramaya çıktı,” sözünün derinliği üzerine uzun uzun arkadaşlarıyla tartışan, Özdemir Asaf ve Mark Twain seven minibüs şoförünün kısacık videosu ona “Cep Hikâyeleri”nin ilhamını vermiş: Cebe sığabilecek, kısa insan hikâyeleri. O gün bugündür, dile kolay yaklaşık 130 haftadır, Akın her hafta bir kişinin hikâyesini yayınlıyor.

KANBER AMCA'NIN BAKKALINDAN SONRA...

İlk zamanlar videolarına konu olacak insanları bulmak için sokaklarda dolaşmış, dükkânları gezmiş, kitaplara, gazetelere bakmış... Bakkal dükkânına kitap rafları koyan, bu kitaplardan okuyup kendisine özet yapan çocuklara içecek ya da çikolata veren Kanber Amca gibi karakterleri anlattığı videoların çok izlenip sevilmesiyle -Kanber Amca, reklam yıldızı bile oldu- Akın'a kişi önerenlerin sayısını da arttırmış. Özellikle Anadolu'nun dört bir yanından yüzlerce öneri gelmiş.

Akın Andırın, ilk günden bu yana çekimden montaja, renk ayarından konuklarını bulma ya da ayarlama işine kadar her şeyi kendi yapıyor. Bu

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

iş sponsorlu birkaç bölüm dışında bilâ-bedel, motivasyonu para kazanmak olmadan yaptığı için kimi zaman işi nedeniyle zamanlama zorluğu çekiyor. Yine de bütünlüğün, dilin bozulmaması adına her şeyi tek başına yapmayı tercih ediyor; “Fabrikasyon bir işe dönüşün istemiyorum,” diyor. İnsanlara sadece soru hazırlığıyla gittiğini söylüyor Akın, “Videolarda metin yazarlığı yok,” diyor. Ama izleyince insan oradaki kurguyu, alt metni ve gizli gazeteciliği görebiliyor. “Kimi kameraya konuşmayı çok sevir, kimi baştan reddediyor. İnsanları iş yaparken çektiğim için çok da zamanlarını almak istemiyorum. En fazla bir saatte çekimi bitirmiş oluyorum,” diyor Akın. Bazen çekim yapıp da sonucu içine sinmeyen işler oluyor; bu nedenle çekip de koymadığı 25'e yakın kişi var.

Akın Andırın, “Aslında insan belgeseli yeni bir şey değilmiş gibi geliyor ama bir şekilde insanların ihtiyacı varmış, bu süreçte tepkilerden onu gördüm,” diyor. Gerçekten de Cep Hikâyeleri, bu kutuplaşmış ortamda her kapının, her pencerenin ardında bizimle benzer hislerde, duygularda, özlemlerde birleşecek insanlar olduğunu gösteriyor. Hiç tahmin edemeyeceğimiz insanların etkileyici öyküleri olabileceğini gösteriyor. Spot ışıklarının sürekli kötüde olduğu günlerde, başrolü iyi işler yapanlara, minicik dükkânında zanaat ya da sanatıyla mesut olanlara veriyor. Bu da büyük ihtiyaç; Cep Hikâyeleri'ne, İyi Şeyler Kafası'na ilgi bunu gösteriyor.

Kim Bilir?

1) "Manves City" ve "Sürüklenme" isimli iki kitabını aynı dönemde yazan ünlü yazarımız kimdir?

- A) Tezer Özlü
- B) Adalet Ağaoğlu
- C) Latife Tekin
- D) Mina Urgan

2) "Üç Silahşörler", "Siyah Lale" ve "Kamelyalı Kadın" isimli romanların Fransız yazarı kimdir?

- A) Gustave Flaubert
- B) Molière
- C) Alexandre Dumas
- D) Grimm Kardeşler

3) Hangi Fransız düşünür ve yazar her türlü resmi ödüle karşı olduğu için Nobel Barış Ödülü'nü geri çevirmiştir?

- A) Jean-Paul Sartre
- B) Albert Camus
- C) Victor Hugo
- D) Patrick Modiano

4) Selim Işık, Oğuz Atay'ın hangi eserinin başkarakteridir?

- A) Korkuyu Beklerken
- B) Tehlikeli Oyunlar
- C) Tutunamayanlar
- D) Oyunlarla Yaşayanlar

5) "Sizin alınız al inandım / Morunuz mor inandım" dizelerinin sahibi, Türk edebiyatının unutulmaz şairi kimdir?

- A) Cemal Süreya
- B) Nâzım Hikmet
- C) Turgut Uyar
- D) Edip Cansever

6) Aşağıdaki Türk romanlarından hangisi beyaz perdeye uyarlanmamıştır?

- A) Çalıkuşu - Reşat Nuri Güntekin
- B) Romantika - Turgut Özakman
- C) Yılanların Öcü - Fakir Baykurt
- D) Fikrimin İnce Güllü - Adalet Ağaoğlu

7) Aşağıdaki başkarakter-roman eşleştirmelerinden hangisi yanlıştır?

- A) Raskolnikov - Karamazov Kardeşler
- B) Maria Puder - Kürk Mantolu Madonna
- C) Mr. Darcy - Aşk ve Gurur
- D) Joseph K. - Dava

8) "Körlük", "Görmek", "Ölüm Bir Varmış Bir Yokmuş" kitaplarının sahibi Nobel Ödüllü yazar kimdir?

- A) Cesare Pavese
- B) Jose Saramago
- C) Hermann Hesse
- D) Stefan Zweig

9) Bir dönem "Beni Adınla Çağır" filmiyle ünlenen Timothée Chalamet'nin yeni filmi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Asla Gözlerini Kaçırma
- B) Herkes Biliyor
- C) Güzel Oğlum
- D) Çınar

10) Aşağıdakilerden hangisi 71 yıl önce kaybettiğimiz yazarımız Sabahattin Ali'nin öykü kitaplarından biri değildir?

- A) Kağrı
- B) Değirmen
- C) Sırça Köşk
- D) Dağlar ve Rüzgâr

Testi çözüp doğru cevaplarını bizeyazin@kafadergi.com'a gönderen ilk 10 okuyucumuza yazarlarımızdan imzalı kitap hediye!

Geçen ayın cevapları:
1) B 2) C 3) B 4) C 5) D 6) C 7) B 8) A 9) C 10) D

KAFA'ya göre

yaz, çiz, çek, paylaş! bu köşe senin!

#kafamagöre

Nisan 2019 - Sayı: 56 - Aylık Kültür Sanat ve Edebiyat Dergisi
Aylık Yaygın Süreli Yayın - Yayıncı: KAFA Grup Yayıncılık Ltd. Şti.
İmtiyaz Sahibi: Candaş Tolga Işık Sorumlu Müdür: Mert Çanga
Genel Yayın Yönetmeni: Ayça Derin Karabulut

Görsel Yönetmen: Dorukhan Varlık Tasarım: Nazlı Kaplan Kapak: Hakan Arslan
Okuyucu Temsilcisi: Emrah Akbaş Reklam: info@adworldistanbul.com Tel: (0212) 293 40 99

Adres: Koşuyolu Mah. İsmailpaşa Sok. No:44 Kadıköy/İstanbul
Tel: (0216) 428 9 888 Baskı: İhlas Gazetecilik A.Ş. 29 Ekim Cad. İhlas Plaza No: 11/A 41
Yenibosna / Bahçelievler / İstanbul Tel: (0212) 454 30 00 Dağıtım: TDP (0216) 585 90 00
www.kafadergi.com bizeyazin@kafadergi.com reklam@kafagrup.com

KAFA Dergisi'ndeki tüm yazı, çizim, espri ve karakterlerin yaygın hakları saklıdır. Yayınevi, yazar ve çizerin yazılı izni alınmaksızın hiçbir yazı ve basılı görsel yaygın ortamında ve sanal ortamda kullanılamaz.
Poster ve çıkartmalar derginin içinde ücretsiz olarak verilmektedir.

Kapak fotoğrafı: Filiz Ali, "Filiz Hiç Üzülmesin", YKY, 2016, (Onk Ajans)
Kapak sözü: Sabahattin Ali / Canım Aliye, Ruhum Filiz / YKY, 2015

İş Sanat kafası Nisan

Nisan Ayı İş Sanat ile Renklenecek

7'den 70'e tüm sanatseverlerin buluşma noktası Nisan ayında da İş Sanat olacak.

Francesca Gagnon ve Rene Duperé İş Sanat Sahnesi'nde

Cirque du Soleil'in baş solisti, özellikle sevenlerinin "Alegria" adlı şovundan tanıdığı **Francesca Gagnon**, yıllarca Cirque Du Soleil gösterilerinin müziklerini bestelemiş piyanist Rene Duperé ile **11 Nisan Perşembe** akşamı İş Sanat Konser Salonu'nda bir araya geliyor. Türkiye'nin başarılı topluluklarından olan Semplice Yaylı Quartet, bu konserde Gagnon ve Duperé'ye eşlik edecek. Hem yıllar süren bir dostluğun Cirque du Soleil'in en sevilen eserlerinin de arasında bulunduğu zengin bir repertuarın sergileneceği geceyi sık sık güzel bir anı olarak hatırlayacaksınız. **11 Nisan Perşembe, 20.30'daki** etkinliği takvimlerinize kaydetmeyi unutmayın.

Sabahattin Ali'den Dört Hikâye: Bu Dünya Böyledir İşte!

Sabahattin Ali (1907-1948), kırsal kesim insanının çaresizliğini, içine düştüğü traji-komik durumu, ironik ve yalın bir dille anlattığı dört hikâyesiyle bir kez daha İş Sanat'ta seyirciyle buluşuyor. **"Bu Dünya Böyledir İşte!"** adlı dinletide, Sabahattin Ali'nin "Katil Osman", "Ayran" "Kafa Kâğıdı" ve "İki Kadın" adlı hikâyeleri, Serdar Yalçın'ın besteleri eşliğinde ve eski bir radyo kayıt stüdyosunun canlandırıldığı sahne düzeninde müzikle birlikte seslendiriliyor. **8 Nisan Pazartesi, saat 20.30'da** İş Sanat'ta gerçekleşecek dinletiyi kaçırmayın.

Parlayan Yıldızların Nisan Ayı Konukları İdil Arıcan ve Duru Aydın

İş Sanat'ın genç müzisyenlere sahne deneyimi kazandırmak ve sanat hayatına attıkları ilk adımlarında destek olmak amacıyla Millî Reasürans Konser Salonu'nda gerçekleştirdiği Parlayan Yıldızlar serisinin Nisan Ayı konukları, **İdil Arıcan** (keman) ve **Duru Aydın** (piyano) oluyor. 2003 yılında Ankara'da doğan, 2010 yılında Bilkent Üniversitesi Müzik Hazırlık İlkokulu'nun keman ana sanat dalına kabul edilen ve çalışmalarını Süreyya Defne ile sürdüren İdil Arıcan ve piyano eğitimine 5 yaşında Marmara Üniversitesi öğretim görevlisi Aytaj Rzaguliyeva ile başlayan 2005 yılı, İstanbul doğumlu Duru Aydın **22 Nisan Pazartesi** akşamı saat **20.30'da** Millî Reasürans Konser Salonu'nda olacak.

Tanini Trio ile Melihat Gülses Bir Araya Geliyor

Tahir Aydoğdu, Bilgin Canaz ve Burçin Buke'den oluşan **Tanini Trio**, kanun, ney ve piyano üçlüsünün buluşmasına bu konserde kontrbasta Baran Say ve davulda Erhan Seçkin'i ekliyor. İş Sanat Konser Salonu'nda **"Doğunun Batısı, Batının Doğusu"** projesi ile yer alacak olan topluluk, sahnesine tecrübeli Klasik Türk Müziği yorumcusu **Melihat Gülses'i** misafir edecek. Batı ve Doğu müziğinin Tanini Trio tarafından yapılacak sentezi, bu özel akşamda sizi unutamayacağınız bir yolculuğa çıkaracak. **17 Nisan Çarşamba, 20.30'da** İş Sanat'ta gerçekleşecek bu özel buluşmayı sakın kaçırmayın!

Barok Müziğin Cazla Buluşması

2000 yılında **Christina Pluhar** önderliğinde kurulan **L'Arpeggiata**, hem klasik müzik sanatçıları hem de caz müzisyenlerinden oluşuyor. "Henry Purcell Doğaçlamaları" albümünün başarısı ardından **L'Arpeggiata** bu sefer projesini Heandel eserlerinden oluşturduğu "Heandel Goes Wild" adlı bir albüm çıkardı. Albüm, caz ile barok müziğin buluşmasını ele alıp, hem hayranlık hem de hayret uyandırıyor. L'Arpeggiata, antik harp, theorbodan, chitarra battente, cornemuse gibi orta çağ ve barok müzikte kullanılan antik çalgılar ile dikkat çekiyor. İş Sanat'taki konserde ise soprano **Celine Scheen**, kontrtenor **Valer Sabadus** sahne alacak. **25 Nisan Perşembe 20.30'da** İş Sanat'taki bu müzik ziyafetini ajandalarınıza not etmeyi unutmayın!

Gürol Sözen'den 60 Yıllık Bir Seçki

İş Sanat Kibele Galerisi, "60.yıl... ve Onlar" başlıklı retrospektif sergiyle sanatseverleri ressam, yazar ve sanat tarihçisi Gürol Sözen'in eserlerini görmeye davet ediyor. İki bölümden oluşan serginin ilk bölümünde "60 yılın seçkileri" temasıyla sanatçının erken dönem çalışmalarından bu yana ürettiği desenler, suluboyalar, yağlıboya, ikonlar, heykeller, tasarımlar, yazdığı kitaplardan seçmeler ve özel koleksiyonlardan derlenmiş yapıtları yer alıyor. Sanat hayatından seçkiler ve özel çalışmalarıyla Gürol Sözen'in "60.yıl... Ve Onlar" sergisi **20 Nisan** tarihine kadar İş Sanat Kibele Galerisi'nde ziyaret edilebilir.

KAFA

BİR DAHA ASLA
AMA ASLA

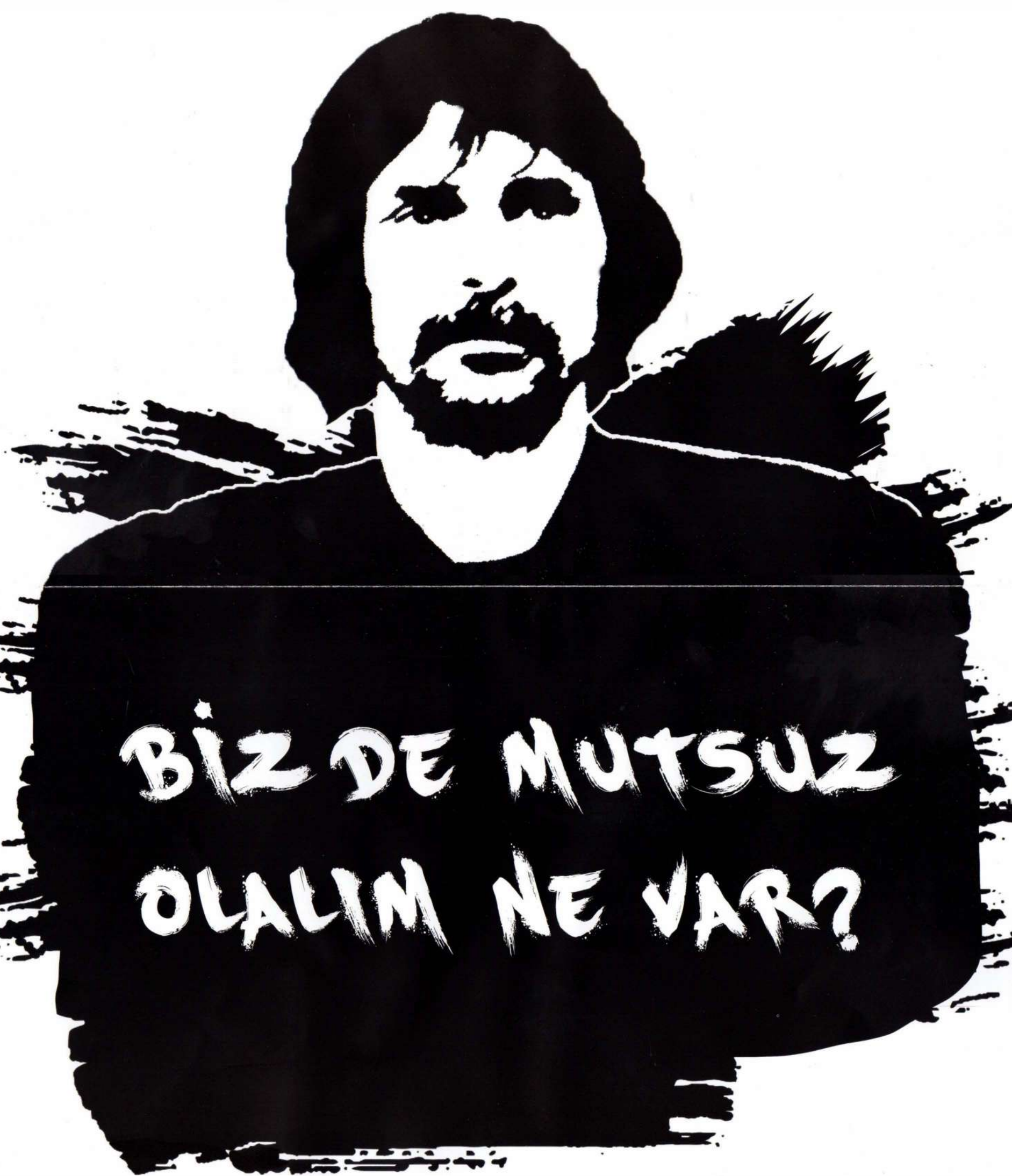
HAYATTAN
KACMAYACAGIM.

ASKTAN DA...

***Bir insana bir insan
herhalde yeterdi.
Fakat o da olmayınca?***

KAFA

**BİZ DE MUTSUZ
OLALIM NE VAR?**